

Täysistunto

Keskiviikko 13.5.2026 klo 14.00—19.26

Täysistunto alkoi klo 14.00. Täysistunto päättyi klo 19.26.

Puhetta johtivat puhemies Jussi Halla-aho (14.00—16.00), toinen varapuhemies Tarja Filatov (16.00—18.00) ja ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko (18.00—19.26).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Välikysymys hallituksen talouspolitiikan epäonnistumisesta

Välikysymys VK 3/2026 vp

Pöytäkirjan liite Epäluottamusehdotus 12.5.2026 Liite 2A

Ainoa käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 2. asia. Nyt tehdään päätös edustaja Tytti Tuppuraisen ynnä muiden välikysymyksestä hallituksen talouspolitiikan epäonnistumisesta. Keskustelu asiasta päättyi 12.5.2026 pidetyssä täysistunnossa.

Keskustelussa edustaja Tytti Tuppurainen on edustaja Eerikki Viljasen kannattamana tehnyt ehdotuksen epäluottamuslauseen antamisesta valtioneuvostolle. Ehdotus on toimitettu edustajille. (Pöytäkirjan liite 2A)

Tulkki esitti selonteon ruotsiksi.

Selonteko hyväksyttiin.

Luottamuslause valtioneuvostolle ”jaa”, Tytti Tuppuraisen ehdotus ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 99, ei 86; poissa 14 (äänestys 1).

Eduskunta päätti, että valtioneuvosto nauttii eduskunnan luottamusta. Asian käsittely päättyi.

3. Hallituksen esitys eduskunnalle työkyvyttömyyseläkkeen ja työansioden yhteensovittamista koskevaksi lainsäädännöksi

Hallituksen esitys HE 64/2026 vp

Pöytäkirja PTK 50/2026 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sosiaali- ja terveystieteiden valtiokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan ja työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan on annettava lausunto.

Lähetekeskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 45 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Ministeri Grahn-Laasonen.

Keskustelu

14.03 Sosiaaliturvaministeri Sanni Grahn-Laasonen (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus on antanut eduskunnalle esityksen työkyvyttömyyseläkkeen ja työansioden yhteensovittamista koskevaksi lainsäädännöksi. Esitämme siis uudenlaista joustomallia. Joustomallin myötä työansioden ja työkyvyttömyyseläkkeen yhteensovittamisesta tulee helpompaa ja joustavampaa.

Osatyökykyisten oikeudesta ja mahdollisuuksista osallistua työelämään ja yhteiskuntaan on puhuttu pitkään. Nyt tulee tärkeä, konkreettinen askel parempaan. Esimerkiksi vammautuneet, pitkäaikaisesti sairaat tai tapaturmaisesti loukkaantuneet ihmiset ansaitsevat tulla nähdyiksi ja kuulluiksi, ja työelämässä on oltava paikkoja ja mahdollisuuksia myös heille. Joustomallin myötä työkyvyttömyys- ja osatyökyvyttömyyseläkkeellä olevan ei tarvitsisi enää pelätä, että eläke leikkautuu tai lakkaa heti lisäansioden myötä. Malli mahdollistaa suojaosan ylittämisen kuukausikohtaisesti.

Esityksen tavoitteena on helpottaa työkyvyttömyyseläkkeen aikana työskentelyä ja parantaa sen kannustimia. Lisäksi tavoitteena on turvata eläkkeensaajien yhdenvertainen kohtelu ja tehokas toimeenpano tässä etuudessa. Ehdotetussa mallissa eläkkeen ja työansioden yhteensovitus tehtäisiin kalenterikuukausittain. Eläkkeensaajan työansioihin sovellettaisiin kalenterikuukausikohtaista suojaosaa. Jos kalenterikuukauden työansiot eivät ylittäisi suojaosan määrää, ne eivät vaikuttaisi eläkkeen maksamiseen. Lisäksi säädettäisiin kalenterivuosi-kohtaisesta määrästä joustoa, jonka suuruisiksi kalenterivuoden ajalta yhteenlaskettavat suojaosan ylitykset enintään voisivat nousta ilman, että eläkkeeseen työansioden vuoksi tehtäisiin vähennyksiä. Suojaosan ylitykset vähentäisivät maksettavan eläkkeen määrää ylityksen osuudella vasta sen jälkeen, kun joustoa ei enää olisi jäljellä.

Suojaosan ajoittaisten ylitysten seuraukset olisivat mallissa eläkkeensaajan kannalta kohtuullisia. Satunnaiset vähäiset suojaosan ylitykset eivät jouston vuoksi yleensä vaikuttaisi eläkkeeseen lainkaan. Vaikka eläkettä tulisi vähennettäväksi, vähennys vastaisi vain suojaosan ylityksen osuutta. Tarkoituksena ei kuitenkaan ole, että eläkkeensaajan työansiot jatkuvasti ylittäisivät suojaosan. Työkyvyttömyyseläkkeen tarkoitus on kuitenkin korvata työkyvyttömyydestä aiheutuvaa ansionmenetystä. Ehdotuksen mukaan pitkään yhtäjaksoisesti toistuvat suojaosan ylitykset johtaisivat siihen, että eläke voisi lakata tai työeläkelakien mukainen täysi työkyvyttömyyseläke voisi muuttua osatyökyvyttömyyseläkkeeksi. Se, milloin suojaosan ylitykset johtaisivat näihin muutoksiin, määriteltäisiin tarkasti laissa.

Pöytäkirja PTK 50/2026 vp

Lakimuutoksen on tarkoitus tulla voimaan 1.1.2028. Näin Kansaneläkelaitokselle ja työeläkelaitoksille sekä näiden asiakkaille jää riittävä aika varautua muutoksiin. Työkyvyttömyys- ja osatyökyvyttömyyseläkkeellä oleville joustomalli on helpottava parannus. Moni haluaa osallistua ja pystyy osallistumaan oman toimintakykynsä rajoissa. Toivon ja uskon, että tällaiselle helpotukselle löytyy eduskunnasta vahvaa tukea.

Joustomalli on inhimillinen uudistus. Osatyökykyisillä pitää olla aito mahdollisuus olla mukana työelämässä ja osallistua myös yhteiskunnalliseen toimintaan ilman pelkoa eläkkeen äkillisestä leikkaantumisesta. Joustomalli mahdollistaa jäljellä olevan työkyvyn hyödyntämisen ja turvallisen paluun työelämään terveydentilan niin salliessa.

Olen tästä uudistuksesta kovin iloinen. Sen puolesta on tehty kolme vuotta työtä. Myös edellisellä hallituskaudella oli tavoite vastaavan mahdollisuuden säätämisestä, mutta se ei edellisen hallituksen aikana toteutunut. Toivon, että eduskunta voisi käydä tästä hyvän keskustelun ja tehdä uudistuksen, joka parantaa ihmisten osallisuutta suomalaisessa työelämässä. Itse asiassa positiivisen työllisyysvaikutuksenkin tällä saavutamme. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia, ministeri. — Edustaja Heinonen, olkaa hyvä.

14.07 Timo Heinonen kok: Arvoisa puhemies, hyvä rouva ministeri, hyvät edustajakollegat ja muut täysistuntoa seuraavat! Meillä on käsittelyssä erittäin myönteinen työelämäuudistus, ja siksi vähän hämmentyneenä katsoin tuota puheenvuorolistaa. Siellä ei yhtään vasemmistoliittolaista puheenvuoron pyytäjää ole. Sosiaalidemokraateista onneksi sentään edustajat Merinen, Kokko, Lyly ja Lindén ovat pyytäneet puheenvuorot, ja odotankin, että he nyt käyttävät tämän hyvän esityksen kehumiseen edes osan siitä tarmosta, mitä he ovat käyttäneet aiempien esityksien moittimiseen. Ehkä tähän debattiin tulee vielä mahdollisuus ja kuulemme sitten myös vasemmistoliiton kehuja, sillä tämä on odotettu ja tervetullut uudistus.

Monella työkyvyttömyyseläkeläisellä on nimittäin työkykyä. Heistä monilla on paljon myös työhaluja ja monilla myös mahdollisuuksia työntekoon. Uudella mallilla, jonka ministeri Sanni Grahn-Laasonen meille esitteli, halutaan nimenomaan kannustaa työntekoon työkyvyn salliessa ja poistaa työnteon esteitä näiltä henkilöiltä. Uusi malli mahdollistaisi siis joustavamman työskentelyn työkyvyttömyyseläkkeellä, ja malli lisäisi joustavuutta palkkatulojen ansaitsemiseen työkyvyttömyyseläkkeen ohella. Tämä uusi joustavampi yhteensovittaminen vähentäisi siis kannustinloukkuja ja tukisi näiden osatyökykyisten työhön kiinnittymistä, mutta kasvattaisi myös työtunteja ja parantaisi yksilöiden toimeentuloa. On vaikea uskoa, että kukaan tätä uudistusta vastustaisi.

Joustomalli on siis nimensä mukaisesti joustavampi kuin nykyinen malli. Tällä hetkellä työeläkelaitos laittaa eläkkeen lepäämään eli keskeyttää maksun, jos ansiot ylittävät ansaintarajan yhtäjaksoisesti vähintään kolmen kuukauden ajan. Sain tästä esityksestä kiitoksia jo ennen tätä lähetekeskustelua Riihimäen rollaattorimarssitilaisuudessa, missä yksi rouva tuli sanomaan, että on hyvä, että tämä heille nyt mahdollistetaan. Joustomalli auttaa siis työkyvyttömyyseläkkeen ja työansioiden yhteensovittamista, jolloin siis työkyvyttömyyseläkkeellä oleva voi helpommin työskennellä jäljellä olevan työkykynsä mukaan. Tämän ehdotetun mallin on tarkoitus siis mahdollistaa työkyvyttömyyseläkkeen saajille joustava työskentely niin, että laissa

Pöytäkirja PTK 50/2026 vp

säädettävät ansaintarajat voisivat kalenterivuoden aikana ylittyä. Tämä on tervetullut uudistus.

Joustomallin on arvioitu lisäävän työntekoa jopa noin tuhannella henkilötyövuodella, ja työllisyyden lisäys vahvistaisi myös julkista taloutta jopa 30 miljoonalla eurolla. Vaikutukset tulevat näkymään tulevina vuosina lainsäädännön voimaan tultua. Työeläkemenot vähenisivät nykyiseen nähden arviolta lähes 6 miljoonaa euroa ja Kelan eläkemenot noin 1,6 miljoonaa euroa, minkä arvioidaan vähentävän verotuloja noin 4 miljoonalla eurolla. Julkisen talouden kokonaisvaikutukset muodostuisivat näin ollen ihan merkittäviksi.

Mutta, arvoisa puhemies, tätäkin tärkeämpää tässä on nimenomaan se, että joustomalli tulee tukemaan työkyvyttömyyseläkkeen saajan työkykyä, mahdollisuutta osallistua työelämään ja antaa oma panos ja saada myös tehdä sitä työtä, mitä haluaa tehdä. Ehdotetun mallin tavoitteena on, että työkyvyttömyyseläkkeen saaja voi siis jatkossa työskennellä joustavasti eläkkeensä rinnalla kykyjensä mukaan ja palata työelämään terveydentilansa salliessa. Pidän tätä erittäin tervetulleena, ja haluan kiittää ministeri Sanni Grahn-Laasosta tämän asian eteenpäin viemisestä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Sarkomaa, olkaa hyvä.

14.11 **Sari Sarkomaa kok:** Arvoisa puhemies! Käsittelyssä on taas kerran yksi myönteinen työelämäuudistus. Kiitos ministerille, että tämä esitys on saatu eduskunnan käsittelyyn.

Useampi hallitus on tätä uudistusta yrittänyt viedä eteenpäin, mutta työ on keskeytynyt. Nyt esitys on eduskunnassa, ja on tärkeää, että saamme tämän eteenpäin. Tämä on erittäin tervetullut esimerkiksi monelle nuorelle vammaiselle, joka on työkyvyttömyyseläkkeellä. He joutuvat jatkuvasti seuraamaan säännöksiä, jotka ovat hyvin epätarkat, peloissaan siitä, katkeako eläke, peritäänkö etuuksia takaisin. He ovat joutuneet todella vaikeaan tilanteeseen, ja nyt me saamme myöskin selkeämmät pelisäännöt. Tämä on erittäin tärkeä asia. Tärkein asia tässä on tietenkin se, että työ kannattaisi aina. Se arvo, joka kokoomuksella ja maan hallituksella on, on se, että kaikkia tarvitaan työmarkkinoilla, on työkyky sitten kokonaista, tai kun me katsomme sitä jäljellä olevaa työkykyä, niin tämä tukee sen käyttöä.

Todellakin esityksen tarkoitus on saada käyttöön julkisen talouden kannalta kustannustehokas osatyökyvyttömyyden ja täyden työkyvyttömyyseläkkeen lineaarimalli, joka todellakin tukee palkan ja eläkkeen yhteensovittamista niin, että työ kannattaa aina. Tämä joustomalli korvaisi nykyisin määräaikaisen sääntelyn eläkkeen lepäämään jättämisestä lainsäädännön pykälät. Tässä ehdotetussa mallissa eläkkeensaajille määritettäisiin todellakin kalenterivuodelle euromääräinen jousto, jonka verran eläkkeensaajalle vuoden aikana yhteensä sallittaisiin kuukausittaisen suojaosan ylityksiä ilman, että ylitykset todella vaikuttaisivat eläkkeen maksamiseen. Kun tämän vuosittaisen jouston määrä on käytetty, kuukausittaisen suojaosan ylitykset vähentäisivät sitä maksettavaa eläkettä suojaosan ylityksen määrällä. Suojaosan ylittyessä eläkkeestä vähennettäisiin siis jatkossa — ja alleviivaan tätä, että silloin, kun se suojaosa ylittyisi — ainoastaan suojaosan ylitystä vastaava osuus. Tämä on se parannus, ja tämä juuri lisää sitä työnteon kannustavuutta nykyiseen malliin verrattuna, jossa todellakin eläke jää kokonaan lepäämään ja eläkkeen saaminen sitten katkeaa.

Pöytäkirja PTK 50/2026 vp

Päätavoite, niin kuin ministeri sanoi ja täällä edustaja Heinonen sanoi, on se, että eläkkeensaaja voisi joustavasti hyödyntää jäljellä olevaa työkykyään työskennellessään eläkkeen rinnalla. Todellakin tämä sääntely mahdollistaisi joustavan paluun työelämään silloin, kun eläkkeensaajan terveydentila sen sallii. Se, mikä on todella tärkeää — haluan sen sanoa vielä — ja mistä on tullut paljon kiitosta, on se, että ehdotetussa mallissa suojaosan ajoittaisen ylittämisen seuraukset olisivat kohtuullisessa suhteessa ylityksen määrään, toisin kuin aiemmin on ollut. Tämän haluan toistuvasti sanoa.

Kun tämä oli lausuntokierroksella, niin tästä esitetystä mallista nostettiin esille monia asioita, ja kyllä tämä työskentelyn joustavuus on se, mikä on tärkeää. Moni on työnantajan kanssa joutunut varsinaiseen pulaan, ehkä jopa menettänyt työpaikan, kun on ollut niin hankala sovittaa työvuoroja ja löytää semmoinen työntekotapa, etteivät ne rajat ylity. Nyt tähän saadaan varmasti parannusta.

Mallin arvioitiin helpottavan työkyvyttömyyseläkkeellä olevien työntekoa. Ennen kaikkea esiin nostettiin mallin ennakoitavuus, yhdenvertaisuuden lisääntyminen sekä eräiden nykyisen sääntelyn kannustinloukkujen poistaminen. Eli ne, millä puheeni aloitin — selkeämmät keskeiset pelisäännöt — ovat erittäin tärkeitä.

No, huoliakin esitettiin. Tietenkin ministeri tietää, että osin toivottiin, että vuosittaisen jouston määrä voisi olla vähän korkeampi, ja oli muutamia muitakin huolia. Tiedän, että lausuntokierroksen palautteet on luettu ja ne on parhaalla mahdollisella tavalla otettu varmasti tässä lakiesityksessä huomioon. Mutta toivon, että kun valiokunta tätä käsittelee, niin vielä katsotaan ne lausuntopalautteet, onko siellä jotakin, mitä voisi ottaa huomioon. Uskon kyllä, että tämä on kaikella huolella tehty. Annan tälle lakiesitykselle lämpimän tukeni ja kiitän ministeriä siitä, että näitä lakiesityksiä tulee näin ripeästi. Erityisesti ratkotaan niitä asioita, jotka ovat edellisiltä hallituksilta jääneet tekemättä. Nyt tehdään.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

14.16 Lauri Lyly sd: Arvoisa puhemies! Työkyvyttömyyseläkeläisten työnteon lisääminen on erittäin hyvä asia kaiken kaikkiaan, ja täytyy muistaa, että kun työkyvyttömyyseläkkeiden taso on Suomessa ehkä noin 1 200 euroa suuruusluokaltaan, niin jokainen tunti, mitä pystytään tekemään ja sitä työkykyä pystytään hyödyntämään, myöskin antaa sitten tuloja ja siihen elämiseen parempia mahdollisuuksia. Siinä mielessä tämä näkökohta pitää tässä tuoda tietenkin esiin. Se on tärkeätä, että jokaisen jäljellä olevaa työkykyä hyödynnetään ja annetaan mahdollisuus sen käyttämiseen. Kaikki sellaiset esitykset ovat kannatettavia. Tämä lakiesitys on siinä mielessä hyvä, että tämä tekee sille kohderyhmälle, jonka eläketaso on matala, mahdollisuuden, kun työmarkkina joskus paremmin vetää, päästä työelämään kiinni.

Se, mitä itse mietin tämän kokonaisuuden osana, on se, että tämä joustavuus on tässä hyvä asia. Näissä esittelypuheenvuoroissa ei tullut näkyviin, mutta itse tulkitsen niin, että kun työskennellään, niin myöskin kartutetaan sitä tulevaa työeläkettä. Tavallaan jokainen tunti sielläkin puolella sitten tekee sen, että kun jää varsinaiselle vanhuuseläkkeelle, niin se tulee sitten sinnekin näkyviin, ja se työnteko kannattaa myöskin tältä osin.

Itse näen, että tässä on hyvä malli, ja niin kuin ministeri toi esiin, tätä on kolme vuotta valmisteltu ja tätä on huolellisesti tehty. Kyllä tässä lakiesityksessä on paljon näkökohtia, niin että täytyy tähän tutustua vielä paremmin, mutta kiitoksia tässä vaiheessa, että tämä lakiesitys on täällä meillä käsittelyssä. Tälle tulee varmaan suotuista vastaanotto.

Pöytäkirja PTK 50/2026 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

14.18 **Juha Hänninen kok:** Arvoisa puhemies! Hallituksen politiikkaa on kritisoitu siitä, että työn tekeminen ei olisi kannattavaa. Tämä esitys on kuitenkin konkreettinen esimerkki siitä, kuinka puramme yhteiskunnan kannustinloukkuja. Tämän esityksen ydin on yksinkertainen mutta merkittävä: sen tarkoitus on tehdä työn tekemisestä aidosti kannattavaa myös työkyvyttömyyseläkkeen rinnalla. Nykyinen järjestelmä on sisältänyt jyrkkiä rajoja, joissa pieni lisäansio on voinut johtaa koko eläkkeen menettämiseen. Tämä on luonut kannustinloukkuja ja epävarmuutta. Se on johtanut tilanteeseen, jossa työn tekemistä on pitänyt varoa sen sijaan, että siihen olisi kannustettu.

Arvoisa puhemies! Tällä esityksellä uudistetaan järjestelmä joustavammaksi ja oikeudenmukaisemmaksi. Jatkossa käyttöön otettava joustomalli mahdollistaa sen, että eläkkeensaaja voi ansaita työllään tiettyyn rajaan asti ilman vaikutusta eläkkeeseen ja satunnaiset ylitykset voidaan sovittaa eläkkeeseen kohtuullisesti ilman, että koko etuus keskeytyy. Jatkossa siis eläkkeensaaja voi kokeilla työntekoa ilman pelkoa siitä, että menettää kerralla koko toimeentulonsa. Näin palkitaan työn tekemistä eikä rangaista siitä.

Samalla uudistuksen keskeinen tavoite on tätä laajempi. Tavoitteena on, että osatyökykyiset pystyvät hyödyntämään jäljellä olevaa työkykyään nykyistä paremmin. Monella työkyvyttömyyseläkkeellä olevalla on halu ja kyky tehdä työtä ainakin osittain, mutta järjestelmä ei ole tähän kannustanut. Tämä uudistus madaltaa kynnystä kokeilla työhön paluuta ja helpottaa asteittaista siirtymistä takaisin työelämään.

Lisäksi esityksellä selkeytetään sääntelyä ja vahvistetaan yhdenvertaisuutta. Yhteensovittamisesta tulee läpinäkyvämpää ja ennakoitavampaa, kun säännöt ovat samat kaikille ja perustuvat selkeisiin euromääräisiin rajoihin. Tämä parantaa myös oikeusturvaa ja vähentää epävarmuutta eläkkeensaajan arjessa.

Arvoisa puhemies! Kyse ei ole vain teknisestä lakimuutoksesta vaan suunnanmuutoksesta. Nyt siirrymme järjestelmästä, joka rajoitti työntekoa, malliin, joka kannustaa siihen. Kun yhä useampi voi osallistua työelämään omien kykyjensä mukaan, hyötyvät sekä yksilöt että koko yhteiskunta. Jatkossa työn tekeminen kannattaa aina myös työkyvyttömyyseläkkeen rinnalla. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Koponen, olkaa hyvä.

14.22 **Ari Koponen ps:** Arvoisa herra puhemies! Työnteon tulee olla aina kannattavaa ja niin myös eläkkeellä, mikäli siihen on halua, jaksamista ja kykyä. Tällä esityksellä kannustetaan työntekoon eläkkeellä suojaosien kautta. Erityisen hyvä on, että mahdollistetaan työkyvyttömyyseläkkeellä oleville työnteko ilman, että koko eläke poistuu. Jo nykyisellään työelämästä eläkkeelle siirtymisessä on hyvät kannustimet jatkaa työntekoa, ja tällä esityksellä lisätään näitä kannustimia entisestään. Esitys on erinomainen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Sillanpää, olkaa hyvä.

14.23 **Pia Sillanpää ps:** Arvoisa puhemies! Kun ihminen joutuu tilanteeseen, jossa hänen toimeentulonsa muodostuu suurimmaksi osaksi tai ainakin osittain työkyvyttömyyseläkkeen kautta, tilannetta ei pitäisi ajatella lopullisena.

Pöytäkirja PTK 50/2026 vp

Työkyvyttömyyseläkkeen nostaminen ei siis tarkoita välttämättä loppuelämän työkyvyttömyyttä, ja siksi hallitus haluaakin helpottaa tämän esityksen myötä niiden ihmisten elämää, jotka haluavat ja kykenevät työskentelemään osittain työkyvyttömyyseläkkeen ohella.

Meidän nykyinen järjestelmämme on monelle liian jäykkä, eikä se anna tarpeeksi joustoa eri elämäntilanteisiin. Jos ihminen ottaa vastaan vähänkin enemmän työtä tai tekee satunnaisen työkeikan, voi syntyä tilanne, jossa pelätään eläkkeen katkeamista tai toimeentulon vaarantumista. Se ei kannusta millään tavalla työntekoon, vaikka ihmisellä olisi siihen halua ja olemassa olevaa työkykyä. Tällä hetkellä moni on siis kannustinloukussa, koska ei ole kannattavaa mennä töihin, jos ei ole varmuutta siitä, miten ylimääräiset tulot vaikuttavat työkyvyttömyyseläkkeen maksamiseen.

Arvoisa puhemies! Juuri tällä hallituksen esityksellä yritetään purkaa näitä kannustinloukkuja. Jatkossa työkyvyttömyyseläkkeellä oleva voisi ansaita tietyn suojaosan verran ilman, että eläke pienenee. Lisäksi järjestelmään tulee jatkossa joustoa koko kalenterivuodelle. Jos tulot vaihtelevat esimerkiksi keikkatyön tai lomarahojen vuoksi, pienet ylitykset eivät heti leikkaa eläkettä. Moni voi tehdä osa-aikatyötä, keikkatyötä tai pienimuotoista yrittäjyyttä, ja jokaisella ihmisellä työkyky ja jaksaminen työskentelyyn vaihtelee.

Tässä uudistuksessa huomioidaan myös ihmisten erilaiset elämäntilanteet. Omaishoidon tukea ei lasketa työansioksi, ja työtuloja voi seurata jatkossa OmaKelan kautta aiempaa selvemmin. Järjestelmän pitääkin joustaa ihmisen mukana eikä rankaista siitä, että haluaa tehdä töitä. Työnteon pitää olla aina kannattavaa. Sen lisäksi, että työnteko on arvokasta yhteiskunnalle, se on arvokasta työntekijälle itselleen. Se pitää ihmisen mukana arjen rytmissä, lisää sosiaalista hyvinvointia ja ylipäättään ihmisen osallisuutta. Siksi yhteiskunnan täytyy kannustaa ihmisiä ennemmin osallistumaan eikä työntää sivuun.

Arvoisa puhemies! Tämän esityksen tarkoituksena ei ole pakottaa ketään töihin vaan mahdollistaa työnteko niille, jotka haluavat tehdä töitä ja joilla on työkyky jäljellä työskentelyyn. Sillä on toki myös yhteiskunnallisia vaikutuksia, kun yhä useammalla on mahdollisuus työskennellä. Ihmisille pitää antaa mahdollisuus yrittää, tehdä työtä omien olemassa olevien voimavarojensa mukaan ja kokea olevansa osa yhteiskuntaa ilman jatkuvaa pelkoa etuuksien menettämisestä. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Merinen, olkaa hyvä.

14.26 Ville Merinen sd: Kiitos, arvoisa puhemies! Tämä laki vaikuttaa ihan hyvältä. Siis on kiva puhua välillä tältäkin puolelta tälleen, että ei löydä silleen voimakasta kritiikkiä mistään.

Tämä hallituksen esitys esittää työkyvyttömyyseläkkeen ja työansioiden yhteensovittamista koskevan lainsäädännön uudistamista. Ehdotettu joustomalli korvaa nykyistä määräaikaista säännöstä työkyvyttömyyseläkkeen lepäämään jättämisestä.

Minä yritin oikein yrittämällä etsiä kritiikkiä tästä, ja löysin minä sitä vähän, ministeri, ettet pääse niin helpolla. On pakko myöntää, että suurin osa lausuntokierroksella eli 30 kannatti näitä ehdotuksia, ainakin osittain. Esim. palkansaajajärjestöt ja vammaisjärjestöt pitivät tätä mallia oikeansuuntaisena mutta vaativat kuitenkin vähän suurempaa joustoa ja vahvempaa turvaa, ettei työn lisääminen vaaranna toimeentuloa tai palkka- ja urakehitystä. Sitten toinen asia, mistä tuli noottia, oli se, että tämä lausuntoaika

Pöytäkirja PTK 50/2026 vp

oli hirmu lyhyt tässä laissa, oliko se alle kaksi viikkoa vai noin kaksi viikkoa, mikä on aika kireä.

Mutta kiitos kuitenkin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Satonen, olkaa hyvä.

14.27 Arto Satonen kok: Arvoisa puhemies! Minäkin aloitan kiitoksilla ministeri Grahn-Laasoselle ja hallitukselle tästä esityksestä. — Tämä on ollut pitkään toivottu, että työkyvyttömyyseläkkeellä ja osatyökyvyttömyyseläkkeellä olevat voisivat pienemmällä riskillä kokeilla työntekoa tai mahdollisesti myöskin lisätä sitä työntekoa, jolla on tietysti heidän omaan toimeentuloonsa vaikutusta, ja niin kuin täällä monet ovat sanoneet, tällä työllä on myös iso henkinen merkitys.

Myöskin koko yhteiskunnan kannalta tässä on kyse aika isosta asiasta. Meillä on tällä hetkellä täydellä työkyvyttömyyseläkkeellä noin 91 500 henkilöä, ja heistä noin kymmenen prosenttia tällä hetkellä tekee työtä. Voi kuvitella, että siellä on potentiaalia enemmän kyllä, kun tämä nyt helpottuu. Osatyökykyisistä, joita meillä on noin 21 000, 80 prosenttia tekee jo tällä hetkellä työtä, mutta kuitenkin tässä on olemassa selkeä potentiaali, ennen kaikkea sitten kun työmarkkinat vetävät vahvemmin, että siellä avautuu näitä työmahdollisuuksia myös osatyökykyisille ja työkyvyttömyyseläkkeellä oleville.

Tämähän on ollut tavallaan se suomalainen tapa toimia. Meillä on sellaisia maita, joissa on tietty kiintiöjärjestelmä, niin että esimerkiksi tietyn määrän henkilökunnasta pitää olla vaikka osatyökyvyttömiä ja muuta, mutta me ei olla haluttu mennä tämän tyyppiseen järjestelmään, vaan me ollaan toimittu niin, että jos henkilö on työkykynsä menettänyt tai osan työkyvystään menettänyt, niin silloin on oikeus tähän eläkkeeseen mutta sen ohella voi tehdä sitten työtä, ja sitä kautta sitten se toimeentulo näistä lähteistä turvautuu. Eli tavallaan tuetaan, jos henkilö ei ole täydessä työkyvyssä, mutta annetaan kuitenkin mahdollisuus, jos työkykyä on jäljellä ja sopivia työtehtäviä on tarjolla, parantaa sitä omaa toimeentuloa työn kautta. Tässä nyt tämä suojaosan korotus tekee sen, että tässä tulee huomattavasti vielä houkuttelevampi vaihtoehto osatyökyvyttömyyseläkkeellä ja täydellä työkyvyttömyyseläkkeellä oleville. Kaiken kaikkineen erittäin hyvä uudistus.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lindén, olkaa hyvä.

14.30 Aki Lindén sd: Arvoisa herra puhemies! Sanon ensiksi tärkeimmän asian, ja se on se, että minunkin mielestäni tämä on hyvä esitys. Tietenkin aina voi toivoa jotain vielä enemmän, ja jos se vielä enemmän toteutuisi, niin tässä olisi voinut olla suuremmat suojaosat tai sitten vielä suurempi mahdollisuus ylittää suojaosia. Nythän se helpotetaan sillä tavalla, että siirrytään käytännössä kuukausikohtaisesta suojaosasta kokovuotiseen suojaosaan, jolloin yhtenä kuukautena voi ylittää sen suojaosan määrän verran työtä, ja se ei sitten siihen kokonaisuuteen vaikuta. Mutta siis hyvä esitys.

Haluan kertoa yhden ihan konkreettisen esimerkin, joka kuvaa sitä, että silloinkin kun me tehdään hyvää lainsäädäntöä, työnantajien ja henkilöstön pitäisi tuntea yksityiskohtia myöten, miten niitä sovelletaan. Läheiseni aikanaan siirtyi osittaiselle työkyvyttömyyseläkkeelle, ja kun sellainen henkilö, joka on osittaisella työkyvyttömyyseläkkeellä ja jatkaa siis töitään sen ohella, tulee iältään siihen laskennalliseen eläkeikään, niin se osittainen työkyvyttömyyseläke muuttuu täyden

Pöytäkirja PTK 50/2026 vp

työkyvyttömyyseläkkeen suuruiseksi vanhuuseläkkeeksi. Silloin työnantaja piti itsestään selvänä, että nythän täytyy poistua sieltä työelämästä sitten, kun kerran on tullut se täysi eläke, mutta niillä kahdella asialla ei ole mitään tekemistä toistensa kanssa. Tämä asia ei olisi koskaan saanut sitä oikeaa valaistusta, ellen itse olisi ollut silloin Kevan työelämän kehittämistyöryhmän jäsen, jossa ihan vapaamuotoisessa keskustelussa nostin tämän asian esille ja sain siihen todella hyvän juridisen tulkinnan, joka sitten verraten suuressa kaupungissa eli Turussa johti käytännössä siihen, että osattiin tulkita oikealla tavalla näitä.

Eli meidän täytyy tehdä hyviä säädöksiä, mutta meidän täytyy myös sitten kouluttaa työnantajat, työyhteisöt ja muut ymmärtämään, mistä tässä silloinkin on kysymys, koska nämä ovat aika monimutkaisia asioita. Ihan niin kuin esittelevä ministeri sanoi, tätä asiaa on aikaisemmin myös valmisteltu. Muistan ihan konkreettisesti itse, että yhtä paksuna pakettina, lineaarisen mallin nimellä, tämä oli valmistumassa syksyn lopulla vuonna 2022, mutta kun oli se iso lakiruuha, joka oli jäljellä olevana eduskuntakautena, tämä ei silloin päässyt enää tänne täysistunnon käsittelyyn. Hyvä, että tämä asia on nyt mahdollisesti joiltakin osin uudelleen muokattunakin tullut, ja tuemme tätä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kauma, olkaa hyvä.

14.33 **Pia Kauma kok:** Arvoisa puhemies! Minäkin yhdyn kiitoksiin, joita täällä useat kansanedustajat ovat osoittaneet Orpon hallitusta ja ministeri Grahn-Laasosta kohtaan. Nimittäin tässä on kyse jälleen yhdestä työnteon kannustavuutta lisäävistä malleista ja lakiesityksistä, joita tähän saliin on tuotu. Juuri tässä laissa on kyse työkyvyttömyyden joustomallista, jossa tarkoitus on helpottaa työntekoa työkyvyttömyyseläkkeen rinnalla. Tämä on todella tervetullut uudistus senkin takia, että meillä Suomessa on ollut vähän liian kategorinen tapa ajatella ihmisiä työelämässä sillä tavalla, että aika usein ihminen on joko sataprosenttisesti työelämässä tai sitten ei lainkaan. Nyt tässä haetaan juurikin tällaista joustomallia.

Hyvä asia tässä ovat juurikin nämä suojaosat, joista täällä ovat useat edustajat puhuneet. Elikä kun aikaisemmin eläke on leikkautunut, jos riittävän pitkään on ansainnut tuloja, niin tässä nämä suojaosat tuovat mahdollisuuden joustoon.

Eli tämä laki toisin sanoen tekee työn vastaanottamisesta turvallisempaa. Se hyödyntää jäljellä olevaa työkykyä, joka henkilöillä on. Se lisää osa-aikatyötä ja vähentää tilanteita, joissa ihmiset välttelevät työntekoa pelätessään eläkkeen menettämistä. On todella hyvä, että ihmiset saavat näin mahdollisuuden lisätä työntekoa nimenomaan oman työkyvyn ja jaksamisen rajoissa.

Ja, arvoisa puhemies, kyllä tällä on myöskin kansantaloudellisia vaikutuksia. Nimittäin valtiovarainministeriön arvioiden mukaan malli lisää osatyökyvyttömyyseläkkeen saajien työntekoa jopa tuhannella henkilötyövuodella, ja tämän kautta syntyvä vaikutus vahvistaisi julkista taloutta 9—29 miljoonaa euroa vuodessa — eli kyllä tällä myöskin merkittäviä vaikutuksia on. Mutta tietenkin kaikkein merkittävin vaikutus on ihmisten omaan talouteen, jaksamiseen ja pysymiseen kiinni yhteiskunnassa, jota tällä lailla aikaansaadaan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kokko, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 50/2026 vp

14.35 **Jani Kokko sd:** Arvoisa puhemies! Hallituksen työllisyyspolitiikkaa on tällä vaalikaudella voinut ihan aiheesta kritisoida, mutta tässä lakiesityksessä, jota nyt käsittelemme, kyllä kiitokset ovat hallitukselle ja ministerille paikallaan. Varsinkin kun itse en ole asiasta vastaavassa valiokunnassa, toisin kuin vaikka edustaja Merinen, en ole löytänyt yhtään kritiikin aihetta tästä esityksestä.

Kuten täällä on hyvissä puheenvuoroissa todettu, nimenomaan se, että työkyvyttömyyseläkkeellä tai osittaisella työkyvyttömyyseläkkeellä olevien ihmisten työllistyminen on sille henkilölle itselleen mutta myös koko kansantaloudelle erinomainen asia. Meillä on ollut ehkä tässä suhteessa liian kaavamainen näkökulma siihen, miten ihminen pystyy työskentelemään, jos hänellä itsellään on intoa ja mahdollisuuksia siihen huolimatta niistä fyysisistä tai henkisistä rajoitteista, mitkä ovat sen työkyvyttömyyden tietyssä tilanteessa aiheuttaneet.

On tietysti hyvä, koska nämä työkyvyttömyyseläkkeellä olevat ovat yleensä niitä kaikista pienituloisimpia, että tällä joustomallilla mahdollistettaisiin se, että heidän ansioitaan voitaisiin lisätä ilman, että se eläke leikkaantuu. Ehkä tässä se kaikista positiivisin näkökulma on siinä, että nimenomaan näitä hyvinvointivaltion tarjoamia tukia viedään enemmän sinne kannustavampaan suuntaan, jotta ihmisen ei tarvitse alkaa pohtia sitä, että jos minä vähän tienaan enemmän, niin kuinka paljon se mahdollisesti leikkaa niitä tukia, joita yhteiskunnalta saan. Siinä mielessä tämä on erittäin hyvä ja tarpeellinen uudistus.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Strandman, olkaa hyvä.

14.36 **Jaana Strandman ps:** Arvoisa puhemies, kunnioitettu ministeri! Hallituksen esitys työkyvyttömyyseläkkeen ja työn yhteensovittamisen uudistamisesta on tärkeä uudistus, joka purkaa kannustinloukkuja ja tukee osatyökykyisten mahdollisuuksia osallistua työelämään omien voimavarojensa mukaan.

Monella työkyvyttömyyseläketä saavalla ihmisellä on halua ja kykyä tehdä työtä, ainakin osittain. Nykyinen järjestelmä on kuitenkin ollut monimutkainen ja jäykkä. Pienikin ansioiden ylitys on voinut aiheuttaa epävarmuutta ja pelkoa eläkkeen menettämisestä. Tämä on käytännössä estänyt monia vastaanottamasta työtä tai lisäämästä työpanostaan.

Uusi joustomalli tuo järjestelmään ennakoitavuutta ja kohtuullisuutta. Mallissa eläkkeensaajalla olisi kuukausittainen suojaosa, jonka verran voisi ansaita ilman vaikutusta eläkkeeseen. Lisäksi käytössä olisi kalenterivuosi-kohtainen jousto, joka mahdollistaa satunnaiset tulo-rajojen ylitykset ilman välittömiä seurauksia. Tämä on tärkeää erityisesti nykyisessä työelämässä, jossa yhä useampi tekee osa-aikatyötä, keikkatyötä tai pienimuotoista yrittäjyyttä. Tulot voivat vaihdella kuukausittain, ja juuri tällaisessa tilanteessa joustava malli toimii paremmin kuin vanha jäykkä järjestelmä. Esitys huomioi myös sen, että työkyky voi vaihdella. Ihmisellä voi olla hyviä ja vaikeampia jaksoja. Mahdollisuus tehdä töitä oman jaksamisen mukaan tukee osallisuutta, toimeentuloa ja hyvinvointia.

Arvoisa puhemies! Pidämme tärkeänä myös sitä, että suojaosan satunnaiset ylitykset eivät johda eläkeoikeuden muuttamiseen tai lakkauttamiseen. Malli antaa mahdollisuuden kokeilla työntekoa turvallisemmin ilman jatkuvaa pelkoa tukien menettämisestä. Lisäksi OmaKelan kautta tapahtuva seuranta helpottaa työansioiden ja joustosumman seuraamista

Pöytäkirja PTK 50/2026 vp

sekä lisää avoimuutta ja ennakoitavuutta. Valtiovarainministeriön arvioiden mukaan uudistus voi lisätä työntekoa jopa tuhannen henkilötyövuoden verran ja vahvistaa samalla julkista taloutta miljoonilla euroilla.

Arvoisa puhemies! Tämä esitys on nykyhallituksen linjauksen mukainen, jossa työnteon tulee aina olla kannustavaa ja kannattavaa. Työ tuo myös mielelle hyvää ja merkitystä elämään. Tämä on siis erinomainen uudistus, ja kiitän ministeriä tästä esityksestä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Pekonen, olkaa hyvä.

14.39 **Aino-Kaisa Pekonen vas:** Kiitos, arvoisa herra puhemies! Kyllä minäkin yhdyin näihin kiitoksiin, mitä tässä salissa on jo runsain mitoin annettu sekä hallitukselle että ministeri Grahn-Laasoselle tämän asian eteenpäinviemisestä ja tänne eduskuntaan saattamisesta. Tämä käsiteltävä asia on kyllä todellakin askel parempaan suuntaan erityisesti kansan- ja takuueläkkeen saajille. Merkittävä parannushan tässä tosiaan on se, että eläkettä ei enää menettäisi kokonaan vaan ainoastaan sen joustosumman ylittävältä osalta.

Tässä on huoliakin esitetty ja semmoista pienen pientä kritiikkiä, niin kuin tuossa edustajat Merinen ja Lindén omissa puheenvuoroissaan toivat esille, eli tämä joustosumman matala taso ja sitten tämä 12 kuukauden yhtäjaksoisen ylityksen vaikutus eläkeoikeuteen. Olisin näistä oikeastaan ministeriltä kysynytkin, kävittekö esimerkiksi tästä joustosumman tasosta minkälaisia keskusteluja.

Sitten oikeastaan yleisesti vain totean, että pidän erittäin hyvänä, että nyt tässä salissa useastakin suusta hallituspuolueistakin todetaan, että tämä esitetty suojaosan palauttaminen tekee työn vastaanottamisen kannattavaksi. Toivoisin, että tätä ajatusta voitaisiin noudattaa myös silloin, kun puhutaan esimerkiksi työttömistä ihmisistä ja työttömyysturvan suojaosista etenkin sellaisessa tilanteessa, kun ihmisillä ei ole kokoaikaista työtä, jota olisi mahdollisuus vastaanottaa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ja vielä edustaja Merinen, olkaa hyvä.

14.41 **Ville Merinen sd:** Kiitos, arvoisa puhemies! Äskeisestä vähän hutiloidusta puheenvuorosta unohtui tärkein asia, eli Suomessa tarvitaan edelleen lisää tämmöistä, että ihminen voi tehdä töitä vaikka vähänkin. Etenkin mielenterveysalalla, mistä itse olen tänne tullut, niin tuntuu, että semmoiset asiakkaat, jotka saivat tehdä vaikka päivän töitä viikossa jossain, he virkistyivät hirveän paljon nopeammin kuin kaikki muut, ketkä eivät saaneet tehdä sitä. Vielä uudet kiitokset tästä osasta, että saadaan tätä parannettua. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Grahn-Laasonen, enintään neljä minuuttia, olkaa hyvä.

14.42 **Sosiaaliturvaministeri Sanni Grahn-Laasonen:** Arvoisa puhemies! Suomalaisessa työelämässä pitää olla mahdollisuuksia myös silloin, kun työkykyä ei ole täysimääräisesti jäljellä. Erityisesti nuorten kohdalla mielenterveyssyyt ovat kasvava syy työkyvyttömyyseläkepäätöksille. Tämä uudistus, joka nyt on käsittelyssä, on monella tavalla inhimillinen uudistus. Osatyökykyisillä pitää olla aito mahdollisuus olla mukana työelämässä ja osallistua myös yhteiskunnalliseen toimintaan ilman pelkoa eläkkeen

Pöytäkirja PTK 50/2026 vp

äkillisestä leikkaantumisesta. Tämä joustomalli, niin kuin kerrottu, mahdollistaa jäljellä olevan työkyvyn hyödyntämisen ja turvallisen paluun työelämään terveydentilan niin salliessa. Kyse on arvoista ja siitä, miten näemme ihmiset työelämässä.

Täällä käytettiin hyviä puheenvuoroja siitä, että suomalainen työelämä on liikaakin on—off-henkistä, elikkä ajatellaan, että on töissä tai ei ole töissä. Siinä välillä on paljon muotoja ja myös paljon elämänkohtaloita ja erilaisia elämäntilanteita, joissa pitää sosiaaliturvajärjestelmän kyetä riittävään joustoon, jotta ihmisille on aina kaikissa tilanteissa työn vastaanottaminen mahdollisimman kannustavaa ja kannattavaa.

Haluan kiittää vammais- ja potilasjärjestöjä tästä yhteistyöstä, että tätä uudistusta on pystytty viemään eteenpäin siinä hengessä, että mahdollisimman monella olisi mahdollisuus löytää paikkansa työelämästä ja sitä kautta myös vahvistaa omaa ja perheensä toimeentuloa.

Kiitos ensinnäkin hyvin yksimielisestä vastaanotosta tälle esitykselle, mutta sitten paria kriittistä huomiota mielelläni kommentoin. Käsitykseni on se, että edellisellä hallituskaudella tämä uudistus ei edennyt kahdesta syystä. Toinen oli se, että toteuttamiskelpoista mallia ei löytynyt. Tämä oli hyvin riitainen työmarkkinaosapuoltenkin kesken, ja hallitus ei kyennyt tuottamaan viime kaudella tahtotilasta huolimatta sellaista hallituksen esitystä, jolla olisi ollut edellytyksiä edetä, ja se jäi tekemättä. Toinen syy on se, että loppukaudesta tätä esitystä ei myöskään priorisoitu, vaan se jäi hallitusohjelman vastaisesti — siis viime hallituskaudella — antamatta. Mielestäni se oli edelliseltä hallitukselta epäonnistuminen.

Me halusimme tehdä toisin. Me halusimme käyttää tähän riittävän ajan, ja tätähän on kolme vuotta valmisteltu. Tästä on käyty valtava määrä keskusteluja työmarkkinaosapuolten kanssa. Tätä on yksityiskohdiltaan hiottu kolme vuotta käytännössä, ja tämä on ollut erittäin vaativa työ. Tämä esitys poikkeaa monella tavalla siitä toteuttamiskelvottomasta mallista, joka edellisen hallituksen pöydälle loppukaudesta jäi makaamaan. Nyt meillä on esitys, joka käsitykseni mukaan ratkaisee ongelmia ja tuo joustomallin inhimillisenä.

Lausuntoajasta tuli edustaja Meriseltä huomio. Se liittyy taas täällä eduskunnan päässä sosiaali- ja terveysvaliokunnan työtilanteeseen. Eli meitä sitoo se eduskunnan valiokunnan asettama takaraja esityksille, ja en halunnut pieniltäkään osin riskeerata, että tämä ei ehtisi tällä hallituskaudella nyt eteenpäin. Toimitimme sen siis silloin eduskunnalle sovitussa aikataulussa. On totta, että lausuntoajasta jouduttiin hieman nipistämään, jotta varmistetaan, että tämä tärkeä asia menisi läpi. Mutta toisaalta sitä on käsitelty näiden osapuolten ja lausunnonantajien kesken erittäin laajasti ja yksityiskohtaisesti tämän matkan varrella, eli esitys, joka oli pöydälläni, oli käynyt jo läpi ikään kuin monta lausuntokierrokseen rinnastettavaa vaihetta. Eli tämä ei tullut varmastikaan järjestöille yllätyksenä. Isossa kuvassa tätä kannatettiin lausuntokierroksella laajasti.

Tässä perustelut. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan ja työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan on annettava lausunto.

4. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain ja sairausvakuutuslain 15 ja 17 luvun sekä eräiden muiden lakien muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 67/2026 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Ministeri Grahn-Laasonen, olkaa hyvä.

Keskustelu

14.46 Sosiaaliturvaministeri Sanni Grahn-Laasonen (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus tavoite on uudistaa sosiaaliturvaa siten, että järjestelmä on yksinkertaisempi ja työhön kannustavampi. Tässä esityksessä ehdotetaan muutettaviksi Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annettua lakia, sairausvakuutuslakia sekä yhteensä 15:tä muuta lakia. Muutokset ovat luonteeltaan teknisiä parannuksia ja korjauksia.

Esityksen mukaan Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annettua lakia muutettaisiin kuntoutusrahan maksukausia koskevan säännöksen osalta. Sairausvakuutuslakiin lisättäisiin säännökset päivärahaetuutta koskevan päätöksen antamisesta sekä päivärahaetuuden maksamisen keskeyttämisestä tai sen vähentämisestä muuttuneiden olosuhteiden vuoksi.

Esityksessä ehdotetaan myös muutettavaksi asiavirheen korjaamista koskevaa sääntelyä Kansaneläkelaitoksen soveltamissa etuuslaeissa. Esityksen mukaan Kansaneläkelaitos soveltaisi asiavirheen korjaamiseen hallintolakia, mistä säädettäisiin kussakin etuuslaissa. Kansaneläkelaitos voisi korjata asiavirheen asianosaisen vahingoksi ilman asianosaisen suostumusta, jos virhe on ilmeinen ja se on aiheutunut asianosaisen omasta menettelystä. Asiavirheen korjaamista koskevat muutokset sujuvoittaisivat etuuksien toimeenpanoa ja nopeuttaisivat virheellisten päätösten korjaamista.

Menettelytapasääntelymuutosten tavoitteena on yhtenäistää Kelan toimeenpanemien etuuksien menettelysäännöksiä.

Työttömyysturvalain sovitellun työttömyysetuuden määrää koskevaa säännöstä selkeytettäisiin. Eduskuntaakin kovasti puhuttaneen työttömyysetuuden ja työansioiden yhteensovittamisen lainsäädäntöä ehdotetaan siis parannettavaksi. Jatkossa tämä lainsäädäntö olisi helpommin ymmärrettävää ja sovellettavaa. Työttömyysturvalain sovittelua koskevan säännöksen muutoksen tavoitteena on selkeyttää sitä, miten sovittelu tapahtuu, ja kannustaa ottamaan vastaan osittaista työtä tai harjoittamaan sivutoimista yritystoimintaa. Suomessa työttömyysetuuden sovittelu on jo nykyisellään melko joustavaa ja kannustavaa. Etuus ei leikkaudu euro eurolta tulojen kasvaessa vaan vain 50 prosentilla. Etuutta ei siis heti menetä, jos tekee jonkin verran töitä ja saa lisätuloja.

Pöytäkirja PTK 50/2026 vp

Lisäksi esityksessä ehdotetaan muutettavaksi työttömyyskassalakeja siten, että se 1.5.2026 alkaen vastaisi 30.4.2026 saakka voimassa olevaa säännöstä Yrittäjäkassan maksamien etuuksien rahoituksesta.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan pääasiassa 1.1.2027. Kuntoutusrahan maksukausia koskeva säännös on kuitenkin tarkoitettu tulemaan voimaan 1.4.2027. Työttömyyskassalain muutosta sovellettaisiin 1.5.2026 alkaen maksetun ansiopäivärahan rahoittamiseen.

Pahoittelen tätä hyvin teknistä esitystä, mutta siinä on useita sosiaaliturvan maksutukseen liittyviä sujuvoittamisia ja se monilta osin myös yhtenäistää käytäntöjä.

Tärkeänä ehkä nostan tästä esiin tämän työttömyysturvan sovittelua koskevan säännöksen selkeyttämisen, koska sillä on aitoa merkitystä, että ihmiset ymmärtävät sen, miten Suomessa työttömyysturvaa ja työtä voidaan yhteensovittaa, että meidän järjestelmässä on tämä elementti olemassa ja että työtä aidosti kannattaa ottaa vastaan. Eli pidämme tätä tärkeänä myös ja ennen kaikkea työttömyysturvaa tarvitsevien ja osittaisesti myös työttömyysturvalla työskentelevien tilanteen helpottamiseksi ja parantamiseksi. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia, ministeri. — Edustaja Merinen, olkaa hyvä.

14.50 Ville Merinen sd: Kiitos, arvoisa puhemies! Kiitos ministerille esittelystä.

Tämä oli tosiaan tämmöinen tosi tekninen ja haastava laki edelleen itsellenikin ymmärtää. Mutta pääpointtina huomasin, että lausuntokierroksella oli kritiikkiä, jota ei korjattu tässä HE:ssä, mikä tänne tuli. Erityisesti haavoittuvassa asemassa olevien mielenterveys- ja toimintakykyongelmaisten asemasta pelätään, että ihmiset voisivat joutua kohtuuttomaan tilanteeseen puutteellisten selvitysten vuoksi. Sitten tuli kritiikkiä, että Kela voisi korjata päätöksiä asiakkaan vahingoksi ilman hänen suostumustaan. Tätä voi miettiä, ovatko nämä oikein vai väärin, että ihmisille tehdään päätöksiä, jos he eivät itse ymmärrä sitä korjata ajoissa, mutta niin se vaan on, että aina on semmoisia ihmisiä, joilla toimintakyky ei riitä välttämättä korjaamaan näitä puutteellisia selvityksiä ajoissa. Se on sitten yhteiskunnassa tietysti semmoinen pohdinnan paikka, miten heidän kanssaan tehdään. Oikeusministeriö esitti kanssa huolta luottamuksen suojasta, hyvän hallinnon toteutumisesta ja automaattisesta päätöksenteosta.

Sitten ehkä positiivisena huomiona, mitä on muutettu: jos minä oikein ymmärsin, niin lausuntopalautteen vuoksi oli poistettu kohta nuoren kuntoutusrahan ja harkinnanvaraisen kuntoutusavustuksen lakkautuksesta. Siitä positiivinen palaute. — Kiitos paljon.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Anna-Kristiina Mikkonen.

14.52 Anna-Kristiina Mikkonen sd: Arvoisa puhemies! Tähän esitykseen liittyen herättää huomion erityisesti asiakkaiden oikeusturva varsinkin haavoittuvassa asemassa olevien osalta. Yksilöt voivat joutua kohtuuttomiin tilanteisiin puutteellisten selvitysten vuoksi.

Lausuntokierroksella huolta esitettiin erityisesti luottamuksensuojasta, hyvän hallinnon toteutumisesta sekä automatisoidusta päätöksenteosta tekoälyllä. Tekoäly on hyvä renki muttei välttämättä hyvä isäntä.

Pöytäkirja PTK 50/2026 vp

Hallituksen esityksestä poistettiin lausuntokritiikin vuoksi nuoren kuntoutusraha sekä harkinnanvaraisen kuntoutusavustuksen lakkautus. Kokonaisuudessaan tämä esitys on vallan tekninen perustelujen täsmennys ja hallintolakiviittauksien osalta selkeyttävä.

Ylipäätään kuntoutuspalveluihin liittyen Kela on hyvin merkittävä kuntoutuspalvelujen hankkija ja toimija markkinoilla. Tänä keväänä erityisesti puheterapiaan liittyvät kuntoutuspalveluhankinnat ja -korvaukset ovat kovasti keskusteluttaneet. Kelalla yliapäätään on suuri vastuu kuntoutuspalvelujen kilpailutuksista sekä hankinnoista.

Jos ymmärsin esittelyn oikein, on hienoa, jos tavoitteeseen työttömyysturvalla työskentelyn helpottamisesta löytyy ratkaisuja. Ylipäätään tavoite yhdenmukaistaa sosiaaliturvaa ja selkeyttää ja sujuvoittaa sitä otetaan lämmöllä vastaan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lindén, olkaa hyvä.

14.54 **Aki Lindén sd:** Arvoisa puhemies! Koska tämä laki ehti jo tulla sosiaali- ja terveysvaliokuntaan hieman ennakkoon ja pääsimme sitä siellä tarkastelemaan, niin huomasimme erään erikoisuuden tässä asiassa, joka sinänsä on pääosin viidessä eri asiakokonaisuudessa maksatusta koskeva varsin tekninen laki.

Mutta jotta tulisin ymmärretyksi, mitä tarkoitan, niin siteeraan täältä ihan suoraan tästä lain printtiversiosta sivulta 19 kohdasta Pääasialliset vaikutukset. Sanon ensiksi, että tästä Pääasialliset vaikutukset -tekstistä, jossa on laskelmani mukaan 21 riviä, kolme neljäsosaa käsittelee muuta lakia kuin tätä lakia. Eli tässä lukee näin: ”Kansaneläkelaitoksen tiedoksisaantioikeutta koskevia säännöksiä toimeentulotukilaissa, yleistä asumistukea koskevassa laissa ja eläkkeensaajan asumistukea koskevassa laissa ehdotetaan muutettavaksi siten, että niissä säädettäisiin nykyistä täsmällisemmin ja tarkkarajaisemmin Kansaneläkelaitoksen oikeudesta saada rahalaitoksilta tietoja, jotka ovat välttämättömiä käsiteltävänä olevan asian ratkaisemista varten. Lisäksi mainittu...” — ja niin edelleen ja niin edelleen. Sitten kun itse tätä luin, niin hämmästelin, että hetkinen, sehän on eri laki. Sehän on se tiedoksisaantilaki, mitä me käsittelemme. No, sitten täällä tulee ikään kuin selitys, jossa sanotaan näin: ”Kokonaisuutena mainittu esitys” — eli siis se äsken viitattu esitys — ”ja tämä esitys” — eli nyt käsiteltävänä oleva esitys — ”yhdessä edistävät asianmukaista ja viivytyksetöntä viranomaistoimintaa sekä hyvän hallinnon perusteisiin kuuluvaa luottamuksensuojaa.” Eli kiinnitän siis huomiota siihen, että kuvattaessa tämän lain pääasiallisia vaikutuksia valtaosa tekstistä käytetään kokonaan muun lain kuvaamiseen. No, ei tämä mikään virhe ole, mutta tämä herätti huomiota.

Siitä muusta laista: Se on juuri se laki, jonka suhteen ainakin itse ihan henkilökohtaisesti olen ollut sillä tavalla kiusaantunut, kun asetan sen yleisiin yhteyksiin niin, että siellä verotuksen toisessa päässä — vaikkapa kaikkein suurituloisimpien verotuksessa, heidän saamissaan mahdollisissa vähennyksissä tai parhaillaan käsiteltävässä alkoholin etämyyntiä koskevassa asiassa ja siinä ilmenneissä verotusongelmissa — jopa tuntuu siltä, että niitä ei välttämättä huolimatta valtiovarainvaliokunnan jaoston tahdosta tahdottaisi saada kuntoon, ja siinä toisessa päässä me niitä kaikkein pienituloisimmassa, haavoittuvimmassa asemassa olevien ihmisten etuuksia haluamme yhä tarkemmin kyllätä ja antaa sitten Kelalle mahdollisuuden päästä rahalaitostietoihin sisälle, niin jotenkin tuli itsellä semmoinen olo, että tämä on eräällä tavalla sen kyseisen lain rinnakkaislaki, vaikka tässä on teknisesti ihan oikeita asioita. Halusin tämän ihan täällä täysistunnossa ääneen todeta.

Pöytäkirja PTK 50/2026 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kokko, olkaa hyvä.

14.57 **Jani Kokko sd:** Arvoisa puhemies! Jos äskeisessä asiakohdassa keskusteltiin siitä, miten työkyvyttömyyseläkkeellä olevien henkilöiden työllistymistä ja työhön tulemistä voitaisiin edistää, niin tämä ehkä menee siinä suhteessa samaan linjaan, kun puhutaan, miten työttömyysturvalla työskentelystä voitaisiin tehdä entistä kannustavampaa, ja kuten puheenvuoroissa on jo kuultu, niin pääpainona on nimenomaan sosiaaliturvan selkeyttäminen ja sujuvoittaminen, ja siitä varmasti kaikki voidaan olla yhtä mieltä, että se on se suunta, mihin meidän tulee mennä, ja ennen kaikkea se, jos pystytään ehkäisemään niitä tuen saajalle mahdollisesti tulevia seuraamuksia, jos kaikki paperit ja tällaiset eivät ole ihan asianmukaisia, että miten niitäkin ongelmia pystytään sitten tässä taklaamaan, on hyvä. Tietysti on niin, että lausuntopalautteessa on esitetty myös kritiikkiä, mutta on hyvä, että hallitus on ottanut huomioon ainakin, mitä tulee tässä esityksessä erityisesti nuoren kuntoutusrahan erillisenä etuutena sekä myös sitten harkinnanvaraiseen kuntoutusavustukseen liittyen, lausuntokierroksella annetun palautteen, ja muutoksia ollaan tässä suhteessa sitten tekemässä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Strandman, olkaa hyvä.

14.59 **Jaana Strandman ps:** Arvoisa puhemies! Kunnioitettu ministeri! Hallituksen esitys sosiaaliturvan toimeenpanon selkeyttämisestä ja sujuvoittamisesta on tärkeä osa laajempaa sosiaaliturvan uudistamista. Tavoitteena on rakentaa järjestelmää, joka toimii nykyistä selkeämmin, tehokkaammin ja oikeudenmukaisemmin niin asiakkaiden kuin viranomaisten näkökulmasta.

Esityksen keskeisiä tavoitteita ovat byrokratian vähentäminen, liikamaksujen ja takaisinperintöjen ehkäiseminen, etuuksien käsittelyn nopeuttaminen sekä työhön kannustaminen. Nämä ovat tavoitteita, joita tarvitaan, jotta sosiaaliturvajärjestelmä pysyy ymmärrettävänä ja luotettavana. Kuntoutusrahan maksukausien selkeyttäminen helpottaa etuudensaajien arkea. Kun maksuerät ovat ennakoitavampia, ihmisten on helpompi suunnitella omaa talouttaan ja arkeaan. Samalla myös Kelan toimeenpano yksinkertaistuu. Sairausvakuutuslakiin tehtävät muutokset mahdollistavat päivärahaetuuden maksamisen väliaikaisen keskeyttämisen tai vähentämisen tilanteissa, joissa olosuhteet muuttuvat. Tämä vähentää virheellisiä etuusmaksuja ja ehkäisee tilanteita, joissa ihmisille kertyy suuria takaisin perittäviä summia. Kyse on sekä hallinnollisesti että inhimillisesti tärkeästä uudistuksesta.

Arvoisa puhemies! Pidämme tärkeänä myös asiavirheen korjaamista koskevan sääntelyn yhtenäistämistä. Jos päätöksessä on ilmeinen virhe, sen korjaamisen tulee olla mahdollista tehokkaasti ja yhdenmukaisesti. Samalla on tärkeää, että asiakkaan oikeusturva säilyy vahvana. Tässä esityksessä oikeusturva turvataan valituskelpoisella päätöksellä ja muutoksenhakuoikeudella. Työttömyysturvän sovitellun etuuden sääntelyn selkeyttäminen helpottaa myös asiakkaiden ymmärrystä siitä, miten sovittelu käytännössä tapahtuu. Muutos ei vaikuta etuuden määrään mutta tekee järjestelmästä läpinäkyvämmän ja helpommin hahmotettavan.

Arvoisa puhemies! On myös hyvä, että lausuntokierroksen jälkeen nuoren kuntoutusrahan ja harkinnanvaraisen kuntoutusavustuksen lakkauttamista koskevat

Pöytäkirja PTK 50/2026 vp

ehdotukset poistettiin. Tämä osoittaa, että valmistelussa on aidosti kuunneltu palautetta. Kiitän ministeriä tästä esityksestä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Sarkomaa, olkaa hyvä.

15.01 **Sari Sarkomaa kok:** Arvoisa puhemies! Tämä on hyvä ja tervetullut lakiesitys. On hyvä, että lausuntokierros kuultiin ja katsottiin tarkkaan ja ollaan vahvasti nähty tässä etuuksia tarvitsevan, hakevan ja käyttävän ihmisen oikeusturva, ja myöskin tämä selkeytys on tärkeää.

Mutta katson tätä Kansaneläkelaitoksen näkökulmasta. Tämä pienessä määrin saattaa jopa vähentää Kansaneläkelaitoksen toimintakuluja, eli selkeytetään etuuksien käsittelyä ja sitä muutoksenhakuprosessia. Haluan tässä nostaa esille sen, mistä me Kelaa valvovat valtuutetut usein puhumme, että kun lakiesityksiä tehdään — en viittaa nyt tähän vaan niihin ylipäätään — on tärkeää, että se voimaantuloaika on sellainen, että Kansaneläkelaitoksessa ehditään muuttaa järjestelmät, ja tehdään kaikki, mitä me voidaan tehdä, että toimeenpano olisi selkeämpää ja helpompaa, ottaen huomioon sitten oikeusturvan ja muun, mikä liittyy etuuksien saajiin. Se on kovin tärkeää, koska valtiontalouden säästötoimista, tasapainotustoimista, lähtien me tiedämme, että meidän täytyy valtionhallinnon toimintamenoja vähentää. Kelan osalta varmasti tehdään kaikki, mutta kun sieltä maksetaan viimesijaiset etuudet ja kaikille ihmisille tärkeät etuudet, niin meidän on tärkeää huolehtia siitä, että Kelan toimeenpanokyky säilyy. Aivan erityisesti katson nyt noita toimeentulotukimenoja, joita on nyt jo priorisoitu, ja halusin tämän viestin Kelasta tuoda. Mutta kiitos tästä lakiesityksestä ja myöskin ymmärryksestä siihen, että tarvitaan riittävä määräaika Kelassa, kun tuodaan uusia etuuksia — mistä tässä nyt ei ole kysymys — niin että jää sitä aikaa sitten Kelassa tehdä työtä.

Arvoisa puhemies! Haluan sen vielä sanoa, että jos kovin usein on tullut etuuksia, jotka vuoden alusta laitetaan voimaan, se tarkoittaa sitä, että Kela joutuu joulunpyhät ja uudenvuodenpyhät viime hetkessä tekemään niitä etuuden maksamiseen tarvittavia tietojärjestelmämuutoksia. Tämäkin on tärkeää ottaa huomioon. Toki se ei voi olla määräävä asia siinä, milloin laki laitetaan voimaan, mutta meidän täytyy vaalia myöskin sitä, että Kela pystyy hoitamaan tehtävän niissä niukoissa määrärahapuitteissa, mitkä Kelalle on annettu.

Kiitos tästä lakiesityksestä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Grahn-Laasonen, kolme minuuttia, olkaa hyvä.

15.04 **Sosiaaliturvaministeri Sanni Grahn-Laasonen:** Kiitos, arvoisa puhemies! Kiitos, eduskunta ja kiitos, myös Kelan valtuutettuina vaikuttavat kansanedustajat. Arvelen, että tämä asia on teille tuttu. Pitkältihän, niin kuin alussa kuvasin, tässä on kysymys enemmän teknisistä muutoksista, tällaisesta säädöshuollollisesta työstä, mutta löydän tästä kuitenkin ainakin kolmestakin näkökulmasta hallituksen toiminnan ja politiikan logiikkaa.

Ensimmäinen niistä on nimittäin työn vastaanottamisen kannusteet ja se, että me haluamme, että sosiaaliturva kaikissa muodoissaan tukisi sitä, että mahdollisimman moni ihminen voisi osallistua työelämään ja että työn tekeminen Suomessa aina kannattaisi. Siksi käydyn suojaosakeskustelunkin jälkeen pidimme tärkeänä sitä, että tätä

Pöytäkirja PTK 50/2026 vp

työttömyysetuuden sovittelua koskevaa pykälää selkiytetään, jotta on mahdollisimman selvää, että Suomessa voi sovittaa työttömyysetuutta ja esimerkiksi lyhytkestoista työtä kansainvälisestikin vertaillen melko joustavasti. Uskoaksemme tämä selkiytys on työttömien työnhakijoiden ja työttömyysetuutta saavien näkökulmasta parannus.

Toinen näkökulma on byrokratian vähentäminen. Sitä olemme tehneet hyvin systemaattisesti, ja se koskee myös sosiaaliturvaa, eli tämä vähentää byrokratiaa ja myös hallinnollisia vaiheita.

Kolmas on sitten asiakaslähtöisemmin se ajatus, että haluamme, että Suomessa olisi yksinkertaisempi sosiaaliturva. Meillä on hyvin monimutkainen sosiaaliturvajärjestelmä, jota asiakkaan voi olla vaikea hahmottaa ja ymmärtää. Tässä on kyse toimeenpanon sujuvoittamisesta, mikä parhaimmillaan parantaa asiakkaalle tilannetta siten, että maksatus tapahtuu nopeammin ja luotettavammin ja asiakkaan kannalta myös vähemmällä vaivalla. Juuri tähän tähtää itse asiassa sekin, kun edustaja Lindén luki esityksestä tätä kytköstä tähän enemmän sosiaaliturvan väärinkäyttöksiin puuttuvaan toiseen hallituksen esitykseen, että paitsi että pyritään sosiaaliturvarikollisuutta torjumaan ja väärinkäytöksiä estämään, niin myös sillä puolella on toisena tavoitteena se, että meidän sosiaaliturva olisi asiakkaan kannalta sujuvammin toimeenpantavissa. Tietenkin me kaikki veronmaksajina hyödyimme siitä, jos Kela pystyy toimeenpanemaan sosiaaliturvaa matalammin kustannuksin, vähemmällä hallinnollisella työllä. Mutta arvelen, että varmasti valiokunta käy tästä nyt hyvinkin nämä yksityiskohdat vielä läpi käsittelyvaiheessa.

Loppuun totean sen, että tästä esityksestä toden totta jätettiin pois tämä nuoren kuntoutusrahan lakkautusta koskeva osa. Siinä ajatuksena oli se, että tämä nuoren kuntoutusraha erillisenä etuutena olisi voitu lakkauttaa ja korvata toisilla etuuksilla. Siinä tavoitteena ei ollut siis vähentää sitä kohdejoukkoa, joka näitä etuuksia saa, vaan yksinkertaistaa sosiaaliturvaa. Eli ei olisi ikään kuin tarkoitus, että keneltäkään etuus tätä kautta evättäisiin, vaan että voisi olla toinen etuus ja näin ollen vähemmän tätä etuusbyrokratiaa ja myöskin vähemmän hajanaista sosiaaliturvaa. Mutta ymmärsin hyvin lausuntopalautteen luettuani, että tämä päämäärä ei ollut tullut ainakaan oikein ymmärretyksi eikä sitä kautta varmaan ollut onnistuneesti myöskään ministeriön valmistelussa kommunikoitu kentälle, joten katsoimme parhaaksi palautetta kuulla ja jättää tämän osan tästä esityksestä pois. Se voi olla sitten tulevienkin hallituskausien asia miettiä, miten tätä kuntoutusetuuksien viidakkoa voisi yksinkertaistaa niin, että se olisi asiakkaalle parempi ja ihmiset saisivat tarkoituksenmukaisen avun sekä palveluina että myöskin sosiaaliturvana. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi vammaisetuuksista annetun lain, toimeentulotuesta annetun lain 7 b §:n ja sairausvakuutuslain 10 luvun 2 §:n ja 11 luvun 2 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 68/2026 vp

Pöytäkirja PTK 50/2026 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Ministeri Grahn-Laasonen, olkaa hyvä.

Keskustelu

15.08 Sosiaaliturvaministeri Sanni Grahn-Laasonen (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tänään pääsemme keskustelemaan myös esityksestä, joka sisältää monta tärkeää parannusta lapsille, perheille ja heidän koko lähiyhteisölleen.

Esitämme vammaisetuslakiin muutosta, jonka myötä lapsen perusvammainen myönnettäisiin myös keliakiaa ja ihokeliakiaa sairastavalle lapselle, joka noudattaa gluteenitonta ruokavaliota. Gluteeniton ruokavalio aiheuttaa perheille lisäkustannuksia, ja tällä muutoksella helpotamme taloudellista yhtälöä keliakialasten perheissä. Ehdotus koskisi kaikkia alle 18-vuotiaita keliakikkoja ja ihokeliakikoita, ja tuen määrä on vuonna 2026 110,49 euroa kuukaudessa. Samalla muutettaisiin perustoimeentulotukea koskevaa säännöstä toimeentulotuesta annetussa laissa siten, että jatkossa keliakiaa sairastavan osalta muina perusmenoina otettaisiin huomioon 38 euroa kuukaudessa keliakiasta johtuvien ylimääräisten ravintomenojen kattamiseksi ainoastaan, jos henkilö on täyttänyt 18 vuotta. Tämä muutos koskisi 16—17-vuotiaita, sillä voimassa olevan lain mukaan alaikäraja on 16 vuotta.

Vammaisetuslakiin ehdotetaan tehtäväksi muutos siten, että jatkossa laissa määriteltäisiin, milloin vammaisuus myönnettäisiin toistaiseksi ja milloin määräaikaisena. Etuuden kesto arvioitaisiin edelleen tapauskohtaisesti. Lisäksi jatkossa vammaisuuden hakemiseen riittäisi muukin kuin lausuntomuotoinen lääketieteellinen selvitys, jos siinä olisi riittävät tiedot hakemuksen ratkaisemiseksi. Esimerkiksi lääkärinlausunto B tai sairauskertomus kävisivät, jos ne sisältäisivät vammaisetuushakemuksen ratkaisemiseksi tarvittavat tiedot. Nykytila on vammaisen lapsen perheelle kuormittava ja byrokraattinen. Jatkossa vammaisuuksien hakuprosessia ei tarvitsisi aina käydä uudelleen läpi ja todistella samoja asioita uudelleen. Perheiltä on tullut tästä arkea kuormittavasta byrokratiasta paljon palautetta, ja haluamme helpottaa heidän tilannettaan.

Kolmantena merkittävänä muutoksena ehdotamme erityishoitorahaan ikärajan korotusta. Erityishoitorahalla korvataan lyhytaikaista tai tilapäistä ansionmenetystä, joka aiheutuu vanhemman osallistumisesta alle 16-vuotiaan lapsensa sairaudesta tai vammasta johtuvaan hoitoon tai kuntoutukseen. Ehdotamme tämän 16 vuoden ikärajan nostamista vuodelle niin, että erityishoitorahan turvin voisi hoitaa vakavasti sairastunutta alle 18-vuotiasta lasta. Lapsen sairastuessa vakavasti esimerkiksi syöpään vanhemmalla on oltava mahdollisuus osallistua hoitoon ja olla lapsensa tukena ja lähellä, eli nostamme ikärajaa. Tämä on monelle perheelle huojentava parannus. Kiitän potilasjärjestöjä tästä esityksestä, ja olen iloinen, että tämä on nyt etenemässä. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitos, ministeri. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 50/2026 vp

15.11 Juha Hänninen kok: Arvoisa puhemies! Tämä esitys on ennen kaikkea lasten turvallisuudesta ja hyvinvoinnista. Turvallisuus ei lasten kohdalla tarkoita vain fyysistä turvaa. Se tarkoittaa sitä, että lapsella on arjessa mahdollisuus elää, kasvaa ja kehittyä ilman kohtuuttomia rasitteita myös silloin, kun lapsella on pitkäaikaissairaus. Keliakia on sairaus, joka ei näy ulospäin mutta joka vaikuttaa jokapäiväiseen elämään jatkuvasti. Hoito edellyttää elinikäistä, tarkkaa ruokavaliota, ja tämä tuo mukanaan sekä kustannuksia että kuormitusta koko perheelle. Siksi on tärkeää, että yhteiskunta tunnistaa tämän ja kantaa osaltaan vastuuta.

Arvoisa puhemies! Tämän esityksen keskeinen tarkoitus on parantaa lasten yhdenvertaisuutta. Tähän asti 16—17-vuotiaat nuoret ovat jääneet välinputoajiksi. He eivät ole enää voineet saada lapsen vammaistukea samoin kuin nuoremmat, mutta heidän sairautensa ei ole kadonnut mihinkään. Tämä esitys korjaa tämän epäkohdan ja turvaa tuen samanlaisena kaikille alle 18-vuotiaille keliakikoille. Tämä on paitsi oikeudenmukaista myös turvallista. Turvallisuus syntyy siitä, että lapsen ja nuoren arki on ennakoitavaa. Kun perhe tietää, että sairauden aiheuttamat lisäkustannukset huomioidaan, voidaan keskittyä lapsen kasvuun ja hyvinvointiin.

Arvoisa puhemies! Tämä esitys vahvistaa turvallisuutta myös toisella tärkeällä tavalla. Se parantaa vanhempien mahdollisuuksia olla lapsensa tukena silloin, kun sitä eniten tarvitaan. Esityksen tavoitteena nimittäin on parantaa myös 16—17-vuotiaan lapsen vanhemman mahdollisuuksia jäädä työstä pois osallistuakseen lapsensa vaikean sairauden tai vamman vuoksi annettavaan hoitoon tai kuntoutukseen. Tämä on olennainen osa lapsen turvallisuutta. Lapsi tai nuori ei ole yksin sairauden kanssa, vaan hänellä on oikeus vanhemman läsnäoloon myös vaikeissa tilanteissa. Tutkitusti vanhemman osallistuminen tukee hoidon onnistumista ja lapsen toipumista.

Arvoisa puhemies! Kun rakennamme tukea lapsille ja nuorille, meidän on aina pidettävä mielessä lapsen etu kokonaisuudessaan. Tämä tarkoittaa sekä taloudellista turvaa että toimivaa arkea, jossa palvelut, tuki ja perheen mahdollisuudet kulkevat käsi kädessä. Tämä esitys vie meitä tähän suuntaan. Se vahvistaa lasten ja nuorten yhdenvertaista asemaa, tukee perheitä ja lisää järjestelmän oikeudenmukaisuutta. Turvallinen yhteiskunta mitataan siinä, kuinka se kohtelee heikompiaan. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Strandman, olkaa hyvä.

15.15 Jaana Strandman ps: Arvoisa puhemies, kunnioitettu ministeri! Haluan ensin tässä kiittää ministeriä perehtyneisyydestä ja paneutumisesta keliakiaan sairauteen.

Tänään on eduskunnassa vietetty keliakiapäivää, joka toteutuu vuosittain yhdessä eduskunnan keliakiaverkoston ja Keliakialiiton yhteistyönä. Kiitän kaikkia edustajia, jotka olette tänään siinä tilaisuudessa vierailleet.

On tärkeää puhua sairaudesta, joka koskettaa tuhansia suomalaisia lapsia, nuoria ja aikuisia. Keliakia on vakava, joka päivä arjessa mukana oleva elinikäinen autoimmuunisairaus, jossa gluteeni vaurioittaa ohutsuolen limakalvoa. Ihokeliakiassa sairaus ilmenee voimakkaana ihottumana. Näihin sairauksiin löytyy yksi hoitomuoto: täysin gluteeniton ruokavalio koko elämän ajan. Gluteeniton ruokavalio tuo sairastuneille ja heidän perheilleen ylimääräisiä kustannuksia joka päivä, jopa kolminkertaiset kustannukset tavalliseen ruokaan verrattuna. Siksi hallituksen esitys keliakiakorvauksen

Pöytäkirja PTK 50/2026 vp

palauttamisesta alaikäiselle tukee sosiaalista oikeudenmukaisuutta ja helpottaa monien perheiden arkea.

Keliakiakorvauksen palauttamista on pidetty tärkeänä tavoitteena jo pitkään, koska pitkäaikaisairaita lapsia ja heidän perheitään tulee kohdella oikeudenmukaisesti tämänkin sairauden yhteydessä. Erityisen merkittävää on ollut, että hallitusohjelmassa keliakiakorvaus on kirjattuna, ja tämäkin esitys liittyy siihen. Nykyhallitus on jo toimeenpannut alemman tulotason henkilöille keliakiakorvauksen toimeentulotuen yhteydessä maaliskuusta 2025 alkaen.

Arvoisa puhemies! Esityksen mukaan alle 18-vuotiaat keliakikot ja ihokeliakikot voivat jatkossa saada lapsen perusvammaistukea. Tämä tuo merkittävän parannuksen monille perheille. Samalla 16—17-vuotiaiden ravintomenot siirtyvät toimeentulotuesta vammaistukeen, mikä tekee järjestelmästä selkeämmän ja inhimillisemmän.

Pidän erityisen tärkeänä sitä, että keliakia tunnustetaan pysyväksi sairaudeksi myös etuuskien myöntämisessä. Kun sairaus kestää koko elämän, myös alaikäisille myönnettävän tuen tulee olla lähtökohtaisesti toistaiseksi voimassa oleva. Näin vähennetään turhaa byrokratiaa, lääkärikäyntejä ja hallinnollista kuormaa perheiltä, terveydenhuollolta ja Kelalta.

Lisäksi esitys keventää lääketieteellistä selvitystä poistamalla pakollisen C-lausunnon vaatimuksen sekä laajentaa erityishoitorahan koskemaan myös 16—17-vuotiaiden vanhempia.

On tärkeää huolehtia, että toimeenpano ja viestintä ovat selkokielisiä ja saavutettavia, jotta jokainen hakija ymmärtää oikeutensa ja myöntämisperusteet. Kyse on oikeudenmukaisuudesta, arjen turvasta ja siitä, ettei yksikään lapsi joudu sairautensa vuoksi eriarvoiseen asemaan.

Arvoisa ministeri, kuinka etenee hallitusohjelman kirjauksen mukainen pienituloisten keliakiakorvaus? Saadaanhan se syksyn 2026 budjettiriiheen ja käyttöön vuoden 2027 alusta alkaen? — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Suhonen, olkaa hyvä.

15.19 Timo Suhonen sd: Kiitos, arvoisa herra puhemies! Tässä esityksessä esimerkiksi lapsen perusvammaistukea voisi saada myös keliakiaa tai ihokeliakiaa sairastava lapsi, joka noudattaa gluteenitonta ruokavaliota. Tämä on tärkeä asia. Kiitän ministeriä tästä lakiesityksestä.

Pidän tätä esitystä tärkeänä ja oikeansuuntaisena. Keliakia ei ole elämäntapavalinta eikä ruokatrendi. Se on vakava autoimmuunisairaus, jonka ainoa toimiva hoitomuoto on täysin puhdas gluteeniton ruokavalio. Juuri siksi yhteiskunnan on tunnistettava se tosiasia, että keliakia aiheuttaa keliakikoille ja gluteenitonta ruokavaliota noudattaville ylimääräisiä kustannuksia, joihin ihminen ei voi itse vaikuttaa. Jos keliakiaa ei hoideta oikein, seuraukset voivat olla vakavia: ravintoaineiden imeytymishäiriöitä, kasvun ongelmia lapsilla, suoliston vaurioita sekä laajempia terveyshaittoja. Tässä mielessä kyse ei ole vain ruokavaliosta vaan terveyden ylläpitämisestä ja sairauden hoidosta.

Arvoisa herra puhemies! On hyvä, että hallitus on ainakin osittain korjannut aiempien hallitusten virhettä. — Arvoisa puhemies, tämä oli kyllä erikoista, että pääsin näin sanomaan jossakin asiayhteydessä, mutta nyt näin pääsin sanomaan. [Jaana Strandman: Hienoa, edustaja!] — On siis hyvä, että hallitus on ainakin osittain korjannut aiempien

Pöytäkirja PTK 50/2026 vp

hallitusten virheitä. Sipilän hallituksen päätös lakkauttaa keliakiakorvaus kokonaan oli huono ratkaisu. Se siirsi sairaudesta aiheutuvat lisäkustannukset kokonaan sairastuneiden ja heidän perheidensä kannettaviksi tilanteessa, jossa vaihtoehtoa hoidolle ei yksinkertaisesti ole.

Gluteeniton ruokavalio ei ole keliakiaa sairastavalle valinta, se on välttämättömyys. Siksi on perusteltua, että alaikäisten keliakikkojen tukemista vahvistetaan ja että pienituloisten aikuisten ylimääräisiä ravintomenoja huomioidaan toimeentulotuessa. Erityisesti lapsiperheille tämä voi olla merkittävä helpotus arkeen, sillä gluteenittomat tuotteet ovat usein tavallisia tuotteita huomattavasti kalliimpia. Pidän tärkeänä myös periaatteellista viestiä: yhteiskunnan pitää tunnistaa sairaudesta aiheutuvat välittömät kustannukset silloin, kun kyse on ainoasta mahdollisesta hoidosta.

Arvoisa herra puhemies! Tämä esitys ei ratkaise kaikkea mutta on askel oikeaan suuntaan. Samalla meidän on jatkossakin arvioitava, ovatko tuen taso ja kohdentuminen riittäviä, jotta keliakiaa sairastavat voivat aidosti toteuttaa sairauden vaatimaa hoitoa ilman kohtuutonta taloudellista taakkaa.

Arvoisa herra puhemies! Yhdyn äsken edustaja Strandmanin pitämään puheenvuoroon siitä, että jatkossa myös aikuisille kohdennettu keliakiakorvaus tai ruokavaliokorvaus voisi olla sitten myös suurempi. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Sarkomaa, olkaa hyvä.

15.22 **Sari Sarkomaa kok:** Arvoisa puhemies! Kiitos ministerille siitä, että tämä lakiesitys on saatu eduskuntaan. Ja kiitos keliakiaverkostolle ja Keliakialiitolle, jotka ovat tehneet yhteistyötä tässä, että me ollaan päästy tähän tilanteeseen, että tämä lakiesitys on täällä eduskunnassa.

Keliakia on hyvin yleinen sairaus. Se on yhä useammalla, kun katsotaan tilastoja. Se koskettaa todella monia perheitä ja monia suomalaisia, ja varsinkin monille perheille tämä lakiesitys on todella tervetullut. Kokoomus pitää erittäin tärkeänä, että keliakikkoja tuetaan. Erityisesti tähän tautiin sairastuneiden nuorten ja lasten ja tukeminen on todella tärkeää. Lämpimästi kannatan tätä lakiesitystä.

Puhemies! Totean, että tässä lakiesityksessä on useampi esitys, ja todella tärkeää on se, että vammaisetuslain mukaista lapsen perusvammaistukea ehdotetaan myönnettäväksi myös keliakiaa ja ihokeliakiaa sairastavalle lapselle, joka noudattaa gluteenitonta ruokavaliota. Erinomainen esitys.

Sairausvakuutuslain mukaisen erityishoitorahan myöntämisedellytyksiä ehdotetaan muutettavaksi lapsen iän osalta siten, että nykyinen 16 vuoden ikäraja korotetaan 18 vuoteen. Todella erinomainen esitys.

Erinomaista on myöskin se, että byrokratiaa, turhia lausuntoja, monimutkaista toimintaa etuuden saamiseksi helpotetaan. On todella hyvä, että vammaisetuuksista annetun lain säännöksiä lääketieteellisen selvityksen toimittamisesta sekä etuuden myöntämisen kestosta muutettaisiin, ja tämä on myöskin iso helpotus monelle perheelle.

Eli tämä lakiesitys on monin tavoin hyvä kokonaisuus. Toivon todella, että eduskunnassa sosiaali- ja terveystieteiden valiokunta ehtii tämän käsittelemään niin, että tämä voi tulla, arvoisa puhemies, voimaan siten kuin on tarkoitettu. Ja tämä on tietysti budjettilaki. — Kiitos esityksestä.

Pöytäkirja PTK 50/2026 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Merinen, olkaa hyvä.

15.24 Ville Merinen sd: Kiitos, arvoisa puhemies! Kiitos ministerille esittelystä.

Tärkeä laki. Alle 18-vuotiaat keliakiaa sairastavat voisivat saada lapsen perusvammaistukea gluteenittoman ruokavalion vuoksi.

Ehkä tässä pohdiskelen itse vähän tämmöistä, että — Nyt edustaja Suhonen voi laittaa korvat kiinni. Ei nyt tosissaan. — aina kun me puhutaan keliakiasta ja tämäntyylisestä ja tehdään laki, niin sitten osittain ihmisissä huolta herättävät myös toisentyypiset ruokavalioihin liittyvät asiat, vaikka vakavat allergiat tai suolistosairaudet. Keliakia on tietysti hyvin poikkeuksellinen siinä, että kun se alkaa, niin se on parantumaton ja sitä ei voi millään muulla kuin ruokavaliolla muuttaa, se ehdottomasti tarvitaan. [Timo Suhonen: Autoimmuunisairaus!] — Autoimmuunisairaus. — Mutta sitten kuitenkin myös tekee mieli nostaa esille, että aina kun näitä lakeja tehdään, niin minä ainakin saan ihmisiltä semmoisia palautteita, missä nostetaan monesti joitain muita hyvin vakavia ruoka-aineallergioita ja se, että niitä ei ehkä samalla lailla sitten huomioida. Ei sillä, että sitä nyt voitaisiin tässä korjata, enkä sitä esitäkään, mutta haluan nostaa myös heidän asiaansa esille.

Muutama kritiikki täältä löytyi. Omaishoitajaliitto ehdotti, että olisi enemmän erityisrahapäiviä.

Mutta pääosin tosi myönteinen palaute, ja kiitos tästä laista. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kokko, olkaa hyvä.

15.26 Jani Kokko sd: Kokko, olkaa hyvä. Arvoisa puhemies! Tarpeellinen lakiesitys, vaikkakin ehkä sisällöltään moniulotteinen ja tekninen. Tässähän tavoitteena on parantaa muun muassa 16—17-vuotiaiden vanhempien osallistumista lapsen hoitoon tai kuntoutukseen, keventää vammaisuuksien hakemisprosessia sekä parantaa ja vahvistaa sosiaalista oikeudenmukaisuutta. Nämä tavoitteet kyllä allekirjoitan täysin.

On selvää, että alle 18-vuotiaan sairaus tai vamma kuormittaa koko perhettä ja aiheuttaa taakkaa, ja nyt esitetyillä muutoksilla pystytään vähentämään sitä perheellä olevaa hallinnollista taakkaa ja turvataan myös se vanhempien mahdollisuus osallistua siihen lapsen hoitoon. Tässä tietysti kyllä tämä byrokratian ja mahdollisen paperisodan vähentäminen on enemmän kuin tarpeen.

Esityksessä on myös ehdotettu, että jatkossa laissa muun muassa määriteltäisiin, milloin vammaisuus myönnettäisiin toistaiseksi ja milloin määräaikaisena, sekä että etuuden kesto arvioitaisiin edelleen tapauskohtaisesti. Nämä muutokset hyvinkin selventäisivät ja täsmentäisivät vammaisuuksia koskevia menettelysäädöksiä ja sitä kautta myös vähentäisivät sekä etuutta hakevien että terveydenhuollon henkilöstön työmäärää. Tämäkin on kyllä varsin positiivinen asia tässä lakiesityksessä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hamari, olkaa hyvä.

15.27 Lotta Hamari sd: Kiitos, arvoisa puhemies! Kiitokset ministerille tästä laista.

Aloitan itse tästä erityishoitorahasta. Kiitän, että se on tässä lakiesityksessä. Tällä hetkellähän, kun lapsi sairastuu, niin 16—17-vuotiaiden kohdalla koko perhe voi jäädä taloudellisen tuen ulkopuolelle, ja muun muassa Sylva on selvittänyt, että perheellä tulee

Pöytäkirja PTK 50/2026 vp

keskimäärin noin 5 000 euron pudotus työtuloissa tällaisissa tilanteissa, ja 80 prosentissa perheistä toinen vanhemmista joutuu jäämään työelämästä keskittyäkseen lapsen hoitoon ja tukeen. Tällä muutoksella korjataan sääntelyyn jäänyt aukko, joka syntyi, kun kuntoutusrahan ja sairauspäivärahan ikäraja nostettiin 18 ikävuoteen vuoden 2025 alusta alkaen. Nyt sitten tällä esityksellä näitä erityishoitorahan myöntämisedellytyksiä ehdotetaan muutettavaksi siten, että se ikäraja olisi 16 ikävuoden sijaan se 18. Tämä on erittäin tärkeää, ja on erittäin hienoa, että ministeri ja ministeriö ovat reagoineet tähän perheiden tilanteeseen.

Syöpäsairauksissa on usein — puhun nyt syöpäsairaudesta, tietysti voi olla muitakin — hoitopolku sellainen hyvin pitkä, 6 kuukautta — 2 vuotta, ja on tosi kohtuutonta, jos perhe jää täysin sen taloudellisen tuen ulkopuolelle ja ahdinkoon siinä tilanteessa. Siinä mielessä tämä on erittäin toivottu ja odotettu esitys.

Lausunnoissa toivottiin, että lakimuutos tulisi mahdollisimman pian voimaan, joten toivon StV:lle nyt sitten voimia käsitellä myös tämän lakiesityksen mahdollisimman pian.

Tässähän oli muitakin tärkeitä asioita. Vierailin eduskunnan keliakiapäivässä tänään, ja siellä nähtiin, kuinka paljon on hintaeroa siinä, kun vaikka lasten syttäreitä järjestää ja ostaa keksejä. Ne gluteenittomat — onpa sana vaikea — tuotteet ovat todella kalliita. On erittäin tärkeää, että myös tähänkin nyt tulee sitten muutosta, että 16—17-vuotiaat voivat myöskin saada tätä tukea ruokavalioon, koska tuon ikäiset teinit syövät aika paljon, niin ei ole mitään syytä, miksi sitä tukea ei siinä kohtaa sitten myönnettäisi, kun kuitenkin aiemmin sitä myönnetään.

Samaten, mitä muutkin edustajat ovat todenneet, tämä byrokratian purku on hyvä. Jos voidaan vähentää terveydenhuollon kuormitusta, lääkäreiden kuormitusta lausuntojen kirjoittamisesta ja myöskin sen perheen kuormitusta tällaisissa tilanteissa, niin se on erittäin hyvä muutos. — Kiitos tästä esityksestä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Suhonen, olkaa hyvä.

15.30 Timo Suhonen sd: Kiitos, arvoisa herra puhemies! Rohkenen vielä sen verran käyttää tässä tärkeässä asiassa puheenvuoroa, että kun ministeriä kehuin tästä asiasta, niin se kehu on paikallaan. Tämä on tärkeä asia, ja nimenomaan keliakiaa sairastavien lasten ja pienituloisten aikaihmissenkin taloudellisen tuen parantaminen on aina paikallaan.

Edustaja Sarkomaa aikaisemmin kiitti hienosti omassa puheenvuorossaan niin eduskunnan keliakiaverkoston toimintaa kuin Keliakialiittoa, jotka ovat osaltaan olleet tietysti vaikuttamassa tämmöisenä vaikuttajana ministeriön suuntaan siinä, mistä näissä asioissa on kysymys. Tohdin myös tuoda tässä nyt kiitoksen lisäksi esiin sen seikan, että tämä kuuluu tietysti toisen ministeriön alle, mutta haluan kuitenkin nyt todeta tässä yhteydessä, että kun mainittiin Keliakialiitto, niin Keliakialiittohan on ainoa sosiaali- ja terveysalan tämmöinen järjestö, joka nimenomaan tietää ja ymmärtää ja on asiantuntijaliitto liittyen keliakian hoitoon ja siihen liittyviin asioihin. En voi muuta kuin vilpittömästi toivoa, että kun näistä järjestöavustuksista nyt olemme keskusteluja käyneet, niin toivon tietysti tosisesti, että tämä tärkeä liitto ei sitten jatkossa joutuisi mahdollisesti tämmöisten järjestötukileikkausten kohteeksi. Tämä tässä loppuvetoomuksena vielä. — Kiitos.

Pöytäkirja PTK 50/2026 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Grahn-Laasonen, kolme minuuttia, olkaa hyvä.

15.31 Sosiaaliturvaministeri Sanni Grahn-Laasonen: Arvoisa puhemies! Kun lapsi sairastuu vakavasti, niin äitiä ja isää tarvitaan enemmän kuin koskaan, ja siksi, juuri niin kuin on käyty läpi, ehdotamme erityishoitorahan ikärajan korottamista sieltä 16:sta aina siihen asti, kunnes lapsi on 18 vuotta, niin että erityishoitorahan turvin voisi jatkossa hoitaa vakavasti sairastunutta lasta. Lapsen sairastuessa vakavasti esimerkiksi syöpään vanhemmilla on oltava mahdollisuus osallistua hoitoon ja olla lapsensa tukena ja lähellä, eikä sitä poista se, että lapsi olisi jo vaikka 17-vuotias, lapsi tarvitsee vanhempansa silloinkin. Tämä on monelle perheelle todella huojentava parannus. Tämä aloite tähän tuli syöpälästen vanhemmilta eli Sylva-järjestöltä, ja ryhdyimme välittömästi toimiin, kun sieltä kirjeen saimme ministeriöön. Toivon myös minäkin, että tämä saadaan mahdollisimman sujuvasti käsiteltyä eduskunnassa.

Toinen asia, josta vanhemmat ovat olleet yhteydessä ministeriöön ja varmasti kaikkiin ministereihin myös ennen minua, on ollut tämä vammaisten lasten vanhempien huoli kuormittavasta byrokratiasta, eli muutenkin kuormittavassa elämäntilanteessa olevat perheet joutuvat byrokratiayllytykseen ja todistamaan samoja asioita uudelleen. Nykytila on perheitä kuormittava, byrokraattinen, ja jatkossa vammaisasetuuksien hakuprosessia ei tarvitsisi aina samalla tavalla käydä uudelleen läpi yhtä usein ja todistella samoja asioita toistamiseen.

Tässä on kaksikin helpotusta tähän byrokraatiaan: vammaisetuus voidaan jatkossa useammin ja selkeämmin myöntää toistaiseksi eli pitkäaikaisemmin, ja toinen on se, että lisäksi jatkossa vammaisetuuden hakemiseen riittäisi muukin kuin lausuntomuotoinen lääketieteellinen selvitys, mikä vähentää sitten toisaalta myös sotien ja lääkäreiden kuormaa eli turhia lausuntoja ja byrokratiaa, kun asia käy ilmi myös muista potilasasiakirjoista. Näin ollen niitä käyntejä tarvitaan vähemmän ja myöskin vanhemmat selviävät vähemmällä kuormituksella saadakseen heille kuuluvan sosiaaliturvan ja lapsille oikeudet, jotka heille kuuluvat. Eli tätä tavoittelimme tässä.

Päätin silloin, kun kauteni aloitin, että tälle asialle pitää pystyä tekemään jotakin. Tästä vuosia on puhuttu, mutta asia ei ole edennyt mihinkään. Vaikka tämä lakimuutos ei ratkaise kaikkea eikä vielä kokonaan sujuvoita tätä riittävällä ja tarvittavalla tasolla, niin tässä on kuitenkin elementtejä, jotka merkittävältä osin vievät eteenpäin, ja toivon, että voimme jatkaa tätä työtä niissä tilanteissa, missä perheet ovat kovin kuormittuneita. Kun perheeseen syntyy vammaisen lapsi, kun tapahtuu onnettomuus tai vastaava elämäntilanne, niin sosiaaliturvasta ei kyllä saisi aiheutua perheille kohtuutonta taakkaa ja oikeuksien vaatimisesta kokonaista päivätyötä. Näiden pitäisi sujua yhteiskunnassa perhe- ja lapsilähtöisesti. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi turvallisuustutkintalain ja kyberturvallisuuslain 17 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 71/2026 vp

Pöytäkirja PTK 50/2026 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään hallintovaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Oikeusministeri Meri, olkaa hyvä.

Keskustelu

15.35 Oikeusministeri Leena Meri (esittelypuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Tällä esityksellä ehdotetaan muutettavaksi turvallisuustutkintalakia siten, että Onnettomuustutkintakeskukselle, niin kutsutusti OTKESille, säädettäisiin toimivalta tutkia erittäin vakavia kyberturvallisuuspoikkeamia. Esitys liittyy hallitusohjelmassa olevaan kirjaukseen, jonka tarkoituksena on vahvistaa kansallista turvallisuutta ja yhteiskunnan kriisinkestävyyttä. Esityksellä ehdotetaan myös pantavaksi kansallisesti täytäntöön Euroopan unionin merionnettomuustutkintadirektiiviin tehdyt muutokset. Turvallisuustutkintalakiin on katsottu tarpeelliseksi ehdottaa myös joitakin muita lain toimivuuden ja ajantasaisuuden kannalta tärkeitä muutoksia.

Arvoisa puhemies! OTKES on itsenäinen ja riippumaton turvallisuustutkintaviranomainen, joka keskittyy onnettomuuksien ja vaaratilanteiden turvallisuustutkintaan. Erittäin vakavien kyberturvallisuuspoikkeamien turvallisuustutkinta olisi OTKESille uusi tehtävä. Vaikka on arvioitu, että tämän uuden lain mukaisia tapahtumia ei tulisi erittäin usein tai ehkä pikemminkin harvemmin, niin on hyvä, että meillä on lainsäädäntö kunnossa. Ja kun tässä viime vuosina on seurannut näitä erilaisia tapahtumia, niin esimerkiksi hallituksen esityksessä on arvioitu, että tämä Helsingin kaupungissa vuonna 24 tapahtunut tietomurto olisi tämän uuden pykälän mukainen turvallisuuspoikkeama, jota voitaisiin tutkia. Tutkinnalla voidaan saavuttaa sellaista tietoa, jolla kyetään koko yhteiskunnan tasolla ryhtymään toimenpiteisiin vastaavanlaisten haitallisten tai vahingollisten tapahtumien torjumiseen ennakolta. On myös tärkeää, että tutkintaa voi suorittaa itsenäinen ja riippumaton turvallisuustutkintaviranomainen, jollainen OTKES tietysti on.

Kyberturvallisuudesta, liittyen niin pienempiin kuin suurempiin kyberturvallisuusongelmiin, huolehtivat tälläkin hetkellä useat eri tahot, joiden toiminta on tärkeää ja joiden jatkuvuudesta ja kehittämisestä tulee vastaisuudessakin huolehtia. Nyt OTKESille ehdotettua roolia erittäin vakavien kyberturvallisuuspoikkeamien tutkijana voidaan pitää kuitenkin kyberturvallisuutta täydentävänä OTKESin ollessa eräänlainen ulkopuolinen auditoija.

Merionnettomuustutkintadirektiivin muutosten johdosta turvallisuustutkintaan ehdotetut muutokset tarkoittaisivat tarkennuksia ja lisäyksiä muun muassa tutkinnan aloittamisen määräaikaan, ilmoitusvelvollisuuksiin, tutkinnan piiriin kuuluviin aluksiin, raportointiin ja tietojen luovutukseen. On tärkeää ja perusteltua, että merionnettomuuksien tutkintaa pyritään Euroopan unionin tasolla järjestämään siten, että tutkinnan perusteet ja noudatettavat käytännöt ovat yhtenäisiä ja että eri maiden turvallisuustutkintaviranomaiset toimivat tarvittaessa keskenään yhteistyössä.

Pöytäkirja PTK 50/2026 vp

Arvoisa puhemies! Turvallisuustutkintalakiin tällä hallituksen esityksellä ehdotettuja muutoksia voidaan pitää tärkeinä, jotta turvallisuustutkintaa voitaisiin hyödyntää yhteiskunnan ja sen toimijoiden muuttuessa myös erittäin vakaviin kyberturvallisuuspoikkeamiin kohdistuen, oikeudellisen sääntelyn tarkkuus ja muut sisältövaatimukset samalla huomioon ottaen. Samalla on myös välttämätöntä huolehtia Euroopan unionin oikeudesta aiheutuvien velvoitteiden asianmukaisesta kansallisesta täytäntöönpanosta. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia, ministeri. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

15.39 Juha Hänninen kok: Arvoisa puhemies! Tämä turvallisuutta koskeva esitys vahvistaa sitä, miten Suomi varautuu muuttuvaan maailmaan. Turvallisuus ei tänä päivänä synny vain perinteisistä uhkista, yhä useammin se syntyy kyvystä suojata yhteiskuntaamme näkymättömiltä mutta erittäin vakavilta riskeiltä, kuten kyberuhkilta. Kyberturvallisuus ei ole enää vain tekninen kysymys. Siinä on kysymys siitä, toimiiko yhteiskunta myös häiriötilanteissa. Siinä on kysymys siitä, pysyvätkö terveystalvet käynnissä, toimiiko vesihuolto ja säilyvätkö kansalaisten tiedot turvassa, ja siksi se on yhteiskunnassamme niin kriittinen ja tärkeä kysymys tässä ajassa.

Arvoisa puhemies! Tämä esitys vahvistaa suomalaisen yhteiskunnan kriisinkestävyyttä. Onnettomuustutkintakeskus saa jatkossa toimivallan tutkia myös erittäin vakavia kyberturvallisuuspoikkeamia. Tämä voi tarkoittaa esimerkiksi hyökkäystä potilastietojärjestelmiin, energiaverkkoihin tai maksujärjestelmiin. Kyse on poikkeamasta, joka voi vaarantaa kansallisen turvallisuuden, viranomaisten toimintakyvyn tai jopa ihmisten terveyden. Kyse ei siis ole pelkästään tietoliikenneongelmasta vaan koko yhteiskunnan toimivuudesta. Tämä on merkittävä askel turvallisuuden näkökulmasta siksi, että turvallisuus ei synny pelkästään siitä, että reagoimme kriisin hetkellä. Turvallisuus syntyy siitä, että opimme tapahtuneesta. Turvallisuustutkinta ei etsi syyllisiä, vaan se etsii syitä. Se tarkastelee rakenteita, johtamista, järjestelmiä ja lainsäädäntöä ja sen perusteella antaa suosituksia, joilla vastaavat tilanteet voidaan jatkossa välttää. Samalla kuitenkin tiedonsaantioikeudet, tutkintavaltuudet ja henkilötietojen käsittely sidotaan tiukasti välttämättömyyteen ja oikeasuhtaisuuteen. Tämä on tärkeä lähtökohta luottamuksen kannalta. Kansalaiset voivat luottaa järjestelmään silloin, kun turvallisuutta rakennetaan oikeusvaltion periaatteiden pohjalta. Siksi tämä on juuri sitä ennakoivaa turvallisuustyötä, jota yhteiskunta tänä päivänä tarvitsee.

Arvoisa puhemies! Turvallinen yhteiskunta ei ole sellainen, jossa häiriöitä ei tapahdu. Se on sellainen, joka kestää häiriöt ja oppii niistä ja vahvistuu niiden jälkeen. Tämä esitys vie meitä juuri tähän suuntaan. Se vahvistaa ennakointia, parantaa reagointikykyä ja ennen kaikkea lisää ymmärrystä siitä, miten vakavia häiriöitä voidaan ehkäistä tulevaisuudessa. Siksi tämä on turvallisuuden kannalta tärkeä ja perusteltu uudistus. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Rasinkangas, olkaa hyvä.

15.43 Merja Rasinkangas ps: Arvoisa puhemies, kunnioitettu ministeri! Käsittelyssä on hallituksen esitys, jolla muutetaan turvallisuustutkintalakia ja kyberturvallisuuslakia. Esityksen myötä Onnettomuustutkintakeskus saisi jatkossa toimivallan tutkia erittäin

Pöytäkirja PTK 50/2026 vp

vakavia kyberturvallisuuspoikkeamia. Samalla pannaan kansallisesti täytäntöön Euroopan unionin merionnettomuustutkintadirektiiviin tehdyt muutokset.

Arvoisa puhemies! Suomen turvallisuusympäristö on muuttunut nopeasti ja pysyvästi. Hybridivaikuttaminen, tietomurrot, kriittiseen infraan kohdistuvat häiriöt ja valtiollinen kybervaikuttaminen ovat tämän päivän todellisuutta. Siksi on välttämätöntä, että viranomaisilla on riittävät toimivaltuudet, osaaminen ja välineet vastata uudenlaisiin turvallisuusuhkiin. Kun yhteiskunnan keskeiset palvelut energiahuolto, liikenne, pankkijärjestelmät tai viranomaisverkot ovat yhä riippuvaisempia digitaalisista järjestelmistä, myös kyberpoikkeamien seuraukset voivat olla erittäin vakavia. Tällaisissa tilanteissa tarvitaan perusteellista, riippumatonta tutkintaa, jotta tapahtumista voidaan oppia ja estää vastaavat tilanteet tulevaisuudessa sekä vahvistaa koko yhteiskunnan kriisinkestävyyttä.

Arvoisa puhemies! Tällä hallituskaudella turvallisuusviranomaisten toimivaltuuksia ja toimintakykyä on määrätietoisesti vahvistettu. Hallitusohjelman mukaisesti olemme panostaneet kansalliseen turvallisuuteen, rajaturvallisuuteen, tiedustelukykyyn, kyberturvallisuuteen sekä yhteiskunnan kokonaisturvallisuuteen. Työ ei kuitenkaan ole valmis. Turvallisuusuhat muuttuvat jatkuvasti, ja lainsäädännön on pysyttävä kehityksen mukana. Meidän on myös jatkossa arvioitava avoimesti, ovatko viranomaisten toimivaltuudet riittäviä vastaamaan esimerkiksi kyberuhkien, hybridiopeeraatioiden ja kriittiseen infraan kohdistuvan vaikuttamisen uusiin muotoihin.

Arvoisa puhemies! Kansalaisilla on oikeus turvalliseen yhteiskuntaan, ja viranomaisilla on oltava tosiasialliset mahdollisuudet tämän turvallisuuden turvaamiseen. Siksi kannatan tätä käsittelyssä olevaa esitystä ja muita turvallisuutta vahvistavia esityksiä. Kiitos myös oikeusministeri Leena Merelle tämän lakiesityksen valmistelusta ja esittelystä. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kokko, olkaa hyvä.

15.46 Jani Kokko sd: Arvoisa puhemies! Viime vuosien aikana olemme nähneet, miten Venäjä on kehittänyt kyberhyökkäyskykyään. Useat Euroopan maat ovat olleet hyökkäyksien kohteena, ja meillä ei ole täyttä tietoa siitä, etteikö Suomeenkin olisi voinut jo kohdistua tällaista vaikuttamista.

Ministeri itse otti esille muun muassa Helsingissä sattuneet tapaukset. Meillä on myös pankkisektorilla ollut viime vuosien aikana tapauksia, joissa heidän järjestelmiään vastaan on hyökätty. Edustaja Hänninen nosti hyvin esille muun muassa energiahuollon. Vesilaitos ja kaikki muut tällaiset järjestelmät ovat hyvin sidoksissa toisiinsa, ja mikäli tietoliikenneyhteyksiä tullaan häiritsemään, niin sillä voi olla vakavia seurauksia koko kansakunnan huoltovarmuuden kannalta.

Siinä mielessä on hyvä, että ehkä tässä nyt OTKESin valtuuksia ja mahdollisuuksia laajennetaan, niin että mikäli sattuu tällaisia kyberiskuja, niin heillä on mahdollisuudet sitten ryhtyä niitä hyvinkin vahvasti tutkimaan, jotta voidaan sitten selvittää, mitä on tapahtunut ja mitenkä kansakunnan kriisinsietokykyä ja myös puolustuksellista elementtiä pystytään vahvistamaan. Täytyy toivoa, että sitten myös OTKESilla on riittävät resurssit tutkimustyöhön ja ennen kaikkea myös se asiantuntemus, mitä he tarvitsevat tällaisissa kyberiskuissa ja selvityksien aikaansaamiseksi, jotta muut viranomaiset ja yhteiskunnalliset toimijat voivat ottaa heidän selvityksestään koppia ja parantaa niitä haavoittuvuuksia, mitä meidän yhteiskunnassa mahdollisesti on.

Pöytäkirja PTK 50/2026 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Meri, kaksi minuuttia, olkaa hyvä.

15.48 **Oikeusministeri Leena Meri** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Kiitos hyvistä puheenvuoroista. Se on juuri näin, että tämä maailma muuttuu valtavalla vauhdilla, ja erityisesti kyberturvallisuus on sellainen, että tuntuu, että jatkuvasti tieto, osaaminen ja ohjelmistot kasvavat sitä vauhtia, että lainsäätäjillä on kiirettä pysyä perässä.

Minusta tässä hallituksen esityksessä on tosi hyviä esimerkkejä. Jos haluatte katsoa — tämä on lyhyt esitys, mutta sitäkin enemmän asiaa — sivulla 12 on hyviä esimerkkejä, minkälaisia nämä voisivat olla. Toki OTKES ei tee minkäänlaista oikeudellista arviota. Se kuuluu sitten poliisille tai muille valvontaviranomaisille. Mutta he voivat löytää sieltä semmoisia käytäntöjä, mitä on voitu tehdä ehkä väärin ja mitä voitaisiin tehdä vielä paremmin. Täällä on hyviä esimerkkejä ikävistä tilanteista, joita voisi tulla esimerkiksi juuri potilastietojärjestelmän osalta.

Sitten täältä vesihuollosta on esimerkiksi juuri näin, että esimerkiksi automatiikkaan perustuva vesikemikaalien annostus hakeroitaisiin ja saataisiin epäkuuntoon ja sitten sieltä tulisikin vääränlaista annostusta. Se voisi olla vakava terveydellinen uhka, niin että miten voimme suojautua? Se on tosi tärkeätä, että on toimivaltuuksia. Tämä hallitus on paljon tehnyt kyllä meidän sisäisen turvallisuuden ja yleensä tutkinnan ja monien, monien asioiden eteen.

Vaikka tässä välillä keskustelemme vaikeista asioista ja käymme kiivasta keskustelua, niin on kiva huomata, että te muistatte välillä kiittääkin näistä äärimmäisen tärkeistä esityksistä. Olen sen pannut merkille ja kiitän, että saan kannustusta ja saamme kannustusta, niin kuin ministeri Grahn-Laasonen tuossa äsken. Myös se on tärkeää, ettei aina vain ole sitä, että ei ole hyvä asia. — Kiitos. [Jani Kokko: Hallituskin tekee joskus jotain oikein! — Sari Sarkomaa: Ministeri Meri tekee hyvää työtä!]

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin hallintovaliokuntaan.

7. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi Syyttäjälaitoksesta annetun lain ja oikeushallinnon valtakunnallisesta tietovarannosta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 77/2026 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään lakivaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

Lähetekeskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Tervetuloa takaisin, ministeri Meri.

Pöytäkirja PTK 50/2026 vp

Keskustelu

15.50 **Oikeusministeri Leena Meri** (esittelypuheenvuoro): Kiitos teille, arvoisa puhemies! Tällä esityksellä ehdotetaan täydennettäväksi niin sanotun rikosasioiden tietosuojadirektiivin täytäntöönpanoa Syyttäjälaitoksen osalta. Samalla on tarpeen muuttaa oikeushallinnon tietovarannon rekisterinpittoa koskevia säännöksiä.

Esityksen taustalla on se, että Syyttäjälaitos ja apulaistietosuojavaltuutettu ovat katsoleet jo pidemmän aikaa, että voimassa olevat säännökset Syyttäjälaitoksen henkilötietojen sääntelyn osalta eivät kaikilta osin ole riittäviä. Syyttäjälaitoksen vastuulla olevaan henkilötietojen suojaan sovelletaan tällä hetkellä pelkästään yleislainsäädäntöä eli rikosasioiden tietosuojalakia. Lisäksi syyttäjiä koskevaan erityislainsäädäntöön sisältyy yksittäisiä henkilötietojen käsittelyyn liittyviä säännöksiä, kuten säännökset syyttäjien tiedonsaantioikeuksista.

Erityisenä puutteena on pidetty sitä, että Syyttäjälaitoksen rekisterinpitovastuusta ei säädetä missään laissa. Syyttäjät käyttävät työssään käsittelyjärjestelmää, joka on osa oikeushallinnon valtakunnallista tietovarantoa. Tietovaranto on oikeushallinnon toimijoiden yhteinen tietopankki, jota käyttävät tuomioistuimet, syyttäjät ja oikeusaputoimistot. Voimassa olevan lain mukaan Oikeusrekisterikeskus vastaa yksin koko tietovarannosta rekisterinpitäjänä. Tämä ei vastaa tosiasiallista tilannetta rekisterinpitäjille kuuluvista tehtävistä.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan, että Syyttäjälaitoksesta annettuun lakiin lisätään säännökset, jotka ovat välttämättömiä rekisteröidyn oikeuksien suojaamiseksi. Ehdotetut säännökset koskevat Syyttäjälaitoksen rekisterinpitovastuun täsmentämistä sekä ylimääräisiä suojatoimia. Laista kävisi selkeästi ilmi Syyttäjälaitoksen tietosuojaoikeudellinen rekisterinpitovastuu. Suojatoimilla tarkoitetaan sitä, että tietosuojaa vahvistetaan, kun henkilötietojen suojaan tai rekisteröidyn henkilön turvallisuuteen kohdistuu erityisiä riskejä. Ehdotuksessa täsmennettäisiin tietojen suojausveloitteita, jotta varmistetaan henkilötietojen tietoturallinen käsittely.

Tätä lainvalmistelua tehtäessä kävi myös ilmi, että rikosprosessin osapuolten suojaa on tarpeen vahvistaa. Tämän vuoksi esityksessä ehdotetaan, että yhteistietojen luovuttamista rajoitettaisiin. Lisäksi esimerkiksi todistajansuojeluohjelmaan kuuluvien henkilöiden tietoja on tarpeen suojata vahvemmin. Ehdotuksen mukaan niitä tulisi säilyttää erillään muita rekisteröityjä koskevista tiedoista.

Tietovarantolakiin ehdotetuista muutoksista keskeisimmät ovat säännökset yhteisrekisterin pidosta. Oikeusrekisterikeskuksen lisäksi oikeushallinnon valtakunnallisen tietovarannon rekisterinpitäjänä olisivat tuomioistuimet, Syyttäjälaitos, Oikeuspalveluvirasto ja Tuomioistuinvirasto. Muutos on tärkeä sen varmistamiseksi, että viranomaisten rekisterinpitovastuu ilmenee selkeästi laista ja että rekisterinpitovastuut vastaavat tosiasiallista tilannetta. Tämä lisää lainsäädännön läpinäkyvyyttä paitsi rekisteröityjen myös valvonnan kannalta.

Arvoisa puhemies! Rikosasioihin liittyvä henkilötietojen käsittely on perusoikeusherkkää. Se tarkoittaa, että henkilötietoja on tarpeen suojata tavanomaista tarkemmin. Hallituksen ehdottamat lainmuutokset perustuvat tähän lähtökohtaan. Samalla kuitenkin varmistettaisiin, että sääntelystä ei tule liian raskasta ja monimutkaista. — Kiitos.

Pöytäkirja PTK 50/2026 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia, ministeri. — Edustaja Kokko, olkaa hyvä.

15.54 Jani Kokko sd: Arvoisa puhemies! Tässä lakiesityksessä sinällään määritellään, miten Syyttäjälaitos toimii arjessa ja miten sitä oikeudenhoitoa käytännössä tehdään. Olemme lakivaliokunnassa — ei pelkästään tämän asiayhteyden kuulemisissa vaan useissa kuulemisissa tällä vaalikaudella — saaneet viestiä, että Syyttäjälaitoksen resurssit eivät ole riittäviä ja se vaarantaa kansalaisten oikeusturvan toteutumisen. Siinä mielessä on tietysti toivottavaa, että kun näitä uudistuksia tehdään, niin samalla katsotaan, että resurssit ovat riittävät ja näillä digitaalisilla muutoksilla ei siirretä sitä kuormitusta sitten jonnekin muualle, vaan se toimivuus on varmistettava tässä suhteessa. Sitä kautta on myös seurattava Syyttäjälaitoksen henkilöstöresurssien riittävyyttä ja toisaalta myös henkilöstön jaksamista, koska kyllä meidän järjestelmässämme kansalaisen tulee voida luottaa siihen, että Syyttäjälaitos ja koko oikeudenhoito toimii tehokkaasti ilman turhia viivytyksiä ja ammattimaisesti, jotta se kansalaisen oikeusturva saadaan siinä mielessä täysimääräisesti toteutettua.

Kaikilta osin olen tyytyväinen tähän esitykseen, minkä hallitus on tehnyt, ja toivon, että nämä huomiot, mitä esitin, otetaan sitten jatkovalmisteluissa ja käsittelyissä huomioon.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Viitala, olkaa hyvä.

15.56 Juha Viitala sd: Arvoisa puhemies! Jatkan hieman edustaja Kokon kanssa samoilla linjoilla tästä. Mukavaa välillä puhua sillä tavalla positiiviseen sävyyn, kun arvostettu ministerikin tuossa otti asian esille.

Tosiaan Syyttäjälaitoksen työ on viime vuosina muuttunut ja muuttuu koko ajan vaativammaksi rikosasioiden monimutkaistumisen myötä ja digitalisaation ja kansainvälisten rikoskokonaisuuksien lisääntymisen myötä. Samalla on noussut esiin huoli kasvavasta työkuormasta ja pitkittyvistä käsittelyajoista. Ihan selkeästi koko oikeudenhoidon ketju on turvattava sillä tavalla, että käsittelyajat eivät pääse pitenemään — oikeusvaltion yksi perusasia.

Tämä työkuorma-asia on tietenkin tärkeää tosiaan nostaa esille, ja että näihin haasteisiin vastaaminen edellyttää muutakin kuin vain rakenteiden tarkastelua eli niiden resurssien pitää olla kunnossa. Esityksen tavoitteena on selkeyttää johtamista, vähentää päällekkäisyyksiä ja yhtenäistää toimintatapoja. Nämä ovat kannatettavia asioita, ja juuri sitä tuotantotehokkuutta niillä saadaan. On perusteltua pyrkiä siihen, että syyttäjien työaika kohdentuu mahdollisimman pitkälti siihen varsinaiseen syyttäjän työhön.

Tietojärjestelmiä ja tiedonhallintaa koskevat muutokset ovat kokonaisuuden ytimessä, ja sujuva tiedonkulku viranomaisten välillä on välttämätöntä, mutta sen rinnalla on pidettävä huolta siitä, että järjestelmät ovat aidosti käytettäviä, koska liian usein törmäämme myös siihen, että järjestelmien myötä tulee sitten myös muuta työaikaa niiden ympärillä käytettäväksi. Eli digitalisaation onnistuminen mitataan lopulta sillä, helpottaako se sitten sitä lopullista työntekoa vai ei.

Mutta ihan hyvä lähteä tällaista kokonaisuutta viemään eteenpäin. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Haluaako ministeri Meri kommentoida käytyä keskustelua? Minuutti, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 50/2026 vp

15.58 **Oikeusministeri Leena Meri** (vastauspuheenvuoro): Kiitos mahdollisuudesta, arvoisa puhemies! Haluan tuoda muutaman konkreettisen asian.

On arvioitu, että tämä ei lisää henkilötyövuosivaikutuksia. Tässä hyvin paljon tehdään tietysti asioita, jotka olisi pitänyt jo laissa säädellä. Jonkinlaisia tietohallintokustannuksia on, ja tässä on virkavalmistelussa virkamiehiltä saamani tiedon mukaan huomioitu syyttäjien toiveita hyvin.

Mutta mitä tulee tuohon rahoitukseen, niin se on kyllä huomioitu. Tämä tilanne on tietysti haastava, mutta olemme kuitenkin olleet onnellisemmassa asemassa kuin monet muut hallinnonalat, sillä meille oikeusministeriössä on koko hallituskauden osoitettu pienemmät leikkausveloitteet, vaikka meidän on pakko kuitenkin tätä hallinnonala tiivistää ja näitä leikkauksiakin tehdä. Nyt tässä viimeisimmässä riihessä meille tuli vielä merkittävä vapautus eräistä leikkauksista. Joka tapauksessa olemme tällä hallituskaudella lisänneet edellisen hallituksen teknisen kehyksen jälkeen vielä 25 miljoonaa oikeudenhoidon toimijoille, eli se on tänä vuonna 80 miljoonaa.

Tämä oikeudenhoidon toimijoiden raha sisältää myös ruuhkanpurkurahaa, mutta valitettavasti niitä ruuhkia on edelleen tuomioistuimissa ja syyttäjillä, osittain myöskin siksi, että poliisilta on tullut nyt lisää asioita. Tietysti on hyvä asia, että me olemme lisänneet poliiseja, mutta tämä on haaste, joka on huomioitu. Koetamme keksiä tähän jonkinlaista mahdollista lisärahoitustakin, mutta tämä ei ole helppo yhtälö. Haluan muistuttaa, että... Te, ketkä lakivaliokunnassa olette, varmaan olette kuulleet esimerkiksi syyttäjiltä positiivista palautetta esimerkiksi sakkomenettelyn uudistamisesta syyteneuvotteluissa, eli sillä on kyllä tarkoitus vähentää tuomioistuimien ja syyttäjien työtaakkaa. Se ei nyt ihan hetkessä näy, mutta sieltä tulee sellaisia esityksiä, mitä on vuosia toivottu.

Teen parhaani, sen lupaan. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin lakivaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

8. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi terveydenhuoltolain, vankeuslain 10 luvun 1 §:n ja tutkintavankeuslain 6 luvun 1 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 81/2026 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 8. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 45 minuuttia, ja jos puhujalistaa ei ehditä käydä loppuun asti, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Esittelypuheenvuoro, ministeri Rydman, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 50/2026 vp

Keskustelu

16.01 Sosiaali- ja terveystieteiden ministeri Wille Rydman (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kyseessä on hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi terveydenhuoltolain, vankeuslain 10 luvun 1 §:n ja tutkintavankeuslain 6 luvun 1 §:n muuttamisesta. Esityksessä ehdotetaan toteutettavaksi kolme hallitusohjelmaan perustuvaa terveydenhuollon palveluja koskevaa muutosta.

Ensinnäkin esityksessä ehdotetaan täsmennettäväksi terveydenhuoltolain sairaanhoitopalvelua koskevaa sääntelyä siten, että nimenomaisesti säädetään palliatiivisen hoidon ja saattohoidon olevan hyvinvointialueen järjestämisvastuulla olevia palveluita. Laissa säädettäisiin myös palliatiivisen hoidon ja saattohoidon määritelmät. Tällä lakimuutoksella pyritään tukemaan sitä, että palliatiivista hoitoa ja sen viimeistä vaihetta eli saattohoitoa annettaisiin laadukkaasti ja yhdenvertaisesti. Palliatiivisen hoidon ja saattohoidon kehittämiseksi on tehty vuosikymmenen ajan systemaattista kehitystyötä, ja lakimuutoksella pyritään edistämään tämän arvokkaan kehittämistyön jatkumista myös hyvinvointialueilla.

Toisekseen esityksessä muutettaisiin perusterveydenhuollon hoitopaikan valintaa koskevaa sääntelyä siten, että terveysaseman voi valita kolmen kuukauden välein, kun voimassa olevan lain mukaan asiakas voi valita sen kerran vuodessa. Muutoksella pyritään edistämään potilaiden valinnanvapautta valita itselleen sopiva hoitopaikka sekä helpottamaan palveluiden saatavuutta esimerkiksi sellaisille ihmisille, jotka asuvat useammalla kuin yhdellä paikkakunnalla.

Kolmanneksi esityksessä muutettaisiin erikoissairaanhoidon hoitotakuun seurantaan koskevaa sääntelyä siten, että hyvinvointialueiden tulee julkaista internetsivuillaan tieto hoitotakuun toteutumisesta kuukausittain, kun nyt tieto tulee julkaista neljän kuukauden välein. Muutos edistäisi siis tiedonsaantioikeuksien toteutumista ja tukisi myös omavalvontaa ja valvontaa. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitokset ministerille esittelystä. — Sitten siirrymme puhujalistaan. — Edustaja Garedew, olkaa hyvä.

16.03 Kaisa Garedew ps: Arvoisa puhemies! Saattohoito on aitoa vanhuksista ja kärsivistä välittämistä toisin kuin mikään eutanasia, joka on ihmisen murhaamista.

Kiitos perussuomalaisten ministeri Wille Rydmanille, joka on antanut eduskunnalle tämän saattohoidon saatavuutta ja potilaiden valinnanvapautta parantavan esityksen. Lakia täsmennetään niin, että palliatiivinen hoito ja saattohoito lisätään selkeästi hyvinvointialueiden lakisääteisiin tehtäviin. Lakiesityksen mukaan palliatiivisella hoidolla tarkoitetaan parantumattoman ja etenevän sairauden aktiivista hoitamista, jolla vähennetään kipuja, rauhoitetaan psykologista kärsimystä, turvataan sairaan henkilön ihmisarvo sekä annetaan tukea hänen läheisilleen. Saattohoito puolestaan on tämän palliatiivisen hoidon viimeinen vaihe, jossa erityisesti keskitytään kärsimyksen lievittämiseen ja elämän viimeisen vaiheen arvokkuuden turvaamiseen.

Samassa hallituksen esityksessä potilaille annetaan oikeus valita oma hoitopaikkansa, eli käytännössä tietty terveyskeskus, kolmen kuukauden välein, kun aiemmin mahdollisuus siihen oli vain kerran vuodessa.

Pöytäkirja PTK 50/2026 vp

Elämä on arvokas lahja, jota tulee kaikin puolin vaalia. Jokaisen sairauksia ja oireita tulee hoitaa parhaan kyvyn mukaan, myös silloin, kun elämä lähestyy loppuaan. Nykylääketieteessä kärsimyksiä pystytään lievittämään monin keinoin. Psykologisen ja sosiaalisen tuen merkitys siinä rinnalla on valtava. Ihminen ei myöskään missään tapauksessa saa kokea, että hän olisi taakka, josta on päästävä eroon. Jokaisella elämällä on merkitys ja tarkoitus, ihan elämän loppuun asti. Näistä syistä juuri palliatiivisen ja saattohoidon laadun varmistaminen on paras ja ainoa oikea tie. Missään nimessä en kannata eutanasiaa, jota koskeva kansalaisaloite on täällä eduskunnassa myös vireillä. Eutanasian salliminen on vakava virhe, joka on kaikissa sen laillistaneissa maissa avannut tien sen soveltamiselle yhä laajempiin kohderyhmiin, esimerkiksi lapsiin ja masentuneisiin.

Arvoisa puhemies! Suomessa kuolee vuosittain noin 60 000 ihmistä, joista moni tarvitsee palliatiivista hoitoa, käytännössä siis jokainen, jolla on esimerkiksi jokin kuolemaan johtava sairaus, syöpä, tai joka kuolee vanhuuden vaivaihin. Laadukas saattohoito on osa sairaanhoitoa, jonka kuuluu olla jokaisen suomalaisen saatavilla riippumatta siitä, millä hyvinvointialueella asuu. Nykytilanne on valitettavasti ollut hyvin vaihteleva eri alueiden välillä, joten tämä lakimuutos tulee nyt erittäin tarpeeseen. Hyvä, että tämäkin tällä kaudella nyt korjataan ja suomalaisten alueellista tasa-arvoa parannetaan tämän osalta. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Sarkomaa.

16.07 **Sari Sarkomaa kok:** Arvoisa rouva puhemies! Saattohoidon ja palliatiivisen hoidon yhdenvertaisuutta ja laatua edistävä lakiesitys on lämpimästi tervetullut eduskuntaan.

Työskentelin yliopisto-opintojen ohessa hoitajana yövuoroissa, ja niinä yön tunteina, kun valvoin elämän viime hetkiä elävän ihmisen rinnalla osaston muiden töiden painaessa päälle, minusta tuli vankkumaton laadukkaan saattohoidon edistäjä ja puolestapuhuja. Olen erittäin tyytyväinen, että tämä lakiesitys on nyt saatu eduskuntaan.

THL:n tekemät selvitykset ja julkisuuteen nousseet vakavat puutteet, viimeisimpänä vanhusten saattohoidosta kertovat uutiset, kertovat sen, että maassamme on saattohoidon osalta vielä tehtävää, ja sitä tämä lakiesitys osaltaan hyvin vahvasti vauhdittaa. Kenenkään ei pitäisi joutua kuolemaan peloissaan, kivuihinsa tai yksin. Käsittelyssä olevan lakiesityksen tärkein tavoite on varmistaa saattohoito ja palliatiivinen hoito yhdenvertaisesti sitä tarvitseville. Ihmiselämää on kunnioitettava sen loppuun saakka.

Lakiesityksen tavoite on turvata elämän loppuvaiheen hyvä hoito riippumatta ihmisen asuinpaikasta tai hoitopaikasta. Esityksellä täsmennetään hyvinvointialueiden järjestämisvastuuta saattohoidon ja palliatiivisen hoidon osalta. On myös tärkeää, että nämä termit määritellään tarkkaan lakiesityksessä.

Vaikka saattohoitoa ja palliatiivista hoitoa on Suomessa kehitetty ja maassamme on paljon laadukkaita esimerkkejä, on hoidossa edelleen alueellisia eroja ja räikeitä puutteita eli esimerkkejä siitä, että työtä on vielä paljon tehtävänä. Palliatiivisen hoidon ja saattohoidon kansallinen laatusuositus sekä hankerahoitus ovat edistäneet toiminnan kehittämistä, mutta saatavuudessa ja erityisesti kivunlievityksessä esiintyy vielä eriarvoisuutta. Myöskään eri potilasryhmät eivät saa palveluita tasavertaisesti. Saattohoidon tarvetta ei aina edes tunnisteta, jolloin hoito jää kokonaan saamatta.

Pöytäkirja PTK 50/2026 vp

Toimin sosiaali- ja terveysvaliokunnassa 2018, kun teimme vahvan tahdonilmaisun, jonka koko eduskunta hyväksyi. Totesimme silloin, että pitää asettaa asiantuntijaryhmä käsittelemään sitä, miten saattohoidosta pitäisi säätää. Tuon asiantuntijaryhmän yksimielinen näkemys oli, että saattohoidon puutteiden korjaaminen edellyttää lakimuutosta.

Tuo lausuma tuli asiantuntijaryhmältä jo 2018, ja tähän asti ollaan tultu ennen kuin lakimuutos on saatu eduskuntaan, ja on mainiota, että se on nyt saatettu eduskunnan käsittelyyn. Laadukkaalla saatto- ja palliatiivisella hoidolla voidaan tukea ihmistä niin, että arvokas kuolema on mahdollinen ja jäljellä oleva elämä mahdollisimman kivutonta, lempeää ja hyvää. Arvokas elämän viimeinen vaihe kuuluu kaikille, ja myös omaisten valmistautuminen lähestyvään kuolemaan on aivan keskeinen osa saattohoitoa.

Lakiesityksen selkeyttämä järjestämisvelvoite mahdollistaa voimavarojen tarkoituksenmukaisen käytön, paremman laadun seurannan ja kehittämisen sekä valvontaviranomaisen puuttumisen mahdollisiin puutteisiin. Laki on omiaan vahvistamaan oikeutta saattohoitoon.

Saattohoito ja palliatiivinen hoito eivät rajoitu mihinkään diagnoosiin eivätkä ikään, vaan oikeus ja tarve niihin perustuu oirekuormaan ja sairauden ennusteeseen. Tämä on tärkeää sanoa ääneen.

Sanon sen vielä, puhemies, että lain tarve on huutava. On aivan välttämätöntä, että tämä lakiesitys saataisiin käsiteltyä mahdollisimman ripeästi sosiaali- ja terveysvaliokunnassa.

Hyvän ja arvokkaan saatto- ja palliatiivisen hoidon varmistamisessa on todellakin aivan olennaista tämä sitova lainsäädäntö, mutta tärkeää on myöskin koulutetut ammattilaiset. Saattohoidon palliatiivista koulutusta on kehitetty hoitajien osalta ja lääkäreiden osalta, ja tätä työtä pitää jatkaa. Kannatan vahvasti tavoitetta tehdä palliatiivisesta lääketieteestä virallinen lääketieteen ala, ja tämän puolesta kokoomusedustajat ovat vahvasti tehneet työtä.

On hyvä, että tässä samassa lakiesityksessä on myöskin kaksi muuta esitystä. Tämän lakiesityksen myötä kiireettömän hoidon hoitopaikan valinta voitaisiin tehdä kolmen kuukauden välein, ja se painottaa potilasta, valinnanvapautta ja järjestelmän sijasta ihmistä. Tämä on erittäin hyvä, ja on myöskin hyvä, että esityksellä tiivistetään lakisääteisen hoitopääsyn enimmäisaikojen toteutumisen raportointia, eli erikoissairaanhoidon jonotiedot julkaistaan kuukausittain. Tämä on tärkeää, jotta voimme tiedolla johtaa ja kehittää hyvinvointialueiden toimintaa niin, että ihmiset pääsevät yhdenvertaisesti ja ajoissa hoitoon.

Kiitos ministerille tästä lakiesityksestä ja myöskin ministeri Juusolle, joka tätä vei vahvasti eteenpäin.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hänninen.

16.13 **Juha Hänninen kok:** Arvoisa puhemies! Jokaisella ihmisellä on oikeus tuntea olonsa turvatuksi arvokkaan elämänsä vaikeimmissa hetkissä. Kyse on siitä, että elämän loppuvaiheen hoidossa turvallisuus ei tarkoita vain lääketieteellistä hoitoa, se tarkoittaa varmuutta siitä, että kipua lievitetään, arvokkuus säilyy ja hoito toimii riippumatta siitä, missä päin Suomea ihminen asuu. Tämä esitys vahvistaa tätä turvallisuutta ennen kaikkea sillä, että saattohoito ja palliatiivinen hoito kirjataan selkeästi hyvinvointialueiden vastuulle ja ne määritellään. Tämä on vahva viesti siitä, että hyvä ja turvallinen hoito

Pöytäkirja PTK 50/2026 vp

elämän loppuvaiheessa kuuluu aivan jokaiselle. Samalla esitys ohjaa hoitoa toteutumaan yhtenäisten näyttöön perustuvien periaatteiden mukaisesti. Hoidon tulee olla laadukasta, moniammatillista ja potilaan koko tilanne huomioon ottava. Juuri tämä on potilasturvallisuuden ydin.

Arvoisa puhemies! Turvallisuus syntyy myös toimivista palveluketjuista. Tiedämme, että hoidon katkokset ja tiedonkulun puutteet voivat johtaa viiveisiin, virheisiin ja pahimmillaan vaaratilanteisiin. Siksi on tärkeää, että hoito suunnitellaan ennakoivasti ja että toimijat toimivat yhteen. Nyt tähän vastataan vahvistamalla hoidon suunnitelmallisuutta ja tiedon avoimuutta. Erityisesti se, että hoitopääsyn toteutumisesta raportoidaan jatkossa säännöllisesti, lisää järjestelmän läpinäkyvyyttä ja tukee sekä valvontaa että kansalaisten luottamusta siihen, että hoito toteutuu ajallaan.

Arvoisa puhemies! Nyt esitetty hoitopaikan valinnan joustavoittaminen palvelee etenkin heitä, joilla elämä on hajautettuna useammalle alueelle. On kuitenkin tärkeää todeta myös se, että turvallisuus ei synny pelkästään joustavuudesta tai valinnanvapaudesta, turvallisuus syntyy myös hoidon jatkuvuudesta. Siksi meidän on huolehdittava siitä, että uudistukset eivät johda tiedonkulun katkeamiseen tai vastuiden hämärtymiseen tilanteissa, joissa hoitopaikkaa vaihdetaan. Tiedon on kuljettava katkeamatta ja turvallisesti, ja potilaan hoidon on oltava eheää koko prosessin ajan. Samalla hoitopaikan vaihdon tulee olla saavutettavissa, ja siksi palveluille säädetty vuosittainen maksukatto rajoittaa myös siitä mahdollisesti aiheutuvia kuluja.

Arvoisa puhemies! Tämä esitys vie terveydenhuoltoa suuntaan, jossa hoito on yhdenvertaisempaa, tieto on avoimempaa ja vastuut ovat selkeämmät ja jossa hoito voidaan järjestää turvallisesti myös siellä, missä hoidettavan elämä on. Juuri nämä asiat rakentavat turvallista yhteiskuntaa. Turvallinen yhteiskunta ei ole sellainen, jossa ongelmia ei koskaan synny. Se on sellainen, jossa ihminen voi luottaa hoivaan silloin, kun hän on heikoimmillaan. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Castrén.

16.17 Maaret Castrén kok: Arvoisa puhemies! Tämä lakiesitys on todella hieno, ja keskityn nyt tähän kohtaan, joka varmasti potilaille on se kaikkein tärkein, eli saattohoitoon. Usein kun puhutaan siitä, että ihminen pelkää kuolemaa, niin kysymys ei ole siitä, että pelkää sitä kuoleman varsinaista hetkeä, vaan siitä, että pelkää niitä aikoja ennen kuolemaa ja sitä, kuinka paljon siinä on kärsimystä ja vaikeutta.

Kun 18-vuotias Maaret oli päässyt sairaanhoitajakouluun mutta ei ollut vielä millään lailla pätevä oikeasti sairaanhoitajana hoitamaan potilaita, niin tehtävä olikin Kirurgisessa sairaalassa se, että sellaisten kuolevien potilaiden luona istuttiin ihan siis niin sanotusti tuntitolkulla, pidettiin kädestä, luettiin Helsingin Sanomia, ja kun siihen aikaan ei ollut matkapuhelimia, soitettiin puhelimella esimerkiksi Amerikkaan pojalle viimeisiä puheluita ja pidettiin ihan yksinkertaisesti seuraa. Se oli sen ajan parasta mahdollista saattohoitoa.

Sen jälkeen, ihan niin kuin edustaja Sarkomaa tässä sanoi, kyllä minullakin jäi semmoinen elinikäinen tahtotila saattaa näitäkin asioita parempaan jamaan. Meillä on 60 000 potilasta vuodessa, jotka kuolevat, ja vähintään 30 000 niistä tarvitsee saattohoitoa. Näiden joukossa viisi prosenttia on lapsia, eli tämä ei ole missään tapauksessa vain vanhusten asia.

Pöytäkirja PTK 50/2026 vp

Pitkään on tehty hyvää työtä. On ollut erilaisia työryhmiä, on tehty suosituksia, raportteja. Tällä hetkellä kuitenkin tilanne on se, että vaikka lainsäädäntö nytkin jo määrittää sen, että meidän pitää antaa potilaalle riittävän hyvää ja parasta mahdollista hoitoa, niin saattohoito on hyvin erilaista eri hyvinvointialueilla. Palliatiivisia keskuksia löytyy kolmesta neljäosasta hyvinvointialueita, konsultaatiota ympäri vuorokauden ei sitäkään saa kaikkialla. Tässä ei ole kyse vain siitä, että jos on kotikuolemasta kyse, perheen pitää pystyä soittamaan, vaan myös siitä, että ammattilaiset tarvitsevat usein apua näissä palliatiivisen hoidon ja saattohoidon vaikeissa tilanteissa niiltä, jotka ovat erityisen perehtyneitä asioihin. Ambulanssilääkärinä ja ensihoidosta, päivystyksistä, vastaavana toimialajohtajana on enemmän kuin muutaman kerran elämän loppuvaiheen ennakoiva hoitosuunnitelma selkeästi puuttunut, ja näistä tulee todella ikäviä tilanteita. Tämäkin on semmoinen asia, että se vaatii erityistä osaamista.

Tänään vietetään Euroopan tohtoreiden ensimmäistä päivää, eli ensimmäistä kertaa juhlistaan sitä, että tohtorikoulutus on olemassa ja se on hyvää. Täällä edustaja Kokko sanoi tai välihuusi, että on kiva, kun hallitus tekee hyviäkin asioita — hänhän on itse väitöskirjan tekijä, täytyy tässä tänä päivänä mainita.

Vaikka tässä todellakin tehdään hyvää työtä ja saattohoidosta ollaan samaa mieltä, niin eutanasiastapa ei sitten enää ollakaan, joka omasta mielestäni on tämän hyvän palliatiivisen ja hyvän saattohoidon lisäksi erinomaisen tarvittava palvelu potilaille. Nyt on ilo, kun ministeri Rydman oikeasti istuu salissa ja kuuntelee. Olen tehnyt professori Juho Lehdon kanssa, joka tulee siis Tampereen yliopistosta, kirjallisen kysymyksen palliatiivisen hoidon erikoislääkärikoulutuksesta, josta jo edustaja Sarkomaakin täällä puhui. Tiedän, että se on myötätulessa, mutta nyt kyllä tarvittaisiin ihan oikeasti päätös, jolla myös erikoislääkärikoulutus saataisiin käyntiin. Meillä on professoreita, meillä on hyvää tutkimusta, mutta ilman, että me saadaan vielä tämä niin sanotusti viimeinen kulmakivi tähän, meiltä puuttuu jotain. Minä toivon, että tämä lakiesitys saattelee tälle tielle, niin että saadaan tämäkin päätös tehtyä.

Erinomainen lakiesitys — kiitän siitä sekä ministeri Juusoa että ministeri Rydmania. Toivon, että potilaat saavat parasta mahdollista hoitoa silloin, kun elämä pelottaa ja tulevaisuus ei ole kovinkaan valoisa. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Väyrynen.

16.22 **Ville Väyrynen kok:** Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Jatkan samalla linjalla kuin edelliset puhujat ja lämpimästi kyllä kiitän tätä esitystä. Vaikka tässä tosiaan on kolme osiota, niin keskityn myös tähän saattohoito-osioon.

Tässä on tullut moneen kertaan sanottua, että sinänsähän saattohoito ja palliatiivinen hoito ovat käytännössä jo hyvinvointialueitten vastuulla ja tällä täsmennetään niitä vastuita. Olettaisin, että tämä myös jollain lailla tekee velvoittavammaksi sen seurannan, miten tämä tässä maassa toteutuu. Jos me ajatellaan hyvinvointialueuudistusta, niin se on ollut sinänsä erinomainen tämäntyyppisten rakenteiden muodostamiseen, jossa, niin kuin kollega Castrén sanoi, meillä on kymmeniätuhansia potilaita vuodessa, keitä tämä koskee, ja joka on nimenomaan semmoinen, joka pitää organisoida alueiden tasolla. Ainakin oma tuntuma on, että tätä on todella ruvettu alueilla tekemään. Itse Keski-Suomessa terveydenhuollon ammattilaisena olen päässyt jo pari vuotta nauttimaan erittäin

Pöytäkirja PTK 50/2026 vp

laadukkaasta, motivoituneesta palliatiivisesta hoidosta, saattohoidosta yhdistettynä kotisairaaloimintaan.

Tässä on pari kertaa mainittu tämä erikoistuminen, erikoislääkäripätevyys. Ehkä siinä keskustelussa kannattaa muistaa myös se vaihtoehto, että voi olla erityispätevyys, että tarvitaanko me välttämättä lisää ihan täysiä erikoisaloja tähän maahan. Se on sitten eri keskustelu, josta minäkään en ole omaa mielipidettäni muodostanut. Palliatiivinen hoito on monesti semmoinen, mihin oman uran aikana sitten hiljalleen lähdetään kiinnostumaan ja vihkiytymään, on se sitten yleislääketiedepohjalla tai neurologipohjalla tai syöpälääkäripohjalla. Siinä mielessä pitää muistaa, että on olemassa myös erityispätevyysvaihtoehto, joka ei ole sitten niin raskas koulutusportaana.

Tärkein asia tässä esityksessä on, että tällä nostetaan saatto- ja palliatiivisen hoidon profiilia. Tässä on pari kertaa viitattu eutanasiakeskusteluun, mihin en halua sen syvemmin mennä, mutta yksi syy, miksi se on noussut pinnalle, johtuu siitä, että meidän palliatiivinen hoito ei ole toiminut tässä maassa ihan niin hyvin kuin sen olisi pitänyt. Ilokseni olen huomannut, että hyvinvointialueet ovat jo käyneet siihen työhön, ja tällä ministeriö ja ministeri tukevat tätä työtä. Niin kuin sanoin, siitä iso kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Satonen.

16.25 Arto Satonen kok: Arvoisa puhemies! Yhdyn myös niihin, jotka pitävät tätä esitystä hyvänä. Kiitokset ministeri Rydmanille sen tuomisesta.

En malta olla sanomatta myös muutamaa sanaa tästä saattohoidosta, kun olen sitä omalla paikkakunnallani Sastamalassa seurannut. Meillä oli siellä aikoinaan sellainen terveyskeskuslääkäri, joka vielä ennen näitä hyvinvointialuejärjestelmiä rupesi kehittämään tätä saattohoitoa ja ajoi sitä voimakkaasti paikallisesti läpi ja sai aikaan sen, että tämmöinen saattohoito-osasto oli meillä varsin korkeatasoinen. Sitä on sitten myöhemmin kehitetty, ja tällä hetkellä tämä saattohoitohan pitkälti Pirkanmaalla keskittyy tietenkin Tampereelle, joka on maakunnan keskus ja suurin kaupunki, mutta toisaalta myös Sastamalaan. Eli nämä ovat lähinnä ne paikat, joissa tätä saattohoitoa nykyisin annetaan.

Kun olen tässä sitten ihan maallikkona seurannut muutamien omien läheisten näkökulmasta — tai en nyt aivan hirveän läheisten, mutta kuitenkin... No, oma isänikin oli aikoinaan kyllä saattohoidossa. Siitä on toki jo enemmän aikaa. Mutta viime aikoinakin olen kuitenkin siellä käynyt tutustumassa ja vierailmassa ja nähnyt, kuinka tärkeätä se on, että ihmisten viimeisistä hetkistä huolehditaan asianmukaisesti, ja kuinka tärkeätä se on paitsi hoidettaville myöskin heidän läheisilleen.

Tämä on todella hyvä asia, että tähän ollaan nyt panostamassa. Se on tosiaan ihan ykkösasia myös siinä mielessä — en myöskään halua mennä sinne eutanasiakeskusteluun — että näen tämän todella tärkeänä, että tätä saattohoitoa arvostetaan. Se mahdollistaa sen, että ne ihmiset, jotka tähän tilanteeseen ajautuvat, mahdollisimman arvokkaasti sitten saavat sen loppuajan ja saavat siinä tilanteessa mahdollisimman hyvää hoitoa, mikä on mahdollista.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Haluaako ministeri kommentoida? — Keskustelu on päättynyt.

Keskustelu päättyi.

Pöytäkirja PTK 50/2026 vp

Asia lähetettiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

9. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi ammattikorkeakoululain ja opintotukilain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 197/2025 vp
Valiokunnan mietintö SiVM 3/2026 vp

Toinen käsittely

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 9. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Keskustelu alkaa. Edustaja Lohikoski.

Keskustelu

16.27 **Pia Lohikoski vas:** Arvoisa puhemies! Valitettavasti nyt käsittelyssä olevassa hallituksen esityksessä kättilökoulutukseen esitettävät muutosehdotukset ovat epäonnistuneita. Hallituksen esityksen mukaan kättilökoulutus muutettaisiin modulaariseksi koulutukseksi, jonka tavoitteellinen suorittamisaika olisi puolitoista vuotta. Asiantuntijakuulemisissa tätä aikataulua on pidetty epärealistisena. Tällä hetkellä vastaavat täydentävät opinnot kestävät käytännössä kaksi vuotta, eivätkä syyttä.

Kättilötyö ei ole vain sairaanhoidon erikoisala muiden joukossa. Se on erittäin vaativa, itsenäinen ja vastuullinen asiantuntija-ammatti. Kättilö toimii seksuaali- ja lisääntymisterveyden asiantuntijana, tekee itsenäisiä hoitopäätöksiä, arvioi potilaan tilaa kokonaisvaltaisesti ja vastaa tilanteista, joissa päätöksillä voi olla ratkaiseva merkitys synnyttäjän ja lapsen terveydelle. Samalla asiakkaiden tarpeet ovat muuttuneet ja työn vaativuus on kasvanut. Nykyään kättilöltä edellytetään yhä enemmän näyttöön perustuvaa toimintaa, tutkimustiedon soveltamista sekä kykyä kehittää hoitokäytäntöjä. Tämän edellyttämä osaamistaso vastaakin paremmin ylempää ammattikorkeakoulututkintoa kuin hallituksen esityksessä ehdotettua mallia. Sekä opetus- ja kulttuuriministeriön vuonna 2015 tekemä selvitys että Tampereen ammattikorkeakoulussa vuonna 2019 tehty jatkoselvitys päätyivät samaan johtopäätökseen: kättilökoulutusta tulisi kehittää ylemmäksi ammattikorkeakoulututkinnoksi.

Hallitus on kuitenkin sivuuttanut nämä asiantuntijoiden näkemykset valmistelussaan, ja riskinä tässä uudistuksessa onkin nyt se, että kättilökoulutuksen houkuttelevuus heikkenee ja sitä kautta pitkällä aikavälillä kärsii myös työvoiman saatavuus. Työmarkkinoilla voi aiheuttaa sekaannusta myös se, että saman erikoistumisalan koulutuksen aiemmin suorittaneilla on muodollinen tutkinto ja uusilta opinnot suorittaneilta henkilöiltä tutkintostatus taas tulisi puuttumaan. Siksi tämä hallituksen esitys tulisi palauttaa uudelleen valmisteluun, ja näin ollen teen ehdotuksen, että lakiehdotukset hylätään ja että hyväksytään kaksi vastalauseen mukaista lausumaa.

Vastalauseen lausumaehdotuksethan olivat:

1. ”Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto käynnistää valmistelun kättilökoulutuksen kehittämisestä ylemmäksi ammattikorkeakoulututkinnoksi.”
2. ”Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto seuraa lakimuutosten vaikutuksia opintojen houkuttelevuuteen, läpäisyasteeseen ja työvoiman saatavuuteen.”

Pöytäkirja PTK 50/2026 vp

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lyly.

16.30 **Lauri Lyly sd:** Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Lohikoski erittäin ansiokkaasti kävi kättilökoulutuksen tilannetta lävitse ja hyvin perusteellisesti sitä avasi, joten kannatan edustaja Lohikosken tekemää hylkäysesitystä ja lausumaehdotuksia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hänninen.

16.31 **Juha Hänninen kok:** Arvoisa puhemies! Turvallisuus rakentuu monesta kerroksesta. Yksi niistä on vahva, osaava ja oikea-aikaisesti käytettävissä oleva sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstö. Turvallisuus ei synny vain rajojen suojelusta tai viranomaisista. Sitä ovat luomassa myös ensihoitajat, kättilöt ja terveydenhoitajat, jotka ovat yhteiskunnan arjen ja kriisin etulinjassa. Juuri tämän vuoksi käsiteltävänä oleva hallituksen esitys on ennen kaikkea turvallisuutta vahvistava esitys.

Arvoisa puhemies! Sosiaali- ja terveystalalla on Suomessa pitkäkestoinen ja laaja henkilöstöpula. Se näkyy ensihoidon vasteajoissa, perheiden palveluiden saatavuudessa sekä synnytys- ja äitiyshuollon kuormituksessa. Kun koulutuspolut ovat nykyisin päällekkäisiä ja hitaita, osaavaa henkilöstöä valmistuu liian vähän ja liian myöhään. Tällä uudistuksella puramme juuri näitä esteitä. Jatkossa sairaanhoitajakoulutuksen jo suorittanut voisi pätevyityä ensihoitajaksi, kättilöksi tai terveydenhoitajaksi ilman uuden samantasoisin tutkinnon tekemistä. Jatkossa ensihoitajaksi tai kättilöksi voisi valmistua puolessatoista vuodessa ja terveydenhoitajaksi jopa yhdessä vuodessa sairaanhoitajakoulutuksen jälkeen.

Arvoisa puhemies! Tämä ei ole vain koulutusjärjestelmän tehostamista, se on kriisinsietokyvyn vahvistamista. Ensihoitajat ovat usein ensimmäiset, jotka saapuvat onnettomuuspaikalle. Terveydenhoitajat ovat koulujen ja perheiden turvallisuusverkko. Kättilöt puolestaan turvaavat synnytysten turvallisuuden ja äitiyshuollon jatkuvuuden. Kun koulutuspolut lyhenevät ja selkeytyvät, osaajia valmistuu enemmän, nopeammin ja vaikuttavammin. Tämä lisää pitkällä aikavälillä koko alan työvoiman saatavuutta ja vahvistaa meidän huoltovarmuuttamme myös niillä alueilla, joilla henkilöstöpula on jo akuutti. Sivistysvaliokunta on esitystä käsitellessään korostanut, että meidän on huolehdittava siitä, että parhaillaan käynnissä olevan sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöitä koskevan lainsäädännön uudistuksen yhteydessä säädetään myös oikeudesta harjoittaa ensihoitajan ammattia laillistettuna ammattihenkilönä. Tämä on pieni asia mutta tärkeä osa kokonaisuuden toimivuutta.

Arvoisa puhemies! Turvallinen Suomi tarvitsee toimivan ensihoidon, vahvan äitiyshuollon ja kattavat peruspalvelut. Jokainen näistä aloista kantaa vastuuta ihmishenkien pelastamisesta ja yhteiskunnan toimintakyvystä. Tämä esitys ei ainoastaan selkeytä koulutusjärjestelmää, vaan se turvaa palvelut, joihin kansalaiset luottavat silloin, kun hätä on kaikista suurin. Siksi tämä esitys on ennen kaikkea investointi Suomen turvallisuuteen. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kokko.

16.35 **Jani Kokko sd:** Arvoisa puhemies! Turvallisuutta on luonnollisesti vahvistettava, ja ehkä tässäkin esityksessä yleiset tavoitteet ovat kannatettavia, mitä tulee

Pöytäkirja PTK 50/2026 vp

koulutuspolkujen selkiyttämiseen, päällekkäisyyksien vähentämiseen ja aloituspaikkojen kohdistamiseen ensikertalaisille. Mitä olen sivistysvaliokunnan demariedustajien kanssa tästä asiasta keskustellut, niin nimenomaan ehkä ensihoitaja- ja terveydenhuoltajakoulutuksen osalta tämä lakiesitys olisi hyväksyttävissä, mutta kuten edustaja Lohikoskikin hyvin jo totesi, nimenomaisesti tähän kättilökoulutukseen liittyen on ongelmia lainsäädännössä, ja siksi esitys tulisi palauttaa.

Kuten tässä on jo todettukin, myös aikaisemmissa selvityksissä, mitä asiasta on tehty, on todettu, että kättilökoulutusta on tarkasteltu eri rakennevaihtoehtoilla ja niissä on esitetty suuntaa kättilökoulutuksen toteuttamiseksi nimenomaan ylempänä ammattikorkeakoulututkintona ja sen tason säilyttämiseksi. Kun ottaa huomioon sen, kuinka vaativaa se kättilön työ on, ja nyt kun se on kytketty sekä ensihoitaja- että terveydenhuoltajakoulutuksen kanssa yhteen, niin on pakko yhtyä edustaja Lohikosken esittämään ja edustaja Lylyn hyvin kannattamaan esitykseen, että tämä palautettaisiin valmisteluun.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

10. Hallituksen esitys eduskunnalle arkistointilaiksi ja laiksi julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 169/2025 vp

Valiokunnan mietintö SiVM 4/2026 vp

Toinen käsittely

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 10. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Keskustelu alkaa. Edustaja Kokko.

Keskustelu

16.37 **Jani Kokko sd:** Arvoisa puhemies! Ennen valintaani eduskuntaan olen ollut aika paljon tekemisissä historiantutkimuksen kanssa, ja siinä suhteessa koen jopa velvollisuudekseni tulla tästä asiasta keskustelemaan. Vaikka oma tutkimusaiheeni ei sinällään ole tukeutunut suomalaisen arkistoverkkoon, niin kuitenkin sillä on suuri merkitys ei pelkästään suomalaiselle historiantutkimukselle vaan myös kulttuuriperinnön säilymiselle. Tällä hetkellä ne Kansallisarkiston säästöyistä tekemät linjaukset sen suhteen, että erityisesti maakunta-arkistoverkosta ryhdyttäisiin karsimaan, oikeastaan haittaavat useiden tutkijoiden työtä. Selvityksissä on luonnollisesti osoitettu, että ne käyntikerrat ovat vähäisiä, mitä siellä paikan päällä päivittäin tutkijat käyvät, mutta suurempi vaikutus näillä säästöillä ja leikkauksilla ja sulkemisilla olisi nimenomaan sen tutkimuksen tuottamiseen ja kulttuuriperinnön esittelemiseen tavallisille kansalaisille. Jos katsoo vaikka Suomen Historiallisen Seuran näkemyksiä, niin noin 5—10 prosenttia aineistoista on tällä hetkellä digitoituja, mikä osoittaa sen, että valtaisesti on työtä tehtäväksi, jotta nämä erilaiset aineistot olisivat tutkijoiden käytettävissä missä päin tahansa Suomea. Ennen kuin on saatu kunnolliset resurssit muun muassa digitoinnin

Pöytäkirja PTK 50/2026 vp

jouduttamiseksi, niin en näe, mitenkä voidaan perustella muun muassa Hämeenlinnan, Turun, Vaasan tai Jyväskylän toimipisteiden sulkemisia ja lakkauttamisia.

Myös se, että tutkijat voivat tilata yksittäisiä asiakirjoja tai kokonaisuuksia kerrallaan eri maksusta, haittaa tutkimuksen edistämistä ja aiheuttaa lisää kustannuksia.

On myös ihan aiheellinen pelko, koska tällä hetkellä tämä digitointi etenee niin hitaasti, että se ryhtyy ohjaamaan sitä, minkälaista tutkimusta ja minkälaisia aihealueita tässä maassa tulevaisuudessa historian tutkijat käsittelevät ja minkälaista tutkimusta tullaan tekemään. Ehkä erityisesti sellaiset tutkimukset, jotka eivät ole niin paljon julkisuutta saavia, uhkaavat jäädä entistä enemmän syrjään tässä suhteessa.

Ehkä viimeisenä näkökulmana, tutkijayhteisössä on nostettu esiin se huoli, mitä tälle aineistolle on digitoinnin yhteydessä tapahtunut. On esitetty näkemyksiä siitä, että osa aineistosta on myös sen epäpätevän digitoinnin seurauksena suoranaisesti jopa tuhoutunut, mikä on taas erittäin valitettavaa tämän kulttuuriperinnön säilymisen kannalta. Siinäkin mielessä erityisesti tähän digitointiin kohdistettuja resursseja tulisi entisestään vahvistaa, jotta sitä tekevillä ihmisillä on käytettävissään se riittävä ammattitaito mutta myös ne kaikki tekniset laitteet ja valmiudet, joita siihen asianmukaiseen digitointiin tarvitaan.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lohikoski.

16.40 Pia Lohikoski vas: Arvoisa puhemies! Arkistolain päivittäminen on tarpeellista, mutta tässä esityksessä on olennaisia puutteita, jotka liittyvät suoraan tutkimuksen, opiskelun ja opetuksen edellytyksiin.

Kansallisarkisto on keskeinen osa suomalaisen yhteiskunnan kansallista muistia. Se, miten Kansallisarkiston aineistot ovat saavutettavissa, vaikuttaa suoraan historian tutkimukseen, arkistoalan koulutukseen, viranomaistyöhön ja sukututkimukseen sekä siihen, miten kansalaiset voivat ymmärtää omaa menneisyyttään ja yhteiskunnan kehitystä. Tärkeää arkistoihin pääsy on myös esimerkiksi historiallisia romaaneja kirjoittaville kirjailijoille sekä näytelmien ja elokuvien käsikirjoittajille ja monille muille. Luotettavaan historiatietoon perustuva julkinen keskustelu on tärkeä vastavoima menneisyyttä koskevalle disinformaatiolle.

Kansallisarkiston viimeaikainen kehityssuunta huolestuttaa meitä historia-alan ihmisiä, jollainen itsekkin alkuperäiseltä taustaltani olen. Kansallisarkisto on ilmoittanut merkittävistä muutoksista toimipaikkaverkostoonsa, mikä tarkoittaisi useiden toimipisteiden sulkemista eri puolilla Suomea. Muutoksia on perusteltu taloudellisilla syillä ja siirtymisellä digitaalisiin palveluihin. Digitaaliset palvelut ovat varmasti hyvä asia ja palvelevat monia, mutta eivät kaikkia, koska Kansallisarkiston aineistoista on tällä hetkellä digitoitu alle 10 prosenttia. Historiantutkimus perustuu usein fyysisten arkistoaineistojen laajaan käyttöön. Niitä pitää pystyä selailemaan, tekemään löytöjä. Tutkijat joutuvat siis käytännössä vielä pitkään tilaamaan aineistoja, joita ei ole lainkaan vielä digitoitu, ja silloin tulee helposti huti, ei voi tietää, missä se tarvitsemansa aineisto on. Tai vaihtoehtoisesti, mikä olisi todella sääli, tämä digitoinnin saatavuus alkaa rajaamaan sitä tutkimusta, eli tutkija tai opiskelija uskaltaa lähteä valitsemaan tutkimusaineensa ja -aiheensa vain sellaisiksi, mitkä on valmiiksi digitoitu. Tämähän rajaa meidän historianymmärrystä ja -tutkimusta melkoisesti, jos näin käy. Lisäksi tutkija ei voi tosiaan läheskään kaikissa tapauksissa tietää etukäteen, missä nämä kaikki tutkimukselle

Pöytäkirja PTK 50/2026 vp

olennaiset lähteet sijaitsevat, joten ei niitä pysty välttämättä edes tilaamaan, koska pitäisi osata kohdentaa kysymyksensä.

Arkistoverkoston leikkaukset vaikuttavat myös historia- ja arkistoalan opiskelijoihin, jos opiskelijoilla ei ole mahdollisuutta tutustua alkuperäisaineistoon ja tehdä arkistoharjoittelukursseja siellä lähellä opiskelupaikkakuntaa. Tämä heikentää opiskelijoiden mahdollisuuksia oppia lähdekritiikkiä ja erottaa luotettava tieto epäluotettavasta. Tämä on erittäin huolestuttavaa, sillä lähdekritiikin merkityshän vain korostuu nyt tekoälyn aikakaudella. Kaikkia asioita ei välttämättä voi luotettavasti kysyä netistä. Sieltä saattaa tulla ihan mitä sattuu. Historian opiskelijat etenkin Oulussa, Joensuussa ja Jyväskylässä ovat joutumassa nyt huonompaan asemaan. Kysymys onkin siis laajasti koulutus- ja tiedepolitiikasta sekä myös alueellisesta tasa-arvosta. Tulee kalliiksi tehdä opinnäytetyötä, jos joutuu monet kerrat tilaamaan digiaineistoja. Aikataulut voivat venyä, ei ehkä pysty etenemään aikataulussa. Mitäs jos opintotukiviikot loppuvat kesken, rahat eivät riitä ja ei ole enää opintotukeakaan jäljellä, kun joutuu moneen kertaan tilaamaan?

Laissa olisikin huomioitava tätä nykyistä hallituksen esitystä tarkemmin historian tutkimuksen ja arkistoalan opiskelijoiden tarpeet sekä alueellisen kulttuuriperinnön merkitys. Näistä syistä ehdotan, että nämä lakiesitykset hylätään ja hyväksytään kaksi vastalauseen mukaista lausumaa, ja vastalauseen lausumaehdotuksethan olivat:

”1. Eduskunta edellyttää, että arkistolähteiden alueellisesta saavutettavuudesta tutkimuksen tarpeisiin ja alueellisen kulttuuriperinnön säilyttämiseksi huolehditaan.”

”2. Eduskunta edellyttää, että historian ja arkistoalan opiskelijoilla säilyvät yhdenvertaiset mahdollisuudet opintoihin ja aineistojen käyttöön korkeakouluissa eri puolilla Suomea.” — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lyly.

16.46 **Lauri Lyly sd:** Arvoisa rouva puhemies! Arkistoihin pääsy on aika olennainen osa sitä, että me voimme katsoa, minkälaista taustaa meillä on pitkältä ajalta, ja nämä dokumentaatiot, autenttiset dokumentaatiot, kertovat siitä aika paljon. Meidän täytyy tietää oman historiamme taustat aika tarkasti, jotta tiedetään, mistä olemme tulleet.

Arvoisa rouva puhemies! Tämä digitointi on myöskin edennyt aika hitaasti, alle kymmenen prosenttia on digitoitu, ja se on sillä tasolla, ettei vielä voi sanoa, että se olisi hyvinkin laajaa. Näistä syistä, mitä edustaja Lohikoski tässä hyvin toi esiin, kannatan edustaja Lohikosken esitystä hylkäyksestä ja näistä vastalauseista.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

11. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi lastensuojelulain muuttamisesta sekä siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 149/2025 vp

Lakialoite LA 22/2024 vp

Toimenpidealoite TPA 3/2023 vp, 2, 9, 16-18/2025 vp

Valiokunnan mietintö StVM 4/2026 vp

Pöytäkirja PTK 50/2026 vp

Toinen käsittely, ainoa käsittely

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Toiseen käsittelyyn ja ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 11. asia. Nyt voidaan toisessa käsittelyssä hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. Lopuksi päätetään ainoassa käsittelyssä toimenpideoitteista. — Keskustelu alkaa. Edustaja Garedeu.

Keskustelu

16.47 **Kaisa Garedeu ps:** Arvoisa puhemies! Valitettavasti joidenkin lasten ja nuorten elämä on jo Suomessakin lähtenyt niin vaarallisille teille, että lastensuojelulakiin on lisättävä uudet hybridi- ja suljetut laitokset, ja ne tulevat todella tarpeeseen näiden erittäin vakavasti oireilevien lasten suojelemiseksi ja pelastamiseksi.

Esimerkiksi huhtikuussa uutisoitiin Vuosaaren tyttöjengistä, jota johtaa 11-vuotias tyttölapsi. Tyttöjoukko on pahoinpidellyt sekä tuttuja että tuntemattomia lapsia ja aikuisia sekä kuvannut ja julkaissut näitä tekoja Snapchatiin. Samaan aikaan Ruotsissa huostaanotettiin 11-vuotias poika, joka oli värvätty tekemään murha. Onneksi kyseinen poika ei lopulta toteuttanut tätä järkyttävää tekoa vaan perääntyi siitä saamistaan uhkailuista huolimatta.

Suomessa vuosina 2021—2023 ilmoitettujen pahoinpitelyiden epäiltyjen yleisin ikä oli 14 vuotta. Siis 8.-luokkalaiset tekivät Suomessa eniten pahoinpitelyitä, enemmän kuin mikään aikuisten ikäryhmä. On todella käsittämätöntä ja äärimmäisen surullista, miten tämä asia voi olla näin. Vuonna 2023 alle 15-vuotiaita epäiltiin pahoinpitelyistä yhteensä vajaat 4 600 kertaa.

Vuonna 2023 Suomi oli nuorten huumekuolemien surullisessa kärjessä koko Euroopassa. 366 alle 25-vuotiasta menetettiin huumeille. Nyt hallituksella on käynnissä huumekuolemien vastainen toimenpideohjelma, jolle on 10,9 miljoonan euron rahoitus vuosille 2025—2027. OTKES käynnisti näiden kuolemien taustasyitä koskevan tutkinnan ja nosti johtopäätöksessään esiin esimerkiksi sen, että neurokirjon piirteet ja mielenterveysongelmat nivoutuvat yhteen päihderiippuvuuden kanssa eikä niitä tulisi hoitaa toisistaan erillään. Juuri tämä huomio ja nämä vakavat nuorten tulevaisuuden vaarantavat ongelmat kulkevat käsi kädessä. Tämä on syy sille, miksi lastensuojelun palveluihin tarvitaan nyt kaksi lakiin kirjattavaa aivan uutta laitospuotoa.

Näistä tämä ensimmäinen, suljettu kuntouttava laitos, on tarkoitettu yli 12-vuotiaille vakavasti väkivaltaisille ja rikoksia tehneille nuorille, esimerkiksi juuri näille katujengien jäsenille. Se sisältää pidempiaikaista liikkumisvapauden rajoittamista ja yhteydenpidon rajoittamista vaarallisen käytöskierteen katkaisemiseksi, minkä vuoksi lapsen saa sijoittaa sinne vain, jos mikään muu ei ole auttanut. Tällainen sijoitus ei ole mihinkään määräaikaan sidottu, vaan jatkuu yksinkertaisesti niin pitkään kuin se on välttämätöntä tämän lapsen kuntouttamiseksi ja pelastamiseksi. Laitoksen palvelut ovat moniammatillisia, koska väkivaltaisuuden, kuten päihdeongelmienkin, taustalla voi vaikuttaa juuri mielenterveyden häiriöt tai neurokirjon piirteet. Suljettua laitoshoidoa saa tarjota ainoastaan julkisena palveluna, laitos ei siis voi olla yksityinen.

Sitten ovat taas nämä hybridiyksiköt. Nämä ovat lastensuojelulaitoksia, joihin sisällytetään tarvittavat psykiatrian palvelut avohoitona. Nämä hybridiyksiköt parantavat merkittävästi lapsen tarvitsemien hoitotahojen yhteistyötä. Esimerkiksi nämä itsetuhoiset

Pöytäkirja PTK 50/2026 vp

lapset tarvitsevat tällaista yhdistelmää todella kipeästi sen sijaan, että heitä retuutettaisiin erikoissairaanhoidon osastojaksojen ja vaihtuvien lastensuojelulaitosten välillä. Näitä nyt on jo muutama olemassakin, ja nyt nämä tullaan määrittelemään lakiin. Todennäköisesti näitä tullaan perustamaan lisää näitten yliopistosairaaloiden lähelle.

Arvoisa puhemies! Kaikkein vaikeimmin väkivallalla, rikoksilla ja päihderiippuvuuksilla oireilevat lapset ja heidän perheensä tarvitsevat kaiken mahdollisen tuen yhteiskunnalta, jotta heidän tulevaisuutensa voidaan vielä pelastaa. Hanskojen heittäminen tiskiinkin heidän kohdallaan ei todellakaan ole vaihtoehto.

Siksi kannatan lämpimästi näitä uusia ratkaisuja, joilla tuetaan samalla kertaa sekä yksittäisen lapsen ja perheen hyvinvointia että parannetaan koko yhteiskunnan sisäistä turvallisuutta. — Kiitos. [Aki Lindén pyytää vastauspuheenvuoroa]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lindén, vastauspuheenvuoro.

16.53 **Aki Lindén sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Pyysin vastauspuheenvuoron vain yhdestä syystä: siitä, että edustaja Garedeu äsken puheenvuorossaan muutamankin kerran sanoi, että tämän nyt esitetyn lastensuojelulain mukaan tullaan perustamaan näitä hybridiyksiköitä. Laissahan nimenomaan ei ole näitä yksiköitä koskevia määräyksiä. Ne on jätetty pois siitä laista, ja sen takia siinä vastalauseessa, jonka meidän edustajamme samoin kuin vihreiden ja vasemmiston edustajat jättivät, todetaan: ”Katsomme, että hybridiyksiköiden perustamisesta on säädettävä nyt esitettyä velvoittavammin siten, että hyvinvointialueiden on sovittava vähintään yhden psykiatrian ja lastensuojelun yhteensovitetun yksikön perustamisesta kullakin yhteistoiminta-alueella.”

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hänninen.

16.54 **Juha Hänninen kok:** Arvoisa puhemies! Viime vuosina olemme nähneet lastensuojelussa ilmiöitä, joissa pelkät hyvät aikomukset eivät ole riittäneet. Luvattomat poissaolot sijaishuollosta, päihde- ja väkivaltakierteet sekä mielenterveyden vakavat häiriöt ovat altistaneet lapsia hyväksikäytölle, rikollisuudelle ja hengenvaaralle. Kyse on ennen muuta siitä, miten yhteiskunta kantaa vastuunsa kaikkein haavoittuvimmista lapsista silloin, kun turvallisuus, terveys ja henki ovat vaarassa. Siksi tämä esitys vastaa näihin konkreettisiin turvallisuusuuhkiin.

Arvoisa puhemies! Haluamme vahvistaa viranomaisten keinoja toimia ennaltaehkäisevästi ja nopeasti. Lapsen etsiminen ja palauttaminen voidaan jatkossa toteuttaa ripeämmin. Paikannustietoja voidaan hyödyntää matalammalla kynnyksellä, ja poliisin virka-apu kytketään mukaan silloin, kun lapsen turvallisuus sitä vaatii. Kyse ei ole kontrollista vaan lapsen suojelemisesta. Samalla hallitus esittää kuntouttavan suljetun laitospalvelun perustamista niille lapsille, jotka vakavasti vaarantavat oman tai toisen turvallisuuden eikä muilla keinoilla pystytä katkaisemaan rikos- tai päihdekierrettä. Kyse ei ole rangaistuksesta vaan viimesijaisesta suojelutoimesta, jossa yhdistyvät tiukka turvallisuus ja vahva moniammatillinen kuntoutus. Jokainen rajoitus on määräaikainen, perusteltu ja valvottu, ja lapsen oikeusturva säilyy.

Turvallisuus ei synny vain toimivaltuuksista vaan myös osaamisesta ja luottamuksesta. Siksi tämä esitys nostaa henkilöstövaatimuksia, selkeyttää rajoitustoimenpiteitä ja

Pöytäkirja PTK 50/2026 vp

korostaa tarkkaa kirjaamista ja valvontaa. Tämä on tärkeää sekä lasten että työntekijöiden turvallisuuden kannalta. Kun säännöt ovat selkeät, riski mielivallasta tai epävarmuudesta pienenee.

Arvoisa puhemies! Sosiaali- ja terveysvaliokunta on huolellisesti käsitellyt esityksen ja tehnyt siihen tarpeellisia muutoksia. Valiokunta katsoo mietinnössään myös tulevaisuuteen. Lastensuojelulain kokonaisuudistuksen toisessa vaiheessa sääntelyn soveltavuutta, päätöksenteko- ja muutoksenhakujärjestelmää sekä valvontaa tulee selkeyttää ja painopistettä vahvistaa ennaltaehkäiseviin lapsia ja perhettä tukeviin palveluihin. Lain toimeenpanoon ja valvontaan on vastattava riittäväillä resursseilla, ja henkilöstön koulutus ja osaaminen on turvattava. Lisäksi meidän tulee seurata lastensuojelun ja nuorisopsykiatrian yhteensovitetun yksiköiden sekä kuntouttavan suljetun laitospalvelun vaikuttavuutta ja varmistaa, että lapsen oikeudet toteutuvat kaikissa olosuhteissa.

Arvoisa puhemies! Lopuksi on todettava, että tämä esitys toteuttaa perustuslain ja lapsen oikeuksien sopimuksen ydintä. Jokaisella lapsella on oikeus elämään, turvallisuuteen ja erityiseen suojeluun. Tämä esitys vahvistaa yhteiskunnan kykyä puuttua ajoissa, katkaista haitalliset kehityskulut ja palauttaa lapselle mahdollisuus turvalliseen tulevaisuuteen. Siksi pidän tätä esitystä välttämättömänä ja kannatettavana turvallisuusudistuksena. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Rasinkangas.

16.59 Merja Rasinkangas ps: Arvoisa puhemies! Lastensuojelulain ensimmäisessä uudistuspaketissa säilytetään kasvatuksellisten rajojen ja virallisten rajoitustoimien välistä rajaa, parannetaan hatkanuorten etsintää ja palauttamista, kiinnipitoa ja henkilötarkastus- ja paikannusoikeuksia. Lisäksi mahdollistetaan uusi kuntouttava suljettu laitospalvelu vaikeimmin oireileville yli 12-vuotiaille ja poikkeustapauksissa nuoremmille rikos- ja päihdekierteen katkaisemiseksi. Tämä tarpeellinen uusi lastensuojeluyksikkö on tulossa Pohjois-Pohjanmaalle Liminkaan, mikä on äärimmäisen hyvä uutinen.

Arvoisa puhemies! Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö ei ollut asiassa yksimielinen, ja SDP:n, vasemmistoliiton ja vihreiden edustajat jättivät vastalauseen. Opposition vastalauseessa todetaan seuraavasti: ”Suhtaudumme lähtökohtaisesti lastensuojelun kuntouttavan suljetun laitoksen perustamiseen varauksellisesti. Kyseessä on vahvasti perusoikeuksiin puuttuva, jopa vankilamaiseksi mainittu toimintamalli, jonka vaikuttavuudesta ei kuitenkaan ole riittävästi tutkimustietoa.” On aivan oikein, että näin vakavaa uudistusta arvioidaan huolellisesti. Perusoikeuksien toteutuminen on turvattava aina, mutta samalla meidän on uskallettava katsoa todellisuutta silmiin. Meillä on Suomessa jo vahvoja näyttöjä siitä, että nuorten väkivalta on raaistunut ja näitä tekoja tekevät yhä nuoremmat. Suomessa on joukko lapsia ja nuoria, joiden väkivaltainen, vakavasti itsetuhoinen tai täysin hallitsematon käyttäytyminen on sillä tasolla, ettei heitä pystytä hoitamaan kotona, ei sijaisperheessä eikä tavallisessa lastensuojelulaitoksessa. Tämän on todennut myös lapsiasiavaltuutettu Elina Pekkarinen. Olemme saaneet lukea mediasta lukuisia tapauksia, eikä kaikkea ole edes uutisoitu, missä nuori on jopa tappanut toisen tai tehnyt itsemurhan. Käytännössä nämä lapset ovat tällä hetkellä tilanteessa, jossa heille ei ole olemassa turvallista ja tarkoituksenmukaista paikkaa.

Pöytäkirja PTK 50/2026 vp

Arvoisa puhemies! Olen itse nähnyt kentällä koulupoliisina, että tälle todella on tarvetta. Lisäksi Ruotsista on hyviä kokemuksia vastaavista laitoksista. Olen nähnyt tilanteita, joissa lapsi vaarantaa jatkuvasti oman turvallisuutensa ja muiden turvallisuuden. Olen nähnyt työntekijöiden keinottomuuden ja ennen kaikkea lasten hädän. Ei ole inhimillistä jättää kaikkein vaikeimmassa asemassa olevia lapsia ilman heidän tarvitsemiaan rakenteita ja kuntoutusta vain siksi, että ratkaisu tuntuu vaikealta tai joku voi tulkita sen rajoittavan liikaa oikeuksia. Rajattomuudella rakennetaan olosuhteet sille, etteivät nämä lapset ja nuoret pääse edes nauttimaan näistä oikeuksistaan. Tällä suojellaan heitä. Tutustuessani Ruotsin suljettuun lastenkotiin henkilökunta kertoi, että nuoret kokevat sen laitoksen turvapaikaksi. Se kertoo paljon.

Arvoisa puhemies! Kyse on siitä, että kaikkein vaikeimmissa tilanteissa lapsi tarvitsee turvallisen, tiiviin ja pitkäjänteisen kuntoutusympäristön, jossa voidaan katkaista väkivallan, päihteiden, rikoskierteen tai itsetuhoisuuden kierre. Myös valtion koulukodit ovat lausuneet selkeästi, että hallituksen esityksessä esitetyjä uudistuksia tarvitaan kipeästi juuri tämän pienen mutta erittäin haavoittuvassa asemassa olevan lapsiryhmän auttamiseksi. Tällä parannetaan myös muiden lastensuojeluyksiköiden henkilökunnan ja sinne sijoitettujen nuorten turvallisuutta. Omalla kotikonnollani Pohjois-Pohjanmaalla on lähivuosina surmattu kaksi työntekijää hatkanuorten toimesta.

Arvoisa puhemies! Näillä perusteilla pidän opposition vastalauseetta ongelmallisena, jos vaihtoehtona nykytilanteelle ei ole tarjota toimivaa ratkaisua. Jos jätetään nämä lapset käytännössä yksin, se ei ole lapsen edun mukaista eikä vastuullista lastensuojelupolitiikkaa. Onneksi tämä kuitenkin etenee esityksen mukaisena eteenpäin. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lindén, vastauspuheenvuoro.

17.03 **Aki Lindén sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustajan olisi äsken lukemansa sitaatin jälkeen kannattanut lukea se, miten vastalauseemme teksti jatkuu: ”Kuntouttavan suljetun laitoksen on tarkoitus vastata päihde- ja rikoskierteen katkaisemiseen tai psykkiseen oireiluun tai vakavaan itsetuhoisuuteen, mutta on olemassa suuri riski, että lapsi joutuukin suljetussa laitoksessa väkivaltaisesti käyttäytyvien ja rikoksia tekevien lasten vaikutuspiiriin ja hänen mielenterveyttään kuormittavaan ympäristöön. Valiokunnan asiantuntijakuulemisen mukaan pohjoismainen tutkimus osoittaa suljettuihin laitoksiin liittyviä haittavaikutusten riskejä, kuten stigman lisääntymisen sekä psyykkisen hyvinvoinnin heikkenemisen koskien erityisesti mielenterveysongelmista kärsiviä lapsia.” Se jatkuu toki siitä vielä pidempään. Eli me emme olleet tällaisen kannalla, varsinkaan kun sitten ne hybridiyksiköt, joihin jo edellisessä vastauspuheenvuorossani viittasin, jätettäisiin perustamatta, ja meillä ei ole tarpeeksi näyttöä siitä, että lapset näissä yksiköissä saisivat ihan oikeasti psykiatrista ja mielenterveysapua.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Merinen.

17.05 **Ville Merinen sd:** Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Tämä lakiesitys herättää itsessäni huomattavan ristiriitaisia ajatuksia. Itselläni on paljon kokemusta tästä työstä, ei nyt suoraan lastensuojelun puolelta, mutta olin semmoisessa sairaalassa töissä, missä

Pöytäkirja PTK 50/2026 vp

meidän asiakkaat viettivät paljon aikaa jatkohoidossa ja ehkä tulivat näistä yksiköistä, mistä tässäkin puhutaan. Ymmärrän kyllä esim. näiden kuntouttavien suljettujen laitosten merkityksen, niitä on pakko olla. Mutta silti tässä laissa on haasteita.

Ehkä semmoisena suurimpana yleisongelmana pidän sitä, että tämä lakihan keskittyy hirveän paljon vain kontrolliin ja rajoituksiin. Tässä ei ole lainkaan ennaltaehkäisyä ja tukea arjen palveluihin, vaan tässä mennään suoraan sinne kovaan päätyyn. Tässä laissa on unohtunut kokonaan ottaa kantaa siihen, että lastensuojeluun ja nuorten hyvinvointiin liittyy paljon enemmän se puoli, missä yritetään ennaltaehkäistä sitä, että tämmöisiin paikkoihin tullaan.

Sitten ihan semmoisena yksittäisenä erittäin riskisenä asiana ehkä viittaa edellisen puhujan — en Lindénin vaan sitä edellisen puhujan — kommenttiin, että oli tapahtunut hatkatilanteessa vakavia väkivaltajuttuja. Tässä laissa annetaan mahdollisuus sosiaalityöntekijöille, siis ei poliiseille, ottaa hatkanuoria kiinni julkisilla paikoilla. Minä näen tämän suurempana riskinä, varsinkin näille työntekijöille mutta myös näille nuorille. Niissä tilanteissa, missä vaikka joku isokokoinen hatkanuoripoika otetaan kiinni jossain, sattuvat ne pahimmat jutut. Tässä laissa on mahdollistettu se, että laitoksen ulkopuolella voivat ottaa sosiaaliviranomaiset ja nämä työntekijät kiinni nuoria. Se on itse asiassa se suurempi riski. Toivoisin, että se olisi poliisin tehtävä enemmänkin, ei näiden työntekijöiden, koska siellä ulkopuolella jossain kadulla se on huomattavan paljon vaarallisempaa kuin laitoksessa.

Näistä syistä minä esitän tämän lain hylkäämistä ja esitän vastalauseeseen sisältyvää lausumaa. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Rasinkangas, vastauspuheenvuoro.

17.07 **Merja Rasinkangas ps** (vastauspuheenvuoro): Kiitos! — Edustaja Merisen puheeseen vetoan sen verran, että juurikin sitä on kaivattu ja tarvittu, että henkilökunta voi ottaa hatkanuoren kiinni hänen ylitettyään tontin rajan. Tähän asti on ollut tilanne se, että kun nuori on kadonnut, ja vaikka se on ylittänyt sen tontin rajan ja henkilökunnalla olisi ollut ihan näköyhteys, niin häntä ei ole voinut ottaa kiinni. Tilanne on tähän asti ollut se, että työntekijä joutuu soittamaan sosiaalityöntekijälle, joko päivystävälle tai sitten hänet sijoittaneelle, joka tekee sitten virka-apupyynnön poliisille, ja poliisille ne ovat C-luokan tehtäviä, ei kiireellisiä, eikä poliisi aktiivisesti etsi niitä muutenkaan silloin, kun ne ovat C-luokan tehtäviä, vaan meillä mennään A-tehtävä edellä, ja ne ovat siellä hännillä sitten, jos vuorossa kerkiää. Tähänkin asti on ollut tilanne se, että henkilökunnan toimesta on pitänyt etsiä sitä nuorta, ja jos heillä on tiedossa kohde, että se on tuossa kämpässä, sen kohteen pitää olla varma, niin silloin, jos he tarvitsevat poliisia, poliisi voi mennä antamaan virka-apua, jos se on sen luontoinen tehtävä. Muutoin he ovat itse etsineet näitä hatkanuoria. Sen sanon, että jos tämän annettaisiin jatkua, niin tilannehan on se, että meillä on ollut näitä tapauksia, missä esimerkiksi nuoria tyttöjä on päätynyt huumeikämpään, heitä on tyrmästytipoilta siellä tyrmätty ja on tarjottu päihteitä muutoinkin ja käytetty hyväksi. Tällä lailla pyritään juuri näitäkin ikäviä tilanteita estämään. [Puhemies: Aika!] Totta kai verekseltään pitää saada ottaa kiinni, mutta tähän asti se ei ollut mahdollista. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Rantanen, vastauspuheenvuoro.

Pöytäkirja PTK 50/2026 vp

17.09 **Piritta Rantanen sd** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, puhemies! Mitäpä se tarkoittaa sitten käytännössä siellä yksiköissä? Minäpä kerron tositarinan tästä ihan muutaman viikon takaa. Nimenomaan kyseessä on tilanne, jossa tiedetään, missä asunnossa hatkanuori on. Edellisellä kerralla hän on avustettuna karannut ei sijoitetun vaan ulkopuolisen toisen nuoren kanssa, jolla on ollut 30 senttimetriä pitkä teräase mukanaan, ja sen avulla on lähtenyt. Sitten löydetään ja tiedetään, että nyt hän on siellä asunnossa, ja sinne menee kaksi sosiaalityöntekijää vastaanottamaan tätä tyttöä. Pyydetään, että saadaan virka-apua, ja virka-apua ei tule. Jatkossa olisi niin, että näitten sosiaalityöntekijöitten olisi sieltä huumeikämpästä tai ihan mistä vaan kämpästä mentävä hakemaan nämä nuoret. Kyse on siitä, että näillä sosiaalityöntekijöillä ei todellakaan ole sellaista osaamista, että he pystyisivät näissä tilanteissa toimimaan. Virka-apupyynnöt eivät tällä hetkellä toimi, ja nyt tätä tilannetta kyllä vain pahennetaan.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Vastauspuheenvuorot, edustaja Hänninen ja sen jälkeen edustaja Rasinkangas.

17.10 **Juha Hänninen kok** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Tässä edustaja Merinen kertoi, että nämä ennaltaehkäisevät työt ja toimet, totta kai, ovat kaikista tärkein asia tässä vaiheessa. Minä tunnistan kyllä, että aika monella vanhemmalla tänä päivänä on vanhemmuus vahvasti hukassa. Eli meillä on viranomainen se lähiomainen välillä. Me ollaan todellakin semmoisessa hetkessä ihan sen takia, että eivät nämä ennaltaehkäisevät toimet eivätkä vanhempien... No, enää ei saa käyttää sanoja ”kuri” ja ”järjestys”, niitä ei saa koulussa eikä perheessä käyttää.

Ihan varmaa on, että se ennaltaehkäisevä työ on kaikista tärkein asia. Mutta sitten näistä toimista: poliisilla on se valta, heillä on riittävät keinot, voimankäyttökeinotkin tarvittaessa, ottaa kiinni hatkanuoria, mutta me kaikki tiedetään, että se resurssi ei missään tapauksessa riitä. Eli meillä ei ole... Poliiseilla on sitten myös semmoisia muitakin tärkeitä tehtäviä, joissa henkeä ja terveyttä uhataan. Nyt tämän takia tässä lakialoitteessa on kerrottu, että tullaan ottamaan jossakin vaiheessa mahdollisesti käyttöön, sitten kun tämä laki hyväksytään, semmoisia paikkoja, kuten meillä Limingassa ollaan suunnittelemassa. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Rasinkangas, vastauspuheenvuoro.

17.12 **Merja Rasinkangas ps** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, puheenjohtaja! — Tuohon Hännistä edelliseen puheenvuoroon viitaten: Juurikin tiedän, kun olen itse ollut koulukodissa töissä ja lastensuojelu on hyvin tuttua minulle muutenkin, yhteistyössä poliisinakin heidän suuntaansa, että näissä sijoitusyksiköissä on erittäin koulutettua, ammattitaitoista porukkaa. He pystyvät kyllä kiinni ottamaan hatkanuoren, joka on verekseltään lähtemässä, jolla estettäisiin... Todellakin, eihän sosiaalityöntekijöillä eikä kellään muullakaan ole edes oikeutta mennä toisen kotiin. Voi mennä pimputtamaan ovikelloa, ja jos siellä sanotaan, että et tule tänne, tai ei avata ovea, niin sinne ei mennä. Sinne voi mennä ainoastaan poliisi, jos hänellä on siihen riittävät perusteet. Elikkä eivät sosiaalityöntekijät mene sieltä kämpästä hakemaan, se on ihan varma. Mutta tähän paljonkin edistää tätä lastensuojelutyötä ja lapsen turvallisuutta, kun häntä ei päästetä hatkaan, vaan hänet otetaan kiinni. Vai annetaanko mennä huumeikämpään ja olla

Pöytäkirja PTK 50/2026 vp

viikonloppu siellä, minkä jälkeen koko tilanne on kääntynyt ihan nurinkurin ja joku jää suorilta huume koukuun näissä ja tulee hyväksikäytetyksi? — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Rantanen, vastauspuheenvuoro.

17.13 Piritta Rantanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vastauksena tähän edustaja Rasinkankaan puheenvuoroon, että juuri näin. Sanotte, että sosiaalityöntekijöillä ja siellä lastensuojeluyksiköissä on osaaminen näihin kiinniottotilanteisiin, mutta kerronpa esimerkin vaikka tästä Helsingin lastensuojeluyksiköstä. Tälläkin hetkellä varahenkilöstöryhmässä on yli sata kiertolaista, yli sata työntekijää, jotka kiertävät niissä samoissa työpaikoissa Helsingin kaupungin lastensuojelun yksiköissä. Arveletteko, että näillä sadalla ihmisellä, joille nyt tulisi tämä oikeus ottaa kiinni siinä tilanteessa, on se osaaminen? Minäpä väitän, että ei ole, vaan tämä tilannehan on aivan katastrofaalinen jo tällä hetkellä, ja tämä teidän lakimuutoksenne ei tätä tilannetta ensinkään helpota, eikä se myöskään kannusta sinne alalle jatkossa sitäkään vähää hakeutumaan.

Että kyllä pitäisi aivan muut keinot olla. Omassa pidemmässä puheenvuorossani tulenkin sitten siihen, että nämä ovat totta kai niitä keinoja siinä tilanteessa, mutta ne keinot pitäisikin hakea sieltä, että mahdollisimman paljon pystyisimme ennaltaehkäisemään näitä tapauksia, ja tämä ei ole ennaltaehkäisyä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Vielä edustaja Rasinkangas, ja sen jälkeen mennään puhujalistaan. — Edustaja Rasinkangas.

17.14 Merja Rasinkangas ps (vastauspuheenvuoro): Kiitos, puheenjohtaja! Niin, toinen vaihtoehto on sitten se, että näihin perusyksiköihinkin liikkumisvapauden rajoituksia tehtäisiin, jotta ne nuoret eivät pääsisi lähtemään. Nythän ne saavat hypellä sieltä sijoituspaikasta käymään kylillä. Parhaillaan jotkut tekevät sitä, että menevät kauppaan ja pöllivät sieltä juoksujuomat ja lähtevät bussilla kaupunkiin. Puhun nyt eräästä koulukodista, joka on syrjemmässä kaupungista. Tämä on se toinen vaihtoehto, että sitten lukitaan ja annetaan liikkumisvapauden rajoitus.

Se on kuitenkin päivän selvää — minä tiedän, kun olen kokenut ja ollut töissä tuommoisessa laitoksessa ja tunnen paljon sitä väkeä — että siellä on kuitenkin semmoisia raavaita miehiä ja naisiakin, jotka kykenevät sen tutun kaverin ottamaan kiinni, mutta sitten on vaikeampaa kenellä tahansa, myöskin poliisilla, mennä sinne toisen kämppään, jos ne ovat jossain asunnossa. Niin kuin kerroitte, siellä on ollut leipäveistä — on varmasti, ja voi olla aseita ja vaikka mitä. On paljon turvallisempi ottaa se kiinni siinä, ja jos ei joku kykene eikä saa sitä kiinni, niin se on toinen juttu. Sitten tehdään se, että ilmoitetaan sosiaalityöntekijälle, että meiltä Matti lähti juoksemaan karkuun, hatkasi, ja sosiaalityöntekijä tekee poliisille virka-apupyynnön. Näin se menee sitten. Jos ei pysty [Puhemies koputtaa] tai ei uskalla ottaa, niin sitten se päättyy siihen. — Näin. Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kilpi poissa, edustaja Antikainen poissa. — Edustaja Suhonen.

17.16 Timo Suhonen sd: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Hienoa kuunnella tämmöistä kiihkeähkön oloista keskustelua lastensuojelulaista, kun sitä käsitellään. Kokemuksia on

Pöytäkirja PTK 50/2026 vp

hyvä meidän kaikkien kuunnella ja aidosti, vakavasti ottaa nämä viestit. Siksipä tuon myös yhden kulman tähän keskusteluun.

Ajatelkaa, millä tavalla lastensuojelulaki on kehittynyt tässä vaikka 40 vuoden aikana. Vuonna 1983 ala-asteella kolmannen luokan oppilaan terveystarkastuksen terveystarkastuksessa luki niin, että ”oppilas on kalpea ja aliravitun oloinen”. Ajatelkaa, silloin ei tapahtunut asian osalta yhtään mitään. Lastensuojelu ei silloin toiminut niin, että siinä olisi joku reagoinut. Opettajat eivät toimineet eivätkä reagoineet, eikä kukaan muukaan taho osannut reagoida silloin siihen tilanteeseen. Väitän, että tänä päivänä tilanne on toinen, ja onneksi näin. Elikkä olen varma siitä, että tänä päivänä lastensuojelulaki on kattavampi ja parempi lapsen turvallisuuden kannalta kuin silloin 83, ihan esimerkkinä sanottuna.

Toki kun nyt käsitellään lastensuojelulain päivitystä, olen samaa mieltä edustajien kanssa siitä, että tässä päivityksessä puhutaan nyt kovista ratkaisuista ja kovan luokan reagoinnista siihen, että kun tilanne on jo lapsella tai nuorella mennyt siihen pisteeseen, että pitää kovasti reagoida, niin sitten tulee niitä kovia ratkaisuja. Tämä steppi otetaan nyt tässä päivityksessä. Olisin mieluusti nähnyt niin, että tässä päivityksessä olisi enemmän laitettu vielä paukkuja siihen ennalta ehkäisevään perhetukeen ja huolehtimiseen siitä, että vähemmän tulisi sitten niitä kovia ratkaisuja näitten lasten ja nuorten kohdalla. Sillä tavalla kyllä ymmärrän tämän vastalauseen ja lausumaesityksen, mitkä täällä SDP, vasemmisto ja vihreät olivat tähän kohtaan tehneet. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lindén.

17.17 Aki Lindén sd: Arvoisa rouva puhemies! Aivan ensimmäiseksi kannatan edustaja Merisen tekemää hylkäysehdotusta ja myös sitä lausumaehdotusta.

Perusteluita täällä tietysti ollaan jo kuultu. Tiivistäisin ne nyt seuraavaksi: tässä ovat näitä ongelmakohtia juuri nämä kiinniottotilanteisiin liittyvät asiat, joista on keskusteltu; sitten se, että tulisi tällainen yksi — sanonpa suoraan — vähän vankilamainen, nimeltään kuitenkin kuntouttava suljettu laitos, siis koko Suomeen yksi tällainen; sitten sen johtajan pätevyys, josta ei kuitenkaan edellytettäisi tällaista sosiaalityöntekijän pätevyyttä; ja sitten se, että ei tulisi niitä lakisäätteisiä hybridiyksikköjä, joilla siis tarkoitetaan tällaista psykiatrisen sairaanhoidon ja lastensuojelun yhteistä yksikköä. Siitä tulee se hybridikäsité. Nämä ovat sellaisia asioita, jotka meidän mielestämme ovat nyt puutteita.

Tähän lakiin jäi siis puutteita, mutta kyllä täällä meidän vastalauseessa lukee ihan näin: ”Katsomme, että hallituksen esitykseen on valiokunnan asiantuntijakuulemisten ja saatujen lausuntojen pohjalta tehty useita välttämättömiä muutoksia, joilla esitystä on saatu parempaan suuntaan.” Siis verrattuna siihen alkuperäiseen esitykseen. ”Jätämme kuitenkin mietintöön vastalauseemme, sillä edelleen lakiin jäisi nyt esitettyjen toimien osalta eräitä epäkohtia, joita ehdotamme korjattaviksi.” Mehän teimme sitten näitä korjauksia ajatellen ne pykälämuutokset siinä ykköskäsittelyssä. Niistä äänestettiin, ja pykälämuutokset tulivat hylätyiksi. Nyt me olemme sen osin vaikeankin ratkaisun edessä, pitäisikö sitten koko tämä lakiesitys hylätä vai päästää läpi tällaisessa epätydyttävässä muodossa, ja olemme päätyneet tälle hylkäämisen kannalle.

Tässä oli erityisen hyvä puhua edustaja Suhosen viisaan puheenvuoron jälkeen. Koko lastensuojelu on niin valtavan tärkeä kysymys, että se on jo pitkään kaivannut sitä kokonaisuudistusta. Minullahan oli itselläni mahdollisuus vuonna 22 toimia perhe- ja peruspalveluministerinä. Olimme silloin tuomassa erästä lastensuojelulain muutosta tänne

Pöytäkirja PTK 50/2026 vp

eduskuntaan, ja silloin lapsiasiainvaltuutettu sanoi ihan henkilökohtaisesti, että kyllä tarvitaan nyt se kokonaisuudistus, ettei tätä tilkkutäkkiä vain loputtomiin korjata, ja silloin me itse asiassa jätimme sen muutoksen tekemättä ja käynnistimme sen kokonaisuudistuksen. No, sitä kokonaisuudistusta on luvattu, ja olen ymmärtänyt, että vielä tämän eduskuntakauden aikana tulee enemmän uudistusta.

Nyt olivat nimenomaan nämä kovat keinot tässä korostetusti käsittelyssä. Jotenkin minusta tuntuu, että lastensuojelussa sen kaiken lähtökohta on lapsen suojeleminen. Nyt me puhumme siitä, että kriminelit on saatava kiinni ja me haluamme suojella muita ihmisiä näiltä kriminelleiltä lapsilta. Tämä on jotenkin se henki tässä, ja olemme päätyneet sitten tähän hylkäämisehdotukseen.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Rantanen.

17.21 Piritta Rantanen sd: Arvoisa puhemies! Tässä on käytetty erittäin hyviä puheenvuoroja, ja nimenomaan nyt puhutaan niistä lapsista, joidenka kohdalla erittäin moni asia on jo mennyt pieleen. On tapahtunut monta kohtaa, jossa meidän olisi pitänyt jo aiemmin pystyä puuttumaan.

Sain tilaisuuden viime viikolla käydä tapaamassa Keski-Suomessa isoa joukkoa sosiaalityöntekijöitä, ja kyllä heillä oli aivan selvä viesti nimenomaan siitä ennaltaehkäisystä vaikuttamisesta. Ensimmäisenä siellä tuli esimerkiksi tämä perustulon vähyys, joka johtaa sitten vaikka vuokratähtiin ja sitä kautta häätöilmoituksiin, ja sitä kautta sitten tietysti ketju on valmis niin että tarvitaan niitä sosiaalipalveluita.

Kyllä on nähtävissä jo päiväkotikäisiä lapsia, jotka oirehtivat, ja emme vaan tässä yhteiskunnassa riittävästi pysty löytämään niitä keinoja auttaa niitä perheitä ja niissä tilanteissa olevia. Kyllähän silloin on kyse aivan fundamentaalisesti niistä peruspalveluista, siitä peruspalveluitten saatavuudesta.

Meillä Keski-Suomessa tilanne on sellainen, että esimerkiksi perheneuvolaan voi joutua odottamaan kahdeksan kuukautta ennen kuin sinne pääsee. Onhan se siis aivan järkyttävä luku. Kyllähän on päivän selvää, että ne perheitten tilanteet kerkeävät siinä kriisiytymään, ja sitten se johtaa juuri siihen oravanpyörään, että joudutaan tekemään näitä kriisipäivystyksellisiä sijoituksia ja tilanteet monimutkaistuvat ja hankaloituvat ja niitten korjaaminen vaatii entistä enemmän resursseja.

Mutta kyllä on selvää, että me tällä hetkellä niitä meidän sitä viljaa, että peruspalveluista on säästetty liikaa. Koulupsykologeja on ollut meillä pitkän aikaa liian vähän siihen tarpeeseen nähden. Vanhemmuuden tuki, Kelan etuuksiin tehdyt muutokset ja peruspalvelu ovat aidosti se keino auttaa osaa niistä lapsista, jotka näihin tilanteisiin ajautuvat.

Tässä oli ihan ensimmäisissä puheenvuoroissa myös näistä huumekuolemista. Kyllä sekin erittäin hätkähdyttävää on, että pelkästään Keski-Suomessa on jo tämän vuoden aikana kolme huumekuolemaa nimenomaan nuorilla ollut.

Semmoinen toivottomuus ja näköalattomuus nyt vaivaa tietysti monessa asiassa meitä, ja meidän kaikkien poliitikkojen on pystyttävä yhdessä parempaan, jotta nämä lastensuojelullisetkin asiat saadaan parempaan järjestykseen. — Kiitos.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

12. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi työsopimuslain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 199/2025 vp
Valiokunnan mietintö TyVM 1/2026 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 12. asia. Käsittelyn pohjana on työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan mietintö TyVM 1/2026 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. — Yleiskeskustelu alkaa. Valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Satonen, esittelypuheenvuoro, olkaa hyvä.

Keskustelu

17.24 Arto Satonen kok (esittelypuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Kyse on siis työsopimuslain muuttamisesta, ja esittelen nyt valiokunnan siitä tekemän mietinnön. Mietintö sisältää myös kaksi vastalauseetta, joista varmaan sitten kuullaan perusteluineen tämän keskustelun yhteydessä.

Tällä hetkellä Suomen työmarkkinoiden suurin ongelma on avoimien työpaikkojen vähäisyys, ja tämän esityksen tavoitteena on purkaa työllistämisen esteitä ja vahvistaa erityisesti pk-yritysten toimintaedellytyksiä. Näitä tavoitteita työelämä- ja tasa-arvovaliokunta pitää tärkeinä ja puoltaa tämän lain hyväksymistä tietyin muutoksin.

Tässä on kyse kolmesta eri asiasta.

Ensimmäinen on se, että lakiesityksen mukaan jatkossa määräaikaisen työsopimuksen voisi työnantajan aloitteesta tehdä enintään vuoden ajaksi ilman laissa edellytettyä perusteltua syytä. Alkuperäisessä esityksessä oli mahdollista jakaa tämä vuoden aika kolmeen eri jaksoon, mutta siitä valiokunnan mietintöesityksessä on luovuttu, eli nyt se jakso voi olla vain yksi jakso ja enintään vuoden ajaksi. Jos se jakso on lyhyempi kuin vuosi, niin silloin se on vain se yksi jakso kuitenkin. Sen jälkeen on tehtävä, jos työsuhde jatkuu, joko toistaiseksi jatkuva tai perusteltu määräaikainen työsopimus. Tämä oli siis ensimmäinen kohta.

Lisäksi valiokunta teki sellaisen muutoksen, että kun tässä on kyse aina uudesta työsopimuksesta, niin jos se tehdään saman henkilön kanssa, jonka kanssa on tehty aiemmin, niin se aika silloin, koska voidaan tehdä uudelleen ilman perustetta oleva määräaikainen työsopimus saman henkilön kanssa, oli hallituksessa kaksi vuotta, mutta se muutettiin viiteen vuoteen. Tämä muutos tehtiin nimenomaan sen takia, että joissain pitkissä perhevapaatilanteissa, joissa ollaan esimerkiksi useampi lapsi saatu, on ollut mahdollista, että tämä kaksi vuotta olisi jäänyt lyhyeksi ajaksi, ja sen takia tämä muutettiin viiteen vuoteen.

Nämä valiokunnan tekemät muutokset ovat tämän mietinnön mukaan erityisen myönteisiä nimenomaan esitysten tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusvaikutusten kannalta.

Toisena asiana tässä esityksessä on työnantajan takaisinottovelvollisuudesta luopuminen siinä tilanteessa, jossa työsuhhteissa olevien työntekijöiden lukumäärä säännöllisesti on vähintään 50, ja tämä muutos keventää hallinnollista taakkaa erityisesti pk-yrityksissä.

Pöytäkirja PTK 50/2026 vp

Kolmantena asiana tässä on lomautusilmoitusajan lyhentäminen 14 päivästä 7 päivään, ja samalla säädettäisiin mahdollisuudesta sopia työpaikkakohtaisesti lakiin perustuvan lomautusilmoitusajan noudattamisesta. Lomautusilmoitukseen liittyen säädettäisiin myös niin sanotusta vastaanotto-olettamasta. Tämä siis tarkoittaa sitä, että voidaan sopia, että tämä lomautusilmoitusaika lyhenee puoleen. Tämän sopimuksen voi tehdä työntekijöiden puolelta ja ensisijaisesti luottamusmies tai luottamusvaltuutettu tai sitten yhteistoimintaedustaja. Tämäkin oli valiokunnan tekemä pieni muutos. Näillä kaikilla henkilöillä on tehostettu työsuhdeturva, joka tietysti takaa sitten sen neuvottelumahdollisuuden. Eli nämä pienet täsmennykset tähän tehtiin. Tässä on kyse siitä, että jos tämä lomautusilmoitusaika päätetään lyhentää, niin se helpottaa silloin vaikeuksissa olevan yrityksen toimintaa, koska usein yritys on aika isoissa vaikeuksissa, jos se joutuu lähtemään irtisanomisiin tai lomautuksiin, ja se samalla suojaa myöskin jäljellä olevia työpaikkoja.

Arvoisa rouva puhemies! Vielä lopuksi: Valiokunta on päättänyt tehdä lausuman, jonka luen tässä sanasta sanaan: ”Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto seuraa tarkoin ja arvioi ilman perusteltua syytä tehtäviä määräaikaista työsopimuksia koskevien säännösten sukupuolivaikutuksia ja ryhtyy tarvittaessa korjaaviin toimiin, jos hallituksen esityksen vaikutusarvioissa mainitut naisten työmarkkina-aseman heikennykset toteutuvat käytännössä. Selvitys seurannan ja arvioinnin tuloksista on annettava työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalle vuoden 2029 loppuun mennessä.”

Eli näillä mainitsemillani muutoksilla valiokunta siis puoltaa tämän lakiesityksen etenemistä, ja kuten totesin alussa, tästä on tehty valiokunnassa kaksi vastalauseetta, jotka varmaan täällä sitten erikseen esitellään. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitokset puheenjohtajalle esittelystä. — Ja sitten menemme puhujalistaan. Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

17.30 Lauri Lyly sd: Arvoisa rouva puhemies! Tähän alkuun on sanottava, että SDP ei hyväksy tämänkaltaista työelämän kehittämistä. Tässä viedään työelämää täysin väärään suuntaan ja sellaiseen tilanteeseen, jossa määräaikaista työsuhteita pitäisi mieluummin vähentää kuin lisätä, ja sitten tämä koskee erityisesti naisia ja nuoria, kaikkein haavoittuvimmassa työmarkkinatilanteessa olevia ihmisiä käytännössä. Eli tämä suunta on Orpon—Purran hallituksen nykyisen kaltainen jatkumo, jossa mennään koko ajan niin, että palkansaajapuoli joustaa ja palkansaajapuolelle lisätään velvoitteita ja heikennetään sen asemaa.

Arvoisa rouva puhemies! Vaikka Orpon—Purran hallitus jatkaa tällä linjalla, joka lisää turvattomuutta työelämässä ja vie Suomea pois pohjoismaisen sopimisen linjalta, niin tämän lakiesityksen osalta täytyy sanoa, että onneksi tässä kävi myös niin, että tämän käsittelyn aikana tuli muutoksia tähän lakiesitykseen. Ne ovat pieniä muutoksia, mutta taisi olla ensimmäinen sellainen muutos, jossa hallituspuolueitten sisältäkin tuli muutostoiveita, että lakiesitystä muutetaan. Puolueitten naisjärjestöt olivat tässä erittäin aktiivisia, ja ay-liike on tätä vastustanut jyrkästi. Se on kyllä tehnyt kaikkia muitakin lakiesityksiä, mutta onneksi tähän tuli vielä muutakin voimaa mukaan.

Arvoisa rouva puhemies! Tässä on monia muutoksia, jotka ovat ongelmallisia. Ensinnäkin tämä perusteettomien määräaikaisten työsuhteitten synnyttäminen tarkoittaa sitä, että meille tulee entistä enempi ketjuja määräaikaisten työsuhteitten osalta. Ensin tulee

Pöytäkirja PTK 50/2026 vp

tämä perusteeton, ja sen jälkeen voidaan sopia perusteella määräaikainen, ja sitten toinen vaihtoehto on toistaiseksi voimassa oleva sopimus. Mutta käytännössä tämä tuo lisää määräaikaisia työsopimuksia.

Tässä hallitus on koko ajan korostanut, että tämä edesauttaa pk-yritysten toimintaedellytyksiä ja niitten vahvistamista ja rekrytointikynnyksen madaltamista. Silti lakiesitys on kaikkia koskeva. Se koskee niin pieniä kuin suuriakin yrityksiä ja erityisesti julkista puolta, jossa joka neljäs työsuhde on jo määräaikainen. Me olemme viemässä määräaikaisuutta sinne suuntaan, missä sitä jo on aivan valtavasti.

Arvoisa rouva puhemies! Esitys on myös EU:n määräaikaisdirektiivin vastainen, jonka nimenomaisena tarkoituksena on vähentää määräaikaisten työsopimusten käyttöä ja estää epäedullisempien työehtojen soveltaminen määräaikaisiin työsuhteisiin. Tämä vie asioita juuri päinvastaiseen suuntaan, jotka eivät kuulu suomalaisen työelämään ollenkaan.

Määräaikaisilla työsuhteilla nimenomaan lisätään työntekijöiden epävarmuutta ja sitä, että näillä on myös taloudellisia vaikutuksia heidän siviilielämäänsä. Määräaikaisuus yleisesti ottaen lisää perhe- ja raskaussyrjintää, ja tämä kun osuu vielä erityisesti nuoriin naisiin, niin se heikentää edelleen tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumista suomalaisessa työelämässä. Määräaikaisten työsopimusten käyttö on jo nyt niin yleistä, että sitä ei tarvitsisi enää tehdä. Raskaus- ja perhevapaasyrjintä on yleisin syy tasa-arvovaltuutetun työelämäsyrjinnän yhteydenotoissa. Sieltä tulee eniten kommentteja.

Arvoisa rouva puhemies! Kun katsotaan tätä lakiesitystä, niin tässä viedään tilannetta sillä tavalla ongelmalliseen suuntaan, että tämän pitäisi olla helpottava yritysten kannalta, mutta tosiasiasa tämä lisää hallinnollista taakkaa, koska tähän luodaan taas uusia järjestelyjä määräaikaisuuksien osalta.

Hallituksen ei olisi pitänyt tuoda tätä lakiesitystä lainkaan eduskuntaan, koska tämä on sisällöllisesti näin heikosti valmisteltu, ja oltaisiin tarvittu parempaa valmistelua ja yleensä määräaikaisuuksien vähentämiseen tähtäviä esityksiä eikä sen lisäämiseen liittyviä esityksiä.

Arvoisa rouva puhemies! Työsopimuslaissa nimenomaan lähdetään siitä, että toistaiseksi voimassa oleva työsopimus on työsopimuksen perustyyppi, johon määräaikainen työsopimus muodostaa poikkeuksen, ja tälläkin esityksellä viedään tätä työsopimuslain isoa rakennetta väärään suuntaan. Näitten osalta voi sanoa, että työelämän peruslähtökohtia rikotaan kaiken kaikkiaan erittäin paljon.

Arvoisa rouva puhemies! Tässä on niin paljon asiaa, että jatkan seuraavassa puheenvuorossa. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Satonen, vastauspuheenvuoro.

17.36 Arto Satonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täytyy sanoa, että en pysty kyllä lainkaan ymmärtämään tätä SDP:n linjaa. Kun kaikkein suurin ongelma tällä hetkellä työmarkkinoilla on se, että meillä ei ole riittävästi avoimia työpaikkoja, ja esimerkiksi maaliskuussa 2026 julkaistun nuorisobarometrin mukaan nuorista 70 prosenttia kertoi kokevansa paineita työn saamisesta, niin kyllä sellaisessa tilanteessa se, että ihminen saa vaikka määräaikaisen työsuhteen, on paljon parempi kuin se, ettei saa työsuhdetta ollenkaan. Ja kun on tämä ajatusmalli siitä, että tämä lakiesitys vain ikään kuin muuttaa vakituisia työsuhteita määräaikaisiksi mutta ei johtaisi siihen, että rekrytointikynnys alenee ja syntyy uusia työsuhteita, niin näin ei todellakaan ole. Tiedän

Pöytäkirja PTK 50/2026 vp

kyllä, että tälle ei voida laskea — valtiovarainministeriö ei kykene laskemaan — työllisyysvaikutuksia, koska heillä ei ole sellaisia laskentamalleja, mutta tämä nimenomaan on se, millä rekrytointikynnystä alennetaan. Se on iso asia, kun uusi työntekijä palkataan yritykseen, ja se kynnys on saatava alemmaksi.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Tässä on nyt pyydetty useita vastauspuheenvuoroja. — Edustaja Suhonen.

17.38 Timo Suhonen sd (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Edustaja Satonen puhui kyllä ihan selvästi siitä, että tämän esityksen, mikä meillä nyt on käsittelyssä, ei todellakaan välttämättä pystytä osoittamaan tuovan parantavaa työllisyyttä tai talousvaikutuksia, aivan kuten ei ole osoitettu niiden aiempienkaan teidän tekemienne työelämäuudistusten. Ja kun edustaja Satonen on tainnut jossain todeta, että olisi tullut paljonkin uusia työpaikkoja mutta ne eivät vain ole vielä realisoituneet, niin tähän on vähän niin kuin sama malli tässä asiassa. En antaisi paljon arvoa, edustaja Satonen, sille näkemykselle, minkä toitte esiin, että tämä olisi äärimmäisen tärkeää työllisyyden näkökulmasta. Ei ole. Tämä on ihan sitä samaa kauraa, mitä olette tuoneet aiemmissa, muissa työelämäpäätöksissä ja -esityksissä, missä työntekijöitten asemaa tullaan merkittävästi heikentämään, valitettavasti.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Malm.

17.39 Niina Malm sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kun nuorilta työntekijöiltä kysyy, mitä he suunnittelevat elämässä, niin yhä useamman osalta vastaus on ollut viime aikoina ”ensi viikkoa tai ehkä ensi syksyä, jos työt jatkuvat”. Tämä ei ole mikään yksittäinen tarina. Tämä on ihan sitä arkea, mitä nuorten kanssa keskustelussa tulee.

Määräaikaisuuksista on tämän hallituksen esityksen kautta tulossa oma instituutionsa, oma tapansa hyväksikäyttää sitä, että ihmiset eivät pysty suunnittelemaan omaa tulevaisuuttaan. Kun samaan aikaan hallitus täällä vaatii päivästä toiseen, että ei pidä pelotella, ei pidä tehdä sitä ja pitää luoda tulevaisuususkkoa, niin tällaisilla päätöksillä hallitus juuri murtaa nuorten tulevaisuususkkoa, kun ei ole uskoa siihen, että työt jatkuvat, että oma toimeentulo on turvattu ja että voi haaveilla siitä omasta autosta tai mahdollisesti tulevaisuudessa omasta asunnosta tai omasta perheestä. Tämä esitys on nuorille ja varsinkin nuorille naisille aivan kestäättömän kamala.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lyly.

17.40 Lauri Lyly sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä vielä unohtuu koko ajan, kun aina verrataan Eurooppaan ja muualle, että me ollaan viidenneksi korkeimmalla määräaikaisten työsuhteitten määrässä Euroopassa. [Vasemmalta: Jo nyt!] Eli meillä on liikaa määräaikaisia työsuhteita tällä hetkellä, ja meidän pitäisi pyrkiä toiseen suuntaan. Nämä tämän suuntaiset esitykset ovat viemässä senkin takia ihan väärään suuntaan.

Sitten tähän työsuhteitten synnyttämiseen: Kun meillä perusteen mukaisesti voi synnyttää määräaikaisen työsuhteen, niin se on se oikea tapa, jos haluaa tätä kautta ottaa

Pöytäkirja PTK 50/2026 vp

joksikin aikaa työsuhteen, mutta siinä pitää olla peruste. Yleensä ottaen kaikkein suurin syy tähän, että ei ole niitä määräaikaisia työsuhteita tai mitään työsuhteita, on tämä aneeminen taloustilanne, jossa hallitus on itse mokannut tilanteen niin, että meillä ei ole työpaikkoja. Meillä on avoimia työpaikkoja todella vähän koko ajan, ja ei edes niitä määräaikaisia ole käytännössä ollenkaan. Kyllähän pääsyy on siellä, että yleensä talous ei vedä, eikä se, etteikö voisi palkata tällä hetkellä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lindtman.

17.41 **Antti Lindtman sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Arvostan sitä, että puheenjohtaja Satonen on käymässä täällä tätä keskustelua tärkeästä asiasta, juuri muita Hännisen lisäksi kokoomuksesta täällä nyt valitettavasti ei ole. [Arto Satonen: PS:n valiokuntavastaava on myös!] — Kokoomuksesta ei muita olekaan, totesin. Tämä kohdistuu nyt, arvoisa puhemies, ennen kaikkea kokoomukseen ja Satosen.

Meidän talouden suurimpia ongelmia on luottamuksen puute. Ihmiset kokevat epävarmuutta omassa arjessaan, epävarmuutta työttömyydestä, epävarmuutta huomisesta, epävarmuutta työelämässä, ja siksi eivät ole uskaltaneet kuluttaa. Se on näkynyt monta vuotta. Edustaja Satonen, nyt te edelleen lisäätte epävarmuutta työelämässä. Mitään takeita ei ole siitä, etteikö tällä itse asiassa korvata vakituisia työsuhteita, niin kuin hallituksen esityksessä myöskin viitattiin, että on mahdollista, että käy. Mutta eniten minua kiinnostaa, miksi te olette kokoomuksessa niin kovakorvaisia suomalaisille naisille. Kaikki poliittiset naisjärjestöt ovat toivoneet, [Puhemies koputtaa] että tämä esitys olisi palautettu, ja myös kokoomusnaiset ovat ottaneet kantaa. Miksi te ette kuuntele edes teidän omia naisianne?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Satonen.

17.42 **Arto Satonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Valiokunta teki tähän kaksi täsmämuutosta, kuten tässä mainittiin, mutta puhutaanpas nyt itse tästä asiasta. Se on totta, että meillä Suomessa on aika paljon määräaikaisia työsuhteita, nimenomaan perusteltuja määräaikaisia työsuhteita. Niitä on erityisesti julkisella sektorilla, ja siellä onkin hyvä kysymys, kuinka moni täälläkin olevasta väestä on esimerkiksi hyvinvointialueiden hallinnossa. Miksi siellä ei tehdä sellaisia ratkaisuita? Itse olen ollut tekemässä Pirkanmaan sairaanhoitopiirin hallituksessa aikoinaan päätöstä, jolla sijaisia vakinaistettiin iso määrä. Sen jälkeen heitä vain sitten siirrettiin eri osastoille, mutta he olivat vakituisessa työsuhteessa ja heidän määräaikainen työsuhteensa lopetettiin. Siellä se on mahdollista. Nyt me puhumme siitä, että joku pieni yrittäjä hakee ensimmäistä tai uutta työntekijää, mikä on hänelle iso riski. Siinä suhteessa, että se kynnys alenee, se tuo niitä uusia työpaikkoja, mutta pistetään julkisella sektorilla määräaikaiset kuntoon, ja jos siinä ollaan yhtä mieltä, niin se auttaa itse ongelmaan.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lohikoski.

17.44 **Pia Lohikoski vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä täytyy ihmetellä, kun naisjärjestöt, ay-liike, työelämän juridiikan asiantuntijat, kaikki ovat vaatineet, että tämä hallituksen esitys määräaikaisten työsuhteiden helpottamisesta olisi tullut vetää pois, että hallitus ei sitä ole tehnyt. Ja kuten tässä todettiin, niin todellakin

Pöytäkirja PTK 50/2026 vp

Kokoomusnaiset myöskin, kuten kaikkien muidenkin puolueiden naisjärjestöt, myös Perussuomalaiset Naiset, ovat allekirjoittaneet sen kannanoton, että tätä lakia ei tulisi tehdä. Tämä esitys heikentää työntekijöiden asemaa ja kasvattaa erityisesti naisten syrjintäriskkejä, jotka liittyvät perhevapaisiin ja raskaussyrjintään. Valitettavasti ei näytä siltä, että tämä teidän paikkausyrityksenne toisen lain puolelta tätä asiaa miksikään muuttaisi, koska nämä määräaikaaisuudet koskettavat erityisesti naisia. Minä kysynkin nyt tässä, edustaja Satonen, kun vetositte, että työpaikkoja tulee: kertokaa nyt, vastoin hallituksen esityksen perusteluita, kun näin sanoitte, montako uutta työpaikkaa tämä pätkätyölaki tuo.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Furuholm.

17.45 **Timo Furuholm vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä esityksessä on kyse siitä, että jos tänne saliin tulee hallitukselta esitys, joka sen omin sanoin lisää syrjintää työelämässä, jos tänne saliin tulee esitys, joka sen omin sanoin ei kasvata työllisyyttä tai tuottavuutta, niin voisiko olla silloin kyse siitä, että ongelma on siinä esityksessä, ei niinkään opposition antamassa kritiikissä. Omasta mielestäni tässä on kysymys jälleen kerran yhdestä ideologisesta esityksestä, jolla työntekijän valtaa vähennetään ja se valta ojennetaan työnantajalle. Tätä on ollut nyt pitkin tätä hallituskautta, ja työelämän epätasapaino on kyllä mennyt asentoon, josta se ei ihan hetkessä palaudu.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Satonen.

17.46 **Arto Satonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! En tiedä, kuinka kauan tätä debattia kannattaa jatkaa, mutta ehkä sen haluan tässä todeta edustaja Furuholmin puheenvuoroon, niin kuin olen todennut joskus aikaisemminkin, että minä pitäisin opposition toimintaa vielä loogisena, jos te kannattaisitte niitä esityksiä, joille on laskettu huomattavat työllisyysarviot, ja vastustaisitte niitä, joille ei ole laskettu, mutta kun te vastustatte vielä voimakkaammin esityksiä kuten esimerkiksi työttömyysturvauudistusta, jolle laskettiin 40 000:n työllisyysvaikutus, kuin mitä te vastustatte tätä. Eli tähän lähdette siitä, että te vastustatte näitä kaikkia, ja te ette halua sitä rekrytointikynnystä alentaa, vaan päinvastoin te teette esityksiä Ruotsin mallin myötämääräämisoikeuksista ja muista, joilla rekrytointikynnystä korotettaisiin. [Antti Lindtman: Mites se Ruotsin työllisyys?] Tässä tilanteessa, jossa Suomen talous ja työllisyys ovat vaikeuksissa, eikö rekrytointikynnystä pidä alentaa eikä korottaa? [Antti Lindtman: Paljos se Ruotsin työllisyysaste on sen myötämääräämisoikeuden myötä?]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Annan vastauspuheenvuorot vielä edustajille, jotka eivät niitä ole saaneet: Viitala, Kokko ja Rantanen. Mikäli Satonen haluaa sen jälkeen kommentoida, niin myönnän puheenvuoron hänelle, mutta koska salissa on itse asiassa vähän vähäistä tämä toisen puolen keskustelu, niin ehkä kannattaa mennä puheenvuoroihin. — Edustaja Viitala.

17.48 **Juha Viitala sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Työelämä todellakin tarvitsee tasapainoa eikä epävarmuutta. Jos mietitään nuorten henkilöiden

Pöytäkirja PTK 50/2026 vp

perheen perustamista muun muassa, niin kyllähän se valtavaa epävarmuutta lisää, että tulee mahdollisuuksia, että on määräaikaisuuksien ketjutuksia yhä enemmän ja enemmän.

Tiedän työelämästä sellaisenkin tapauksen, että määräaikaisilla työsuhteilla mentiin niin pitkälle, että saatiin työnantajan myöntämä kymmenen vuoden kunniamerkki. Mitä te sanotte tällaiselle henkilölle? Hän ei ole kymmenen vuoteen pystynyt suunnittelemaan kunnolla elämäänsä eteenpäin, mutta hänen ammattitaitonsa on aina kelvannut samalle työnantajalle kuitenkin. Mitä te sanotte tällaiselle? Kymmenen vuotta määräaikaisuuksia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kokko.

17.48 **Jani Kokko sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jos istunnon alussa useampikin meistä kiitteli käsittelyssä ollutta hallituksen esitystä nimenomaan työllisyyden näkökulmasta, niin nyt ehkä tämä esitys taas menee siihen surulliseen sarjaan niitä hallituksen esityksiä, jotka eivät sen enempää vahvista työllisyyttä kuin paranna työntekijöiden asemaakaan. Ja jos katsoo valiokunnan saamia selvityksiä nimenomaan näistä työllisyysvaikutuksista, niin hyvinkin heikolla pohjalla ovat, että määräaikaisten sopimusten lisääminen niitä vahvistaisi, ja jo tämän pitäisi olla herätys hallitukselle sen suhteen, kannattaako tätä lakiesitystä viedä eteenpäin. Mutta nostaisin itsekkin esille sen, mitä tässä muutama puhuja on jo nostanut esille, nimenomaan sen raskaus- ja perhevapaaseen kohdistuvan syrjinnän, joka on tässä erittäin todennäköistä, ja nimenomaan tämän kohdistumisen nuoriin naisiin. Muun muassa tasa-arvovaltuutettu on todennut, että nimenomaan määräaikaisiin työsuhteisiin liittyvät raskaus- ja perhevapaasyrjintätapaukset muodostavat merkittävän osan tasa-arvovaltuutetulle ilmoitetuista syrjintäepäilyistä, ja vaikka syrjintä on tasa-arvolaisissa kielletty, [Puhemies koputtaa] tulee esitys hyvin todennäköisesti lisäämään syrjintää ja tekemään siihen puuttumisesta [Puhemies koputtaa] entistä vaikeampaa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Rantanen.

17.50 **Piritta Rantanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nimenomaan on tämä lähtökohta siitä, että nämä määräaikaiset työsuhteet ovat Suomessa jo erittäin yleisiä: jos katsotaan EU-maita, niin vain neljässä maassa on näitä enemmän kuin meillä ja 22 maassa EU:ssa on vähemmän määräaikaisia työsuhteita kuin meillä. Sitten kun se jakaantuu vielä niin, että suurin osa näistä määräaikaisista työsuhteista osuu naisille, niin onhan se kyllä kummallista, varsinkin kun on vielä niin, että nyt jatkossa, vaikka se työn tarve olisi vakituiseen tehtävään, voimmekin sitten tehdä tällaisen perusteettoman määräaikaisen työtehtävän. Samalla työnantajalla voi olla työsuhteinen sekä perusteetta että perusteella tekemässä sitä samaa työtehtävää ja vielä niin, että se määräaikainen perusteeton työsopimus voi olla nollatuntisopimus, josta ei puoleen vuoteen se työntekijä edes pääse irti. Kyllä minä sanon, että tämä aiheuttaa sellaista epävarmuutta meidän ihmisissä ja meidän työntekijöissä, että onhan päivänselvää, että ei tämä voi johtaa mihinkään hyvään.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Satonen.

Pöytäkirja PTK 50/2026 vp

17.51 Arto Satonen kok (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Vielä kaksi lyhyttä näkökulmaa.

Ensimmäinen näkökulma: Palaan siihen, minkä sanoin aiemmin, kun muun muassa edustaja Rantanen siihen viittasi. Kyllä, Suomessa on varsin paljon määräaikaista työsuhteita, ja ne ovat pääosin naisilla ja pääosin julkisella sektorilla. [Piritta Rantanen: Juu!] Eli pistetään me kaikki, jotka olemme hyvinvointialueiden ja kuntien päätöksentekijöitä, ne yhdessä kuntoon. Ei yksityisillä työnantajilla, sellaisilla kuin vaikka Lundénin K-kaupalla, ole tällaisia ollenkaan siinä laajuudessa. [Vasemmalta: Ja nollatuntisopimuksia!] Siellä on aivan erilainen yhteistyö työnantajan ja työntekijöiden välillä, eli julkinen sektori voi tästä nauttia mallia.

Sitten mitä tulee tähän raskaus- ja perhevapaasyrjintään, niin se on vakava asia, ja sen asian osalta tosiaan nyt on toinen lakiesitys, joka siihen puuttuu. Se on yksiselitteisesti kiellettyä. Mutta vielä sen vuoksi, että jos jotain seurauksia tulee, valiokunta sopi tästä lausumasta, ja tämä lausuma oli ymmärtääkseni valiokunnassa yksimielinen. [Vastauspuheenvuoropyyntöjä sosiaalidemokraattien ryhmästä]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Nyt siirrymme puhujalistaan. Edustaja Suhonen.

17.52 Timo Suhonen sd: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Tätä hallituksen esitystä perustellaan joustavuudella ja työllisyyden vahvistamisella. Todellisuudessa kyse on jälleen yhdestä työelämän heikennyksestä, joka lisää epävarmuutta työntekijöiden arkeen. Työsuhteen lähtökohtana Suomessa on perinteisesti ollut yksi selkeä periaate: työn tulee olla toistaiseksi voimassa olevaa, jos työn tarve on pysyvää. Määräaikaisuus on ollut perusteltu poikkeus, ei sääntö. Tällä on haluttu turvata työntekijälle ennakoitavuutta, toimeentuloa ja mahdollisuutta rakentaa omaa elämää. Nyt hallitus on muuttamassa tätäkin perusajatusta väärään suuntaan.

Arvoisa rouva puhemies! Määräaikaisten työ sopimusten ongelmat eivät ole Suomessa uusi asia. Moni nuori, moni nainen ja erityisesti perhevapaaiässä olevat ovat jo pitkään joutuneet elämään epävarmuudessa, jatkuvien määräaikaissuhteiden ketjussa, jossa ei tiedä, jatkuvatko työt ensi kuussa tai ensi vuonna. Ja mitä tekee hallitus tähän ongelmaan? Ei vähennä epävarmuutta vaan jopa pahentaa sitä. Tämä esitys lisää määräaikaisten työ sopimusten käyttöä. Työnantaja voi tehdä jopa vuoden mittaisen määräaikaisen sopimuksen ilman perustetta. Sen jälkeen voidaan vielä tehdä uusi perusteltu määräaikaisuus. Käytännössä työntekijä voi ajautua pitkäksi aikaa epävarmuuden tilaan ilman mitään takeita pysyvistä työstä. Kaikkein ongelmallisinta — olipas vaikea sana — on juuri se, että työnantajan ei tarvitse edes ensimmäisen määräaikaisuuden kohdalla arvioida, onko työvoiman tarve pysyvää. Mitä viestiä tämä hallituksen lakiesitys lähettää nyt suomalaisille työntekijöille? Pahimmillaan valitettavasti sen, että työntekijä on lähtökohtaisesti riski.

Arvoisa rouva puhemies! Tämä hallitus näyttää katsovan työelämää yksipuolisesti työnantajan näkökulmasta. Ensin helpotettiin irtisanomista, nyt lisätään perusteettomia määräaikaissuhteita. Työntekijän asemaa murennetaan siis pala palalta. Miten työntekijä uskaltaa ottaa asuntolainaa, miten perustaa perhettä, miten suunnitella tulevaisuutta, jos oma toimeentulo on jatkuvasti katkolla? Työelämä tarvitsee joustavuutta, kyllä, mutta joustavuus ei voi tarkoittaa jatkuvaa epävarmuutta vain toiselle osapuolelle.

Pöytäkirja PTK 50/2026 vp

Arvoisa rouva puhemies! Erityisen huolestuttavaa on myös se, että esitys lisää raskaus- ja perhevapaasyrjinnän riskiä. Me tiedämme jo nyt, että määräaikaisuudet osuvat kohtuuttoman usein juuri nuoriin naisiin. Kun epävarmuutta lisätään, kasvaa samalla riski sille, että raskaus- tai perhevapaa muodostuu hiljaiseksi esteeksi työn jatkumiselle. Tämä ei ole tasa-arvoista työelämää.

Lisäksi asiantuntijat ovat nostaneet esiin vakavia epäilyjä siitä, että esitys on ristiriidassa EU:n määräaikaisdirektiivin kanssa. Euroopassa linja on ollut selvä: epätyypillisiä työsuhteita pitäisi vähentää, ja toistaiseksi voimassa olevan työsuhteen pitäisi olla se pääsääntö. Suomi näyttää nyt kulkevan täysin päinvastaiseen suuntaan tässäkin asiassa.

Arvoisa rouva puhemies! Hyvä työelämä rakentuu luottamuksesta ja turvallisuudesta, ei jatkuvasta epävarmuudesta. Työntekijä ei ole ongelma eikä riski. Työntekijä on suomalaisen yhteiskunnan tärkein voimavara. Ilman näitä ahkeria työntekijöitä ei ole hyviä, tulosta tekeviä yrityksiä. Siksi työsopimuksen pitäisi jatkossakin olla lähtökohtaisesti pysyvä ja määräaikaisuuden aidosti perusteltu poikkeus, ei uusi normaali.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Furuholm.

17.56 Timo Furuholm vas: Arvoisa rouva puhemies! Olisin vastannut kunnioitetulle puheenjohtaja Satoselle, että vasemmistoliitto ei ole kyennyt kannattamaan esityksiä, jotka parantavat työntekijän asemaa, koska niitä ei tänne saliin ole tullut, mutta Satonen kerkesi jo lähteä.

Arvoisa rouva puhemies! Tämän hallituksen työelämäpolitiikassa on nähtävissä selkeä suunta: työntekijän turvaa on jatkuvasti heikennetty samalla, kun työnantajan valtaa on lisätty. Tätä suuntaa on perusteltu kasvulla, työllisyydellä ja yritysten toimintamahdollisuuksien parantamisella, mutta kun katsomme tuloksia, lupaukset eivät ole toteutuneet. Nyt käsittelyssä oleva esitys määräaikaisten työsuhteiden helpottamiseksi jatkaa tällä samalla tiellä. Sen sijaan, että rakennettaisiin luottamusta työelämään, lisätään epävarmuutta. Sen sijaan, että vahvistettaisiin suomalaista sopimisen perinnettä, siirretään painopistettä kohti yksipuolisempaa sanelua.

Esityksen ydin on se, että työnantaja voisi palkata työntekijän määräajaksi ilman perusteltua syytä jopa vuodeksi. Hallituksen mukaan kyse on erityisesti pienten ja keskisuurten yritysten tilanteen helpottamisesta, mutta tämä perustelu ontuu, koska sääntely ei koskisi vain pk-yrityksiä vaan se ulottuisi kaikkiin työnantajiin, myös julkiselle sektorille. Julkisella sektorilla määräaikaisia työsuhteita käytetään jo nyt paljon. Monilla naisvaltaisilla aloilla määräaikaisuus on arkea. Kun työnantajalle annetaan mahdollisuus tehdä vuoden mittaisia määräaikaisuuksia ilman todellista perustetta, seuraukset kohdistuvat erityisesti niihin ryhmiin, joiden asema työmarkkinoilla on jo valmiiksi epävarmempi, kuten naisiin ja nuoriin.

Arvoisa rouva puhemies! Suomalaisen työlainsäädännön lähtökohta on ollut selkeä: Pysyvä työ kuuluu tehdä pysyvällä sopimuksella. Määräaikaisuudelle on pitänyt olla asiallinen peruste. Tämä periaate on suojannut työntekijöitä siltä, että vakituista työvoiman tarvetta täytetään jatkuvasti tilapäisillä sopimuksilla. Nyt hallitus on horjuttamassa tätä peruseriaatetta. Kun määräaikainen sopimus voidaan tehdä ilman syytä, työnantajan ei tarvitse arvioida, onko työ oikeasti tilapäistä vai pysyvää, ja jos vuoden jälkeen voidaan jatkaa toisella määräaikaisella sopimuksella muulla perusteella, avautuu käytännössä väylä ketjuttaa määräaikaisuuksia entistä helpommin. Esitys muuttaa työelämän voimasuhteita.

Pöytäkirja PTK 50/2026 vp

Se tekee epävarmuudesta normaalimpaa ja vakituisesta työsuhteesta harvinaisempaa. Suomessa määräaikaiset työsuhteet eivät ole mikään marginaalinen ilmiö. Niitä käytetään jo nyt paljon, ja ne kasautuvat erityisesti naisille ja nuorille. Myös vastentahtoinen määräaikainen työ on Suomessa yleistä, kun pysyvää työtä ei ole tarjolla.

Siksi on vaikea ymmärtää, miksi hallitus haluaa lisätä juuri sitä työsuhdemuotoa, joka monelle tarkoittaa epävarmuutta toimeentulosta, tulevaisuudesta ja omasta asemasta työpaikalla. Vuoden mittainen perusteeton määräaikaisuus voi työntekijän näkökulmasta tuntua pidennetyltä koeajalta: ihminen tekee työt, kantaa vastuun ja sitoutuu työpaikkaan mutta ei saa vastineeksi samaa turvaa kuin vakituisessa työsuhteessa oleva työntekijä.

Arvoisa rouva puhemies! Esityksellä on myös laajempi vaikutus työelämän oikeudenmukaisuuteen. Kun osa työntekijöistä voi olla pysyvässä ja turvatummassa asemassa ja osa jatkuvasti määräaikaisuuksien varassa, syntyy helposti kahden kerroksen työmarkkinat. Sellainen kehitys ei vahvista työelämää, se heikentää luottamusta, sitoutumista ja myös tuottavuutta. Ihminen, joka joutuu koko ajan miettimään, jatkuuko työ vielä ensi vuonna, ei ole aidosti tasavertaisessa asemassa.

Hallituksen oma esityskin myöntää, ettei muutokselle pystytä osoittamaan selkeitä työllisyysvaikutuksia tai työn tuottavuuden paranemista. Silti työntekijöiden turvaa ollaan jälleen kerran heikentämässä merkittävästi. Tässä on esityksen suuri ristiriita. Hallitus väittää tavoittelevansa työllisyyttä, mutta keinoksi valitaan epävarmuuden lisääminen. Hallitus puhuu joustavuudesta, mutta jousto kasataan aina työntekijän kannettavaksi. Eduskuntakäsittelyssä tehdyt korjaukset eivät muuta kokonaiskuvaa. Esityksen perusongelma säilyy: se heikentää työntekijöiden asemaa ja muuttaa suomalaisen työelämän lähtökohtia väärään suuntaan.

Arvoisa rouva puhemies! Työelämää ei pidä rakentaa sen varaan, että työntekijä on jatkuvasti epävarmemmassa asemassa. Meidän pitäisi vahvistaa reilua sopimista, yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa. Meidän pitäisi huolehtia siitä, että pysyvään työvoimaan vastataan pysyvillä työsuhteilla. Tämä esitys tekee päinvastoin. Se lisää epävarmuutta, heikentää työsuhdeturvaa ja kasvattaa riskiä eriarvoistuvista työmarkkinoista.

Lopuksi vielä, arvoisa rouva puhemies, totean, että tällainen lakimuutos, joka mahdollistaa raskaussyrjintätapausten kasvun, ei osaltaan kyllä käy minkäänlaista vuoropuhelua niiden ongelmien ja yhteiskunnallisten tosiasioiden kanssa, joita ympärillämme on. Näistä ovat huolta kantaneet jopa myös hallituspuolueiden naisjärjestöt, mutta se ei ole tätä esitystä pysäyttänyt.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lohikoski.

18.02 **Pia Lohikoski vas:** Arvoisa rouva puhemies! Nyt käsiteltävänä oleva pätkätyölaki on jatkumoa oikeistohallituksen työntekijäviihamieliselle politiikalle, joka on täydellinen floppi. Tämän politiikan seurauksena Suomessa on vähemmän työtä kuin aiemmin, ja samalla työelämän laatu heikkenee ja epävarmuus lisääntyy. Jostain syystä tällä tiellä halutaan nyt jatkaa, vaikka kaikkien eduskuntapuolueiden naisjärjestöt ovat kritisoineet tätä lakia. Tämä laki lisää työelämän epätasa-arvoa sekä raskaus- ja perhevapaasyrjintää. Hallitus siis lisää pätkätöitä aikana, jolloin ihmiset tarvitsisivat vakautta ja turvaa. Hallituksen mukaan tällä esityksellä on vain vähäisiä vaikutuksia, sillä sen on tutkittu vaikuttavan lähinnä vain naisiin.

Pöytäkirja PTK 50/2026 vp

Arvoisa puhemies! On todella suuri harmi, että tästä asiasta pitää vielä vuonna 2026 vääntää. Olin 20 vuotta sitten töissä Kiljavan opistolla työelämän tasa-arvohankkeessa vuosina 2006—2007, ja silloin puhuimme työelämän tasa-arvon edistämisestä. En voinut tuolloin kuvitellakaan, että työelämän tasa-arvo ei menisikään eteenpäin vaan että se vielä vuonna 2026 hallituksen esityksellä menee taaksepäin. Kaiken lisäksi tämä esitys ei vaikutusarvioidenkaan mukaan luo uusia työpaikkoja, toisin kuin täällä on hallituksen puolelta väitetty, vaan ennen kaikkea se korvaa vakituista työtä pätkätoilla.

Pätkätyölain todellinen tavoite ei olekaan lisätä työllisyyttä, vaan muuttaa tulonjakoa omistajien hyödyksi ja työntekijöiden tappioksi. Tämä tulee selvästi esiin myös hallituksen esityksestä, jonka mukaan tutkimusnäyttöä on siitä, että määräaikaisten työsuhteiden sääntelyn keventäminen nostaa pääomatulojen osuutta kansantulosta työtulojen kustannuksella. Tässä on siis kyse johdonmukaisesta politiikasta, jossa varallisuutta pyritään keskittämään kaikkein rikkaimmille ihmisille heikentämällä suomalaisten työntekijöiden asemaa ja myös neuvotteluvoimaa.

Tämä, arvoisa puhemies, on mielestäni härskiä luokkapolitiikkaa ja yhteiskunnan kokonaisedun vastaista, eikä tällaista lakia tulisi siksi lainkaan hyväksyä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Marttila.

18.05 **Helena Marttila sd:** Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen esitystä on eduskuntakäsittelyn aikana korjattu, kiitos julkisen paineen ja muun muassa kokoomusnaisten sekä kaikkien poliittisten naisjärjestöjen yhteisen kannanoton. Valitettavasti korjauksista huolimatta keskeinen ongelma jää voimaan. Määräaikainen työsuhteiden sopimus voidaan jatkossa tehdä ilman perusteltua syytä, ja työntekijän asemaa heikennetään jälleen kerran.

Tämä on jälleen yksi merkittävä muutos suomalaisessa työelämässä. On todennäköistä, että määräaikaisten työsuhteiden käyttö entisestään lisääntyy. Se puolestaan heikentää työsuhdeturvaa, lisää epävarmuutta ja vaikeuttaa vakituisen työn saamista.

Työelämää tulisi kehittää suuntaan, joka vahvistaa vakautta, ennakoitavuutta ja tasa-arvoa. Tämä lakimuutos vie kehitystä päinvastaiseen suuntaan. Vaikka esitykseen on lisätty rajoituksia, kuten se, että perusteeton määräaikaisuus olisi rajattu yhteen enintään vuoden mittaiseen sopimukseen, peruslinja ei muutu.

Vaikutukset eivät jakaudu tasaisesti. Määräaikaisuudet koskettavat erityisesti nuoria ja perheenperustamisiässä olevia naisia. Tiedämme jo nyt, että määräaikaisuuksiin liittyy merkittävä riski raskaus- ja perhevapaasyrjinnästä. Yksi yleisimmistä syrjinnän muodoista on määräaikaisen työsuhteen uusimatta jättäminen. Kun määräaikaisuudet lisääntyvät, kasvaa ihan arkijärjelläkin ajateltuna myös syrjinnän riski.

Arvoisa puhemies! Määräaikaisten työsuhteiden yleistymisen heikentää myös työntekijöiden tosiasiallisia mahdollisuuksia puuttua työpaikan epäkohtiin. Kun oma työsuhte on katkolla, kynnys nostaa esiin syrjintää, epäasiallista kohtelua tai muita ongelmia kasvaa. Tämä vaikuttaa työelämän laatuun laajemmin kuin pelkästään sopimusten kesto.

Lisäksi nuorten näkökulmasta tilanne on huolestuttava. Epävarma työelämä kuormittaa, ja kun vakituinen työ siirtyy kauemmas tulevaisuuteen, horjuu myös usko omaan pärjäämiseen ja suunnitelmien toteutumiseen tilanteessa, jossa nuorten tulevaisuus on ennätysalalla.

Pöytäkirja PTK 50/2026 vp

Haluankin lähettää eduskunnan salista kannustuksen kaikille kunta- ja aluepäättäjille Suomessa: jättäkää omilla alueillanne aloite, ettei julkisella puolella oteta perusteettomia määräaikaishuutoja käyttöön, vaikka laki ne jatkossa sallisi.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Malm.

18.07 **Niina Malm sd:** Arvoisa rouva puhemies! Tästä edellisestä, edustaja Marttilan puheenvuorosta on hyvä jatkaa, koska valiokunnan puheenjohtaja Satonen tuossa omissa puheenvuoroissaan monta kertaa peräänkuulutti sitä, että hyvinvointialueilla ja kuntapäätäjillä on nyt se ratkaisun tekijän paikka vaikuttaa siihen, että kunnissa ja hyvinvointialueilla ei näitä ketjutuksia tai perusteettomia määräaikaishuutoja oteta käyttöön. Toivon nyt, että myös sitten kokoomus tekee kaikkensa sen eteen, että myös kunnissa kuntapäätäjät ovat tämän valiokunnan puheenjohtajan linjan takana. Esimerkiksi omassa kotikaupungissani Imatralla aloite on nyt jätetty, ja toivon todella, että kokoomus sitä tulee sitten jatkossa kannattamaan, koska sitä täältä salista saakka toivotaan.

Sitten valiokunnan puheenjohtaja Satosella oli omassa puheenvuorossaan myös kritiikkiä sosiaalidemokraatteja kohtaan siitä, että on sekava linja. No, täytyy kyllä kysyä, mikä se kokoomuksen linja sitten on, kun nyt puhutaan siitä Ruotsin mallista, mutta sitten Ruotsin mallista ei kelpaakaan se myötämääräisoikeus. Ruotsin mallista kelpaa kyllä monia muita asioita tai pohjoismaisia asioita, mutta siinä vaiheessa, kun sieltä Ruotsin mallista otetaan niitä malleja, jotka ovat palkansaajalle edullisia, ne eivät enää kelpaakaan kokoomukselle, eivät sitten millään. Kyllä tämä kokoomuksen linja on varsin sekava. Varsinkin jos mennään siihen, että halutaan tätä pohjoismaista mallia rakentaa Suomeen, niin sehän tarkoittaa sitä, että vahvistetaan työttömyysturvaa ja vahvistetaan työllisyyspalveluita, ja mitä tämä hallitus on tehnyt? Leikannut molempia, ja siihen päälle vielä sitten kevennetty irtisanomissuojaa, joka toki kuuluu pohjoismaiseen malliin, mutta kun nämä eivät tue toinen toisiaan, niin tässä on nyt ihan selvä ongelma.

Kolmanneksi haluan sitten ottaa kyllä kantaa tähän Satosen esittämään rekrytointikynnykseen: Toistaiseksi voimassa oleva työsopimus on kyllä helpompi purkaa kuin tämä määräaikainen työsopimus, jos sellainen tilanne tulee. Sen takia on varsin kummallista, miksi hallitus haluaa nyt entisestään jäykistää työmarkkinoita. Tätä kutsutaan siksi, että voidaan notkeuttaa, voidaan olla ketteriä ja voidaan rekrytoida ensimmäinen työntekijä, mutta todellisuudessa kokoomus tässä jäykistää työmarkkinoita entisestään, ja perussuomalaiset tietenkin siunaavat tämänkin.

Sitten nämä perusteettomat nollatuntisopimukset: Siis voit joutua olemaan perusteettomassa määräaikaisessa työsuhhteessa, jossa tuntimäärä on nolla. Tämäkö on hallituksen tulevaisuuskuva suomalaisista työmarkkinoista? Aivan järkyttävää.

Ja vihonviimeiseksi se tasa-arvo ja yhdenvertaisuus: Raskaussyrjintä tulee todennäköisesti lisääntymään, mutta hallitus ei kuuntele nuoria, ei nuoria naisia, ei kannusta millään tavoin perheen perustamiseen eikä luo minkäänlaista tulevaisuuskuva nuorille siitä, että työtä ja tuloa olisi saatavilla tulevaisuudessa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kokko.

18.10 **Jani Kokko sd:** Arvoisa puhemies! Toistuvilla määräaikaisilla työsopimuksilla ei kestävä tulevaisuutta paljon rakenneta, jos miettii sitä, ostaako asunnon tai perustaako

Pöytäkirja PTK 50/2026 vp

perheen. Siinä suhteessa jos halutaan luoda positiivista tulevaisuudennäkymää työntekijöille ja työelämään, tämä lakiesitys ei sitä kyllä tuo, vaan kuten itse asiassa Tehynkin kommentissa hyvin todetaan, hallitus luo pätkätoiden paarialuokan ja lisää määräaikaisuuksia sekä raskaussyrjintää.

Ehkä näistä lausunnoista ainakin itselleni tuntuvat olevan painavia nimenomaan nämä tasa-arvovaltuutetun antamat kommentit ja näkökulmat siihen, mitenkä nämä määräaikaiset työsopimukset tulevat ensi sijassa kohdistumaan nimenomaan naisvaltaisille aloille ja varsinkin vielä siellä julkisella sektorilla. Tasa-arvovaltuutettu on todennut, että pitäisi tärkeänä, että muun muassa kansainvälisen ja EU-tason velvoitteita arvioitaisiin vielä esityksen jatkovalmistelussa, ja että yksittäisten artiklojen lisäksi on kiinnitettävä riittävästi huomiota kunkin sopimuksen tavoitteisiin, mitä tähän liittyy. Ehkä jos vielä nimenomaisesti ajattelee sitä, mitä tasa-arvovaltuutetun ohella myös yhdenvertaisuusvaltuutettu on lausunnossaan todennut, niin hallituksen esityshän yksiselitteisesti heikentäisi työntekijöiden suojelua ja asemaa suhteessa työnantajaan ja olisi omiaan heikentämään nimenomaisesti työntekijöiden mahdollisuuksia neuvotella oikeuksistaan ja puolustaa niitä, mitä tässä keskustelussa muun muassa edustajat Suhonen, Malm ja Lyly ovat hyvin nostaneet esille.

Joten tässä suhteessa ehkä toivoisin, että hallitus kuulisi ehkä nyt nimenomaisesti näitä tasa-arvovaltuutettua ja yhdenvertaisuusvaltuutettua huomattavasti tarkemmalla korvalla, jotta nämä selkeät ongelmakohdat tässä lainsäädännössä saataisiin korjattua ja luotua positiivista kuvaa sinne työelämään eikä vain sitä määräaikaisten työsopimusten ketjutusta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Rantanen, Piritta.

18.13 Piritta Rantanen sd: Arvoisa rouva puhemies! Kyllähän se niin on, että tämä perusteettomien määräaikaisten työsopimusten salliminen heikentää nimenomaan työsuhdeturvaa. Tässä ei ole tuotu rinnalle riittäviä suojaelementtejä, ja tämä on rakennettu niin, että tämä on kyllä melko helposti kierrettävissä.

Meillä on ollut sellainen perusajatus siitä, että ensisijainen työmuoto on vakituinen työ. On kyllä ihan selvää, että vakituinen työ tuo sitä turvaa, ja emme me mitenkään keinottomia ole olleet työelämässä siinä, etteikö erilaisia mahdollisuuksia ja työelämän joustoja ole jo olemassa. Meillä on käytössä lomautusta ja osa-aikaistamista ja tietenkin viimesijaisena myös irtisanominen, ja niin kuin tässä edellä edustaja Malm kertoi, irtisanominen vakituisesta työstä on jopa helpompaa kuin määräaikaisesta. Mutta kyllähän se on päivänselvää, että tämä hallituksen esitys lisää määräaikaisia työsopimuksia, ja tähän rakentuu kuin huomaamatta sellainen tuplakoeaika. On aivan selvää myös se, että tämä lisää työelämässä sitä epävarmuutta, joka jo ennestään on kasvanut korkeaksi.

Tämä esitys lisää myös vastentahtoisia määräaikaisia työsuhteita. Palvelualoilla on tutkittu, että 60 prosenttia määräaikaisista työsuhteista on jo osa-aikaisia. Kyllä se on ihan selvää, että epävarmuus vain lisääntyy ja osa-aikaisuuden kautta myös pienituloisuus.

Nyt sitten hallitus on tuonut esityksen tästä tasa-arvolain muutoksesta, ja kyllähän sekin on merkki siitä, että lainsäädäntö ja tahtotila ovat melko tempoilevia eri suuntiin, kun toisessa halutaan estää perhe- ja vanhempainvapaasyrjintää, mutta tällä esityksellä, ihan hallituksen esityksessäkkin lukee, on mahdollista, että tämä lisää perhe- ja vanhempainvapaasyrjintää.

Pöytäkirja PTK 50/2026 vp

On todettu asiantuntijakuulemisissa, että tämä lainsäädäntö on vaikeaa lainsäädäntöä, jota on vaikea valvoa. Esimerkiksi takaisinottovelvollisuus, jota tässä myös ollaan muuttamassa, jolla on pystytty estämään niitä henkilöperusteisesti tehtyjä irtisanomisia, nyt voidaan naamioida taloudellisiin syihin. Kyllä se niin on, että vaikka hallitus kuinka perustelee — tässä edelläkin kuulumme, kuinka edustaja Satonen kertoi — että tällä halutaan nimenomaan sitä ensimmäisen työntekijän palkkaamista ja pienten ja keskisuurten yritysten, mutta etenkin pienten yritysten, palkkaamisen kynnyistä madaltaa, niin silloin se laki olisi pitänyt muotoilla niin, että tämä koskee vain niitä yrityksiä ja vaikka sitä ensimmäisen työntekijän palkkaamista. Mutta nyt tämä esitys koskee niin yksityistä kuin julkistakin puolta, ja niin kuin täällä ollaan jo monta kertaa kuultu, erityisesti julkinen puoli on määräaikaisissa työsuhteissa jo ollut erittäin ongelmallinen. Jopa neljännes työsuhteista julkisella puolella on määräaikaisia, ja niin kuin täällä on jo aiemmin todettu, näistä määräaikaisista työsuhteista suurin osa vielä osuu naisille.

On siis selvää, että kun näiden asioiden johdosta vaikkapa perheen perustaminen siirtyy ja omistusasunnon hankinta viivästyy ja tällainen perusteeton määräaikainen työsopimus ei mahdollista vaikkapa autolainan saamista — mikä taas voi olla ehtona sille, että sen työn ollenkaan saa — niin kyllä tässä sellainen oravanpyörä luodaan, että en tiedä, kuka tämänkin sotkun sitten taas korjaa.

Me olemme asiantuntijakuulemisissa kuulleet hyvin paljon argumentteja sille, kuinka tätä voitaisiin edes himpun verran saada paremmaksi. Esimerkiksi Lupa- ja valvontaviraston asiantuntijakuulemisessa he ehdottivat, että määräaikainen perusteeton työsopimus olisi voitu tehdä vain yhdelle työntekijälle yhden kerran, ei niin, että sitä samaa työtä voidaan teettää monta kertaa tällä perusteettomalla määräaikaisella työsopimuksella. Samoin asiantuntijakuulemisissa esitystä tuli myös siitä, että kun alun perin työsopimuksen irtisanomisen piti olla mahdollista vain työntekijäpuolelle, ja nyt se on lisätty myös sinne työnantajapuolelle, niin se olisi niitä pienimpiä asioita, jotka tässä olisi syytä korjata.

Mutta nythän on siis niin, että pysyvän työvoiman tarpeeseen voidaan jatkossa tarjota määräaikaista työsuhdetta, ja kyllä se tarkoittaa sitä, että syrjintä voi lisääntyä. Niin kuin tässä edustaja Marttila totesi, minäkin vetoan kunta- ja hyvinvointialueitten päättäjiin, että tekkää aloitteet omissa kunnissa ja omilla hyvinvointialueilla siitä, että älkää ottako käyttöön tätä erittäin huonoa esitystä.

Puhuttavaa riittää niin paljon, että taidan jatkaa seuraavassa puheenvuorossa sitten lisää.
— Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. Nämähän ovat seitsemän minuutin puheenvuoroja, eli saa käyttää kyllä ihan kokonaisuudessaan. — Edustaja Hänninen.

18.19 Juha Hänninen kok: Kiitos, arvoisa puhemies, hyvät kollegat! En ollut varannut puheenvuoroa, mutta ajattelin, että riipaistaan vielä kertaalleen tässä, kun se minun toinen kollega lähti täältä muihin hommiin.

Mutta tähän alkuun se tärkein, mikä tässä määräaikaisessa työsuhteessa on: sen vaihtoehto ei ole pysyvä työsuhde vaan työttömyys. [Sosiaalidemokraattien ryhmästä: Miten se voi olla?] Tässä esityksessä on kyse lopulta siitä, uskaltaako yritys palkata ja löytyykö ihmiselle töitä. Liian usein työmarkkinakeskustelussa vastakkainasetellaan

Pöytäkirja PTK 50/2026 vp

työntekijän turva ja yrityksen toimintaedellytykset, aivan kuin ne olisivat toistensa vihollisia. Todellisuudessa ne kulkevat käsi kädessä. Työntekijän tärkein turva ei ole pykälä paperissa vaan se, että työpaikkoja syntyy ja uusia mahdollisuuksia avautuu. Tätä turvaa tämän hallituksen esitys vahvistaa.

Arvoisa puhemies! Pienille ja keskisuurille yrityksille yksikin rekrytointi on iso päätös. Se on taloudellinen riski mutta myös juridinen riski, johon tällä esityksellä puututaan. Mahdollisuus tehdä ensimmäinen määräaikainen työsopimus ilman erillistä perustetta ja rajatun ajan lomautus- ja takaisinottovelvollisuuden keventäminen pienemmiltä työnantajilta eivät ole keinoja kiertää työntekijöiden oikeuksia. Ne ovat keinoja madaltaa sitä kynnystä, joka estää työpaikan syntymisen alun perinkään. Suurin osa uusista työpaikoista syntyy perheyrytyksissä, kasvuyrityksissä, paikallisissa palveluyrityksissä. Tämä laki on tärkeä, jotta näissä yrityksissä uskalletaan palkata ensimmäinen, toinen tai kolmas työntekijä [Helena Marttila: Eli mikä on työllisyysvaikutus?] ja jotta ihmisillä on aito mahdollisuus päästä kiinni pysyvään työelämään, kerryttää osaamista ja rakentaa omaa tulevaisuutta.

Arvoisa puhemies! Keskustelussa on noussut esiin huoli siitä, että lakimuutoksella voisi olla lasten saamista myöhentävä vaikutus ja että tämä vaikutus kohdistuisi erityisesti naisiin näissä uusissa määräaikaisissa työsuhteissa. Tämä huoli on otettava vakavasti. Hallitus valmistelelee tälle keväälle toistakin lakimuutosta, jolla työntekijöiden suojaa syrjinnältä vahvistetaan myös määräaikaisissa työsuhteissa. Yksi tällainen toimi on työnantajalle esitetty velvollisuus antaa kirjallinen selvitys määräaikaisuuden päättymisen syistä tai palvelusuhteen jatkamatta jättämisestä tilanteessa, jossa työntekijä on ilmoittanut raskaudestaan. On tärkeää todeta selvästi: Syrjintä on edelleen kiellettyä. Jousto työmarkkinoilla ei saa koskaan tarkoittaa heikompaa suojaa raskauden tai perheen perustamisen vuoksi. Naisiin kohdistuva epäasiallinen toiminta on ankarasti kielletty ja tuomittavaa, tapahtui se kotona, eduskunnassa tai työelämässä. Työelämän on oltava paikka, jossa perheen perustaminen ei ole riski vaan luonnollinen osa elämää. Tässäkin lakiesityksessä määräaikaisuuksien ketjuttamista on rajoitettu. Jos sääntöjä kierretään, lankeaa yritykselle seuraamuksia. Lakiesitys ei anna vapaita käsiä väärinkäyttöksiin vaan rakentaa hallittua joustoa selkeiden rajojen sisälle.

Arvoisa puhemies! Työntekijän todellinen turva on se, että työmarkkinat eivät ole suljettu kerho, johon on vaikea päästä sisään. Tämä esitys tekee työmarkkinoista avoimemmat erityisesti heille, jotka ovat työnhaun kynnyksellä: nuorille, alanvaihtajille, pitkäaikaistyöttömille. Siksi kannatan tätä esitystä. — Kiitoksia, arvoisa puhemies.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lyly.

18.24 Lauri Lyly sd: Arvoisa rouva puhemies! Täytyy muutama kommenttiin vastata, mitä täällä on tullut esiin:

Ensinnäkin koko ajan täytyy muistaa, mitä tässä on tapahtunut muuta kuin tämä määräaikaisten työsuhteitten lisääminen. I.l. tämän vuoden alusta tulivat voimaan irtisanomissuojan heikennykset. Yksilöperusteista irtisanomissuojaa heikennetään. Painava syy poistui sieltä luettelosta. Voi sanoa, että siellä palkkaamiskynnystä laskettiin jo tällä tavalla, ja nyt tässä yritetään tehdä määräaikaisilla työsuhteilla lisää epävarmuutta työelämään. Sitten kun katsotaan tätä kokonaisuutta, niin sellaisille ihmisille, jotka aikovat perustaa perhettä, tämä ei ainakaan varmista sitä, että siellä suunnitellaan vähän

Pöytäkirja PTK 50/2026 vp

pitemmälle näitä asioita, ja voi ajatella, että kun Suomi on tämmöisessä tilanteessa, että lapsia syntyy aika vähän, onko tämä politiikka juuri sellaista politiikkaa, mitä nyt pitää tehdä. Minusta pitäisi tehdä sellaista politiikkaa työelämässä, että voi tehdä niitä lapsia ja on ennustettavuutta työelämässä, ja tämä menee täysin väärään suuntaan. Siinä mielessä kun tämä ei ole ainut esitys vaan niitä on muita.

Sitten kun katsotaan työttömyysturvaa, mitä edustaja Satonen täällä mainosti, kuinka hyvä on ollut, kun on leikattu, niin sieltä poistettiin lapsikorotukset työttömyysturvasta, ja sille on laskettu 10 000 työpaikkaa, lapsikorotusten poistamisella. Tämmöisiä työllisyystoimia hallitus tekee. Aikuiskoulutustuen lopetus, 10 000 työpaikkaa. Nämä ovat täysin vääriä, ja ne eivät ole näkyneet missään työllisyystilanteessa. Eivät ole avoimissa työpaikoissa näkyneet. Niitä on entistä vähemmän.

Arvoisa rouva puhemies! Yt-neuvottelujen raja on nostettu 50:een, eli vähemmän neuvottelua työpaikalla, kun pitäisi tällä hetkellä neuvotella enemmän kuin vähemmän. Tämä tilanne on semmoinen. Sitten tähän yt-prosessiin liittyy vielä se, että tämä raja on nostettu 50:een ja nyt takaisinottovelvollisuuskin poistetaan alle 50 henkilön yrityksiltä, mikä tarkoittaa sitä, että kun työpaikka menee alta, niin sitä ei ole takaisinottovelvollisuuden piirissä ja ei pystytä arvioimaan sitä. Se takaisinottovelvollisuus on sellainen, että sillä perustellaan ja katsotaan, onko se työ todellisuudessa vähentynyt ja niin pois päin. Se tuo sellaisia näkökulmia siihen.

Arvoisa rouva puhemies! Lomautusilmoitusajan lyhentäminen 14 päivästä seitsemään päivään tarkoittaa käytännössä tavalliselle duunarille seitsemän päivän palkan menetystä joka kerta, kun näin tapahtuu, lomautusilmoitusajan lyhentäminen tähän näin, eli kun nopeammin saadaan lomautettua ihmiset. Meidän lomautusjärjestelmä on ollut Euroopassa aivan poikkeuksellinen järjestelmä, se on toiminut erittäin hyvin, ja sillä on suhdanteessa voitu hyvin ottaa tilapäisesti resursseja alas lomauttamalla ja näin pois päin. Nyt sitäkin tarvellaan koko ajan, kun yritetään tehdä sitä nopeammin, ja kun ajatellaan, että se on aina palkan menetys näille ihmisille, jotka joutuvat lomautuksen kohteeksi. Meillä on täällä tämän tyyppisiä esityksiä, jotka ovat tässä lakiesityksessä sisällä, jotka vievät määräaikaistuuksien lisäksi vielä tätä huonompaan suuntaan.

Sitten kun näitä selvitysvelvollisuuksia määräajan päättyessä pitää tehdä, niin eikös tämä hallitus sen selvitysvelvollisuuden tehnyt sellaiseksi, että se on tämmöinen vähän yleispiirteinen, ei mitään määrämuotoa sen sisällöstä, selvityksen relevantteja tietoja ei ole määritelty, eikä selvityksen jättämistä, jos sitä ei tehdä, ole sanktioitu millään tavalla.

Meillä on tällaisia puutteita täällä näin, ja kun näitä nyt sitten monia tämän kokonaisuuden kannalta katsotaan, niin määräaikaistuuksien lisääntyvät ja sitten näitä velvoitteita koko ajan viedään huonompaan suuntaan ja viedään koko ajan siihen suuntaan, että ihmiset ovat hyvin epävarmoissa työsuhteissa näitten osalta. Tätä lakiesitystä pienesti korjattiin: Kun siellä oli ensin, että kolme perusteetonta määräaikaista työsuhdetta vuoden aikana voitiin samalle henkilölle laittaa, niin se muuttui yhteen. Sitten se aika, jolloin uudestaan voitiin tarjota, oli kaksi vuotta, ja se pidennettiin viiteen vuoteen. Eli pieniä muutoksia tehtiin, mutta nämä eivät muuttaneet tämän lain koko sisältöä, ja sen vuoksi lakia ei voinut pykälämuutoksilla korjata sellaiseksi, että siitä olisi voinut tulla hyvä. Niinpä me tulemme esittämään toisessa käsittelyssä näiden lakiehdotuksien hylkäämistä kokonaisuudessaan.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Viitala.

Pöytäkirja PTK 50/2026 vp

18.30 **Juha Viitala sd:** Arvoisa rouva puhemies! Tässä tuli hieman kiire istuntosaliin, mutta juuri kerkesin vähän hengästyneenä puhumaan.

Mutta mennään sitten tähän erittäin tärkeään asiaan, eli nyt ollaan jälleen heikentämässä palkansaajan asemaa, ja me ollaan aivan liian monta kertaa tässä samassa tilanteessa tässä istuntosalissa oltu. Itsellänikin on aika paljon kokemusta työelämän edunvalvontatouhuista, ja olen valitettavasti ollut turhan monissa yt-menettelyissä mukana neuvottelijana. Voin sanoa, että siinä ihmisen, palkansaajan, asema ja perheen elämä muuttuvat aika nopeasti, kun kohtaa yt-menettelyt. Nyt kun näitä aikoja vielä lyhennetään, niin siinä tavallisen nopeasti ihmisen elämä muuttuu ja se kyky reagoida tietenkin heikkenee siinä samaan aikaan.

Tätä ketjuttamista, mitä pelkään tosi paljon, että se lisääntyy, olen valitettavasti nähnyt työelämässä kohtuullisen läheltäkin ja jopa tilanteita, että kymmenvuotismitalin on saanut henkilö, joka on määräaikaisilla työsuhteilla. Tämä on sellainen asia, että se minua ihmetyttää tosi paljon, jos kymmenen vuotta on henkilön työpanos kelvannut yritykselle ja ilmeisen iso tarve on ollut, koska on niin pitkään siinä ollut määräaikaisilla ja niitä on aina jatkettu. Minä ymmärrän yrityksen näkökannan siinä, että tällainen henkilöhän on tosi hyvä henkilöresurssi sille yritykselle, koska hänellä on ammattitaito, hän voi tulla ilman perehdytyksiä tai ainakaan mitään raskaita perehdytyksiä ja työhön opastuksia takaisin aina töihin, kun hänelle soitetaan sinne kotiin.

Tämäntyyppinen työelämän epätasa-arvo ei saisi lisääntyä, mutta tämä laki kyllä mahdollistaa tämäntyyppistä toimintaa yhä enemmän. Valitettavasti tietenkin tässä työelämässä kohdistuu nyt enemmän naisiin tämäntyyppinen epätasapaino, mitä tämä laki tuo tullessaan. Eli tämmöinen huoli tähän väliin, ja kiitos vielä, arvoisa puhemies, että teillä oli malttia hieman odottaa, että pääsin paikalleni. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Hyvää kannattaa aina odottaa. [Naurua] — No niin, sitten edustaja Lindtman.

18.32 **Antti Lindtman sd:** Arvoisa puhemies! Työelämän epävarmuus ja erityisesti naisten ja nuorten naisten asema työelämässä on puhuttanut viime aikoina erittäin paljon, koska tämä hallitus on kokoomuksen johdolla tuonut lukuisia esityksiä, jotka heikentävät ennen kaikkea naisten asemaa työelämässä: esimerkiksi aikuiskoulutustuki, suurin osa käyttäjistä on naisia; valtakunnansovittelijan käsien sitominen, jota monet kutsuvat palkkakuoppalaiksi, joka kohdistuu ennen kaikkea naisiin. Monet työelämän heikennykset ovat heikentäneet työelämässä nimenomaan heidän asemaansa, jotka muutenkin ovat olleet epävarmassa asemassa.

Ja nyt hallitus on tuonut eduskuntaan esityksen, joka sen omankin arvion mukaan lisää naisiin kohdistuvaa raskaus- ja perhevapaasyrjintää, kaikkien näiden heikennysten päälle. Ja mitä tekee kokoomus? Juuri silloin, kun se tuo tämän esityksen eduskuntaan, se aloittaa tuolla sosiaalisessa mediassa kampanjan teemalla ”Nyt loppu raskaussyrjinnälle”. [Niina Malm: Aivan järkyttävää!] Arvoisa puhemies, onhan tämä jo härskiyden huippu jopa kokoomukselta. Ilmainen vinkki, hyvät kokoomuslaiset: Jos te haluatte ihan aidosti vähentää raskaus- ja perhevapaasyrjintää, niin siihen on helppo keino. Älkää tuoko tänne eduskuntaan esityksiä, jotka lisäävät sitä. Tai jos te tuotte, niin kuunnelkaa suomalaisia naisjärjestöjä, kuunnelkaa edes teidän omaa naisjärjestöänne ja vetäkää ne esitykset täältä pois.

Pöytäkirja PTK 50/2026 vp

Arvoisa puhemies! Nyt täällä olisi mahdollisuus puolustaa naisten asemaa työelämässä ja pitää huoli työelämän tasa-arvosta, vähentää sitä tai ainakin estää epätasa-arvon lisääminen. Mutta en minä täällä kovin paljon kokoomuslaisia näe puolustamassa edes tätä esitystä, joitakin kyllä, mutta ei ainakaan naisten oikeuksia.

Arvoisa puhemies! Luin Helsingin Sanomista, että kokoomuksen puoluesihteerin oli kovin huolissaan naisten tuesta kokoomukselle, kokoomuksen naiskannatuksesta. Jään kysymään kyllä, oliko tämä huoli aitoa, kun ei täällä kokoomuksesta näy paljon, ei juuri ketään, ei naisia, vain muutamia, ja yksikään niistä puheenvuoroista ei huomioi nyt sitä epätasa-arvoa, jota tässä ollaan lisäämässä. Joten, arvoisa puhemies, ilmainen vinkki kokoomukselle: jos te haluatte vähentää naisiin kohdistuvaa raskaus- ja perhevapaasyrjintää, niin älkää tuoko eduskuntaan esityksiä, joilla te lisäätte sitä. Ettekö te nyt edes tässä asiassa voisi edes hiukan kuunnella suomalaisia naisia, naisjärjestöjä niin että ette veisi tätä epätasa-arvoa lisäävää lakiesitystä läpi? Arvoisa kokoomus, miksi teidän korvanne ovat niin kovat suomalaisille naisille, jopa teidän omille naisjärjestöillenne? Eikö tässä nyt olisi mahdollisuus herättää hiukan sitä toivoa, kallistaa korvaansa? Tämä esitys teidän omankin arvionne mukaan uhkaa lisätä raskaus- ja perhevapaasyrjintää. Alan epäillä, onko kokoomuksen huoli heidän naiskannatuksensa hupenemisesta edes aito.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Suhonen.

18.36 Timo Suhonen sd: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Olemme tässä salissa useissa puheenvuoroissa saaneet kuulla ja on todistettu se, että tämänkin hallituksen esitys työelämäuudistuksista on täysin järjetön. Meillä onkin tästä vastalause mietinnössä, ja otan täältä siitä pieniä otteita: ”Hallituksen tähänastiset, yksipuolisesti työnantajan määräysvaltaa lisänneet ja työntekijöiden työsuhte- ja työttömyysturvaa heikentäneet toimet eivät ole toimineet lainkaan hallituksen kertomilla tavoilla. Tällä esityksellä Orpon hallitus jatkaa valitsemallaan linjalla, joka lisää turvattomuutta työelämässä ja vie Suomea pois pohjoismaisen sopimisen linjalta.

Orpon hallitus haluaa esityksellään mahdollistaa määräaikaisten työsopimusten perusteettoman solmimisen. Lisäksi takaisinottovelvollisuus poistetaan alle 50 henkeä työllistäviltä yrityksiltä ja lomautusilmoitusajat puolitetaan 14 päivästä 7 päivään.” Näistä osioista pidän vielä omat puheenvuorot.

Tätä määräaikaisten työsopimusten perusteettomuutta perustellaan erityisesti pk-yritysten toimintaedellytysten vahvistamisella ja rekrytointikynnyksen madaltamisella. ”Sen soveltaminen ja vaikutukset koskevat kuitenkin kaikkia työnantajia, myös julkista sektoria, jossa jo nykyisellään käytetään noin 25 prosenttia määräaikaisia työsopimuksia. Esitys on EU:n määräaikaisdirektiivin vastainen, jonka nimenomaisena tarkoituksena on vähentää määräaikaisten työsopimusten käyttöä ja estää epäedullisimpien työehtojen soveltaminen määräaikaisiin työntekijöihin. Perusteettomilla määräaikaisilla työsopimuksilla lisätään määräaikaisten työntekijöiden työelämän epävarmuutta, jolla on myös taloudellisia vaikutuksia heidän siviilielämäänsä. Heidät asetetaan eriarvoiseen asemaan työpaikoilla verrattuna työntekijöihin, joilla on perusteltu määräaikainen tai toistaiseksi voimassa oleva työsopimus. Lisäksi 12 kuukauden perusteltu määräaikainen työsopimus voidaan katsoa pidennetyksi koeajaksi.

Esityksessä myönnetään, että se lisää raskaus- ja perhevapaasyrjintää. Se osuu pahiten erityisesti naisiin ja nuoriin heikentäen työelämän tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden

Pöytäkirja PTK 50/2026 vp

toteutumista. Määräaikaisten työsopimusten käyttö on jo nyt yleisempää julkisella sektorilla, jossa työskentelee paljon naisia, ja mahdollistamalla tämän esityksen muutosten käyttö myös siellä, on se omiaan heikentämään entisestään naisten asemaa työelämässä. Raskaus- ja perhevapaasyrjintä on yleisin syy tasa-arvovaltuutetun työelämäsyrynnän yhteydenotoissa.

Hallituksen esitystä ovat julkisesti vastustaneet kaikkien puolueiden naisjärjestöt, ay-liike kuin myös oppositiokin. Lisäksi sille ei voida laskea lainkaan työllisyysvaikutuksia, saati parantavia vaikutuksia tuottavuuteen. Epävarmuus työelämässä laskee tuottavuutta eikä sitouta työntekijöitä. Esityksen perusteet ja tavoitteet eivät täsmää sen sisältämien lainsäädäntömuutosten suhteen. Pienet muutokset esitykseen eduskuntakäsittelyssä eivät muuta merkittävästi sen mukanaan tuomia haitallisia vaikutuksia.”

Tässä siis jo ihan selkeitä kirjauksia siitä, mitä tämä määräaikaisten työsopimusten perusteettomuus tuo tullessaan. Muissa puheenvuoroissa otan kantaa sitten näihin muihin heikennyksiin. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lundén.

18.39 **Mikko Lundén ps:** Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Heti kärkeen minä tahdon kiittää oppositiota, kun olette näin sankoin joukoin tätäkin lakiesitystä vastustamassa. Kaikkea kritiikkiä minä en oikein ymmärrä, mutta minä olenkin tämmöinen yksinkertainen maalaispoika, joka tällä hetkellä työllistää kahdeksan henkilöä, joista seitsemän on naisia ja yksi on mies, ikähaarukka on 16:sta eteenpäin. Itse asiassa sen verran minä haluan hehkuttaa heitä vielä, että pari viikkoa takaperin tuli asiakastytyväisyystutkimukset ja edustamani yritys sai todella hyvät pisteet siitä, mutta se johtuu varmaan siitä, että minä olen täällä pöntössä heilumassa ja työntekijät hoitavat tonttia enemmän kuin hyvin. Joka minut tuntee, tietää, että varmasti vien tässä lähiaikoina viikonloppuna porukkani jonnekin pidemmälle lounaalle.

Mutta minä teen nyt ihan toisen näkökulman tähän asiaan, mitä olen nyt kuullut tässä viimeisen tunnin verran, eli, arvoisa rouva puhemies, työllisyyttä seurataan hyvin tarkasti. Julkisessa keskustelussa käydään läpi, montako ihmistä siinä kuussa on työllistynyt ja kuinka moni on edelleen ilman työpaikkaa. Julkisessa keskustelussa puhutaan kuitenkin aivan liian vähän siitä, mitä tapahtuu sillä hetkellä, kun yrittäjä tekee päätöksen palkata sen ensimmäisen tai jopa seuraavan työntekijän. Ne päätökset eivät synny kevyesti. Yrittäjän näkökulmasta palkkaaminen on käytännössä aina riski. Vaikka työvoimalle olisi tarve, yrittäjä joutuu punnitsemaan epävarmuuden keskellä eri vaihtoehtoja ja käymään läpi mielessään myös niitä tilanteita, joissa kaikki ei menekään suunnitelmien mukaan. Monelle pienyrittäjälle työntekijän palkkaaminen onkin yksi suurimmista päätöksistä, mitä yrityksessä voidaan tehdä. Tässä taloustilanteessa moni yrittäjä haluaisi työllistää ihmisiä, mutta he eivät uskalla sitoutua heti pysyvään työsuhteeseen, ja juuri siksi me tarvitsemme tätä lakimuutosta.

Arvoisa rouva puhemies! Tässä lakimuutoksessa ei ole tarkoitus huonontaa työntekijöiden asemaa työmarkkinoilla vaan helpottaa ihmisten työllistymistä. Tämän muutoksen myötä annamme yrityksille mahdollisuuden tehdä enintään vuoden mittaisen määräaikaisen työsopimuksen ilman erillistä perustetta silloin, kun kyse on ensimmäisestä työsuhteesta työnantajan ja työntekijän välillä. Samalla valiokunta on tehnyt esitykseen merkittäviä tiukennuksia nimenomaan suojatakseen työntekijöitä. Esimerkiksi

Pöytäkirja PTK 50/2026 vp

tarkasteluaikaa pidennettiin viiteen vuoteen, eikä tällaisia määräaikaisuuksia ole jatkossa mahdollista ketjuttaa ollenkaan. Käytännössä tällainen määräaikainen työsopimus voidaan tehdä vain yhden kerran, eli palkkaamiseen annetaan joustoa mutta samalla turvataan työntekijän oikeuksia.

Arvoisa rouva puhemies! Jos työntekijän palkkaamisessa nähdään yrittäjän näkökulmasta suuria riskejä, vaihtoehtona on usein se, ettei työpaikkaa synny ollenkaan. Määräaikaisessa työsuhteessa sen sijaan on mahdollisuus sille, että työntekijä voidaan parhaassa tilanteessa myöhemmin vakinaistaa, eli tämä on työllisyyttä edistävä toimi, vaikka oppositio muuta väittäisikin. Esimerkiksi moni nuori tarvitsee sen ensimmäisen mahdollisuuden päästä työelämään kiinni, ja varttuneemmalla työnhakijalla voi olla tarve uuden työuran alulle pitkän työttömyyden jälkeen. Yritykselle ja yrittäjälle määräaikaisen työsuhteen tarjoaminen voi olla turvallinen ensimmäinen askel rekrytointiin. Työntekijälle se taas voi olla alku kokonaan uudelle ja pitkälle työuralle. Lisäksi täytyy muistaa, että lyhytkin työsuhte on aina parempi vaihtoehto kuin työttömyys.

Arvoisa rouva puhemies! Jotkut ovat olleet huolissaan syrjinnän lisääntymisestä tämän lakimuutoksen myötä. Syrjintä on jatkossakin, edelleen laitonta. Jos määräaikaisuutta käytetään lainvastaisesti, työsuhte katsotaan toistaiseksi voimassa olevaksi. Lisäksi työnantajalle tulee velvollisuus selvittää työn jatkomahdollisuudet ja tarjota työtä uudelleen, jos samoihin tehtäviin palkataan uusia työntekijöitä. Vastuullinen yrittäjä tietää sen, että yrityksen tärkein resurssi on osaavat, ammattitaitoiset ja hyvinvoivat työntekijät. Siksi suurin osa yrittäjistä haluaa sitouttaa hyvät työntekijät pitkäksi aikaa yritykseen. Se on myös yrityksen etu, kun ei tarvitse kouluttaa ja perehdyttää aina uusia työntekijöitä. Mutta joskus tähän päästäkseen tarvitaan enemmän joustoa työmarkkinoille, esimerkiksi se vuoden määräaikaisen työsuhteen mahdollisuus.

Arvoisa rouva puhemies! Esityksessä helpotetaan myös lomautusilmoitusaikaa ja rajataan takaisinottovelvollisuutta kaikkein pienimpien yritysten osalta. Nämä ovat tarvittavia ratkaisuja sellaisiin tilanteisiin, joissa yrityksen toimintaympäristö muuttuu hyvin nopeasti ja yllättäen. Pienellä yrityksellä ei ole mitään suurta henkilöstöhallintoa eikä ylimääräisiä puskurirahastoja, joilla varaudutaan suuriin muutoksiin.

Arvoisa rouva puhemies! Jos yllättävässä tilanteessa yrittäjä ei voi reagoida riittävän nopeasti, pahimmassa tapauksessa seurauksena voi olla konkurssi tai pysyvät irtisanomiset. Siksi mahdollistamalla joustavuuden voimme pelastaa työpaikkoja. Suomi tarvitsee yrittäjiä ja yrityksiä. Samalla meidän pitää mahdollistaa niille sellainen ympäristö toimia, jossa on helppo palkata ja työllistää ihmisiä. Tämän lakimuutoksen myötä rohkaisemme yrittäjiä palkkaamaan työvoimaa ja edesautamme suomalaista työllistymistä. — Kiitos, arvoisa rouva puhemies.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Rantanen, Piritta.

18.43 **Piritta Rantanen sd:** Arvoisa puhemies! Mehän emme siis missään tapauksessa ole tästä edustaja Lundénin kanssa eri mieltä, etteikö esimerkiksi ensimmäisen työntekijän palkkaamista pitäisi helpottaa, mutta nythän ongelma on se, että te olette tehneet esityksen, joka ei koske vain sitä ensimmäisen työntekijän palkkaamista. Emme ole ollenkaan eri mieltä siitä, etteikö sille nuorelle se ensimmäisen työpaikan saaminen ole erittäin tärkeää, mutta kun te ette ole rajanneet tätä koskemaan vain nuoria. Eikä ole kysymys edes siitä, että kun yrittäjillä ei ole puskuria — ei ole myöskään sillä työntekijällä puskuria viedä käräjille

Pöytäkirja PTK 50/2026 vp

sitä asiaa, jos häntä on syrjitty, mutta se vaatii sen puskurin, jotta hän uskaltaa sen tehdä. Ei tule automaattisesti lappua siitä, että nyt sinua on syrjitty ja nyt sinä saat oikeutta, vaan oikeudessa pitää hakea sitä oikeutta, ja se ei ole mitenkään yksinkertaista. Ei sillä yrittäjällä ole sitä puskuria välttämättä, mutta ei takuulla ole sillä työntekijällä puskuria siihen, että hän uskaltaa sen syrjintätapauksessaan viedä eteenpäin.

Haluan palata tähän, mitä jo alun perin ajattelin — mutta erittäin hyviä huomioita oli, että näistä perusasioista me emme ole eri mieltä, vaan siitä tavasta, jolla te yritätte hoitaa tätä ongelmaa, ja se tapa on aivan väärä: Esimerkiksi asiantuntijakuulemisissa me kuulimme, että asiantuntijoiden työsopimuksista jopa neljäsosa on määräaikaisia. Meillä on ehkä sellainen kuva, että tämä koskee vaikka sitä kaupan alaa tai julkista alaa, mutta on erittäin tärkeää huomata, että asiantuntijoidenkin työsuhteista jopa neljäsosa on määräaikaisia. Kyllä se on aivan selvää, että se tulevaisuudenusko heikkenee ja epävarmuus lisääntyy, niin kuin tässä on jo monta kertaa todettu.

En malta olla vielä lisäämättä sitä seikkaa, että täällä ovat etenkin kokoomuspuolen edustajat julistaneet, kuinka hallinnollista taakkaa nyt vähennetään ja kuinka se on ollut hallituksen suurimpana asiana, että hallinnollinen taakka kautta linjan vähenee, mutta nythän te lisäätte sitä hallinnollista taakkaa. Nimenomaan tämän perusteettoman määräaikaisuuden johdosta työnantajan on pidettävä kirjaa siitä, kuinka kauan se työsopimus kestää, kuinka monta niitä työsopimuksia on ja tehtävä työntarjoamisvelvollisuus, ja kyllä siellä asiantuntijakuulemisessa kuulimme, että nimenomaan tämä on erittäin hankala hallinnollinen himmeli, joka johtaa hallinnollisen taakan kasvamiseen. — Jatkan taas seuraavassa. Kiitos, puhemies.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Malm.

18.46 **Niina Malm sd:** Arvoisa rouva puhemies! Ihan ensiksi onnittelut Lundénille tästä palkinnosta ja nimityksestä. [Mikko Lundén: Kiitos!] Se on aina ilo kuulla, että tässäkin talossa on osaamista myös henkilökunnan johtamiseen. Sehän kertoo siitä, että työ on tuottavaa ja työssä voi itse olla vaikutusvaltainen, kun tällaisia palkintoja saa.

Mutta muutama asia, joihin on pakko ottaa tässä kantaa. Edustaja Lundén, te sanoitte, että riski on aina työnantajalla. No, nythän on käynyt niin, että tätä riskiä on siirretty tässä viime vuosina työntekijälle koko ajan enemmän ja enemmän. Tämä alkoi jo siitä Sipilän kikyistä, ja sieltä niitä kiky-piiskoja on edelleen julkisella sektorilla. Tällä hetkellä noin kaksi miljardia vuodessa on siirretty työttömyysturvamaksuja ja työeläkemaksuja työnantajalta työntekijälle. Kuinka paljon vielä pitää sitä riskiä siirtää työntekijälle? Pitääkö sitä siirtää niin paljon, että loppupeleissä voi maksaa työnantajalle siitä, että saa käydä töissä? Tämähän on loputon tie, jos tälle tielle lähdetään, ja tällä tiellä hallitus nyt on.

No, toinen kysymys on sitten tämä kokoomuksen ongelma, että he eivät kuuntele naisjärjestöjä, eivät edes omia naisjärjestöjään. Samaan aikaan, kun hallituspuolueista paljon käytetään puheenvuoroja siitä, että täytyy tehdä perhemyönteistä politiikkaa, hallitus itse omilla päätöksillään vie tulevaisuudenuskon suomalaisilta ja varsinkin suomalaisilta nuorilta perheiltä. Se, että työsopimus on kolmen kuukauden mittainen tai puolen vuoden nollatuntisopimus, jolla ei niitä tunteja välttämättä edes tule, ei anna tulevaisuudenuskoa. Se ei anna toivoa siitä, että palkka tulee ja mahdollisesti voi sen auton vaihtaa tai asunnon ostaa. Se on surullista, koska jotain, jota tämä maa nyt tarvitsee, on tulevaisuususkon. Valitettavasti hallitus tällä omalla lainsäädäntöpaketillaan vie

Pöytäkirja PTK 50/2026 vp

tulevaisuususkoa nuorilta mutta erityisesti nuorilta naisilta. Toivoisin, että tässä kuunneltaisiin edes niitä omia naisjärjestöjä.

No, tätä on perusteltu sillä, että parannetaan tasa-arvolakia. Jos hallitus ei toisi tällaista esitystä, tämä tasa-arvolain tuominen tänne ei olisi ehkä edes tarpeellista. Hallitus siis itse maalaa ruosteen päälle, korjaa rikkiäisen renkaan purkalla. Tämä on varsinaista spinnausta, sitä oravan huutamista, niin että saadaan siitä itse asiasta huomio pois mukamas näennäisiin tasa-arvoparannuksiin, mitkä eivät pidä paikkaansa. Te itse olette luoneet tämän tilanteen, joka ei ole varsinkaan nuorille naisille edullinen.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lyly.

18.50 **Lauri Lyly sd:** Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen esitykset 39 ja 45, jotka koskevat tasa-arvolakia ja tasa-arvotoimielimiä, tulevat tänne saliin varmaan lähitulevaisuudessa, pääsemme keskustelemaan niistä, mutta lyhyesti voin sanoa niistä hallituksen tänään mainostamista tasa-arvolain muutosehdotuksista, että ne tavallaan käytännössä korjaavat, laittavat lainsäädäntöön ne asiat eli tämän oikeuskäytännön, mikä tällä hetkellä toteutetaan, että siellä ei ole mitään merkittävää uutta tulossa. Sitä ei kannata tässä kauheasti mainostaa.

Se, mikä tässä vielä on jäänyt huomiotta, on se, että kyllähän tosiasia on, että tässä kritisoidaan nyt nimenomaan näitä määräaikaaisia. Kun Akava Works on kysynyt raskaussyrjinnän kokemuksista, niin ne ovat selvästi yleisempiä määräaikaaisissa työsuhteissa: 44 prosenttia on kokenut määräaikaaisissa, kun toistaiseksi voimassa olevissa 18 prosenttia. Eli on todella selvästi korkeampi se raskaus- ja perhevapaasyrjintä, erityisesti raskaussyrjintä, tuolla määräaikaaisissa työsuhteissa. Nämä ovat niitä asioita, jotka meidän pitää huomioida. Sitten kun katsotaan näistä ammattiryhmistä, niin palvelu- ja myyntityöntekijöistä 73 prosenttia on naisia ja nimenomaan määräaikaaisissa työsuhteissa, todella isoja määriä. Nämä koskevat ihan tavallisia ihmisiä tuolla työpaikoilla.

Arvoisa rouva puhemies! Täällä vielä, kun näistä lain yksityiskohdista puhutaan, lomautusilmoitusaika lyhennetään 14:stä 7 päivään, ja tänne lakiesitykseen on taas tuotu uusia toimijoita sopijoiksi. Kun ennen ne ovat olleet luottamusmies- ja luottamusvaltuutetut, paikallisen sopimisen paketissa oli tämä näin, niin nyt sinne tuotiin yhteistoimintaedustajia, joilla ei ole työehtosopimustoiminnan oikeutta sopia, ja nyt tällä yritetään tuoda taas sellaisia edustajia, jotka eivät kuulu työehtosopimus- ja työehtojen neuvottelujen piiriin. Eli sotketaan tätä olemassa olevaa työmarkkinakäytäntöä monella tapaa, ja siinä mielessä tämä lakiesitys on huono.

Sitten hallituksen omassa lakiesityksessä perusteluissa vielä tuodaan esiin se, että kun katsotaan määräaikaisten työsuhteitten määrää, niin se heikentää tuottavuutta. Täällä itse todetaan, että yhden prosentin kasvu määräaikaisen työvoiman osuudessa laskee tuottavuutta 0,2—0,3 prosenttiyksikköä, eli tämä heikentää tuottavuutta. Tässä pitäisi Suomessa pärjätä parempaan suuntaan, ja tuottavuus on yksi niistä tekijöistä. — Kiitos. [Helena Marttila: Ja oliko työllisyysvaikutuksia?] — Ei työllisyysvaikutuksia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Viitala.

Pöytäkirja PTK 50/2026 vp

18.53 **Juha Viitala sd:** Arvoisa puhemies! Olen aiemmin toiminut 13 vuotta työsuojeluvaltuutettuna isossa globaalissa yrityksessä ja nähnyt monenmoista työelämäasiaa ja valitettavan monet yt-neuvottelutkin käynyt neuvottelijana. Ymmärrän oikein hyvin sen, että erikokoisilla yrityksillä on erilaisia tarpeita ja haasteita ja toimintaympäristöt ovat hyvin erilaiset eri yrityksillä. Tämän vuoksi arvostankin suuresti sitä, mitä kuulimme puhujakorokkeelta edustaja Lundénilta. Hän on poistunut jo salista, mutta oikein mielelläni kuuntelin hänen terveisiään omasta yritystoiminnastaan, ja arvostan sitä kyllä suuresti.

Hallitus on ottanut kyllä tietynlaista riskiä näissä palkansaajan aseman heikentämisissä ja siinä, että se pyrkii näin radikaalisti muuttamaan työelämää yhden hallituskauden aikana ja horjuttaa sitä hyvinvointia myös siellä työpaikoilla näillä toimenpiteillään. Näillä suunnitelluilla muutoksilla on aika paljon negatiivisia välillisiä vaikutuksia työn tuottavuuteen, mitä edustaja Lyly edellisessä puheenvuorossa hyvin otti esille. Niitä ei ole kyllä arvioitu riittävällä tavalla.

Ihan esimerkiksi nämä kaikki lakimuutokset heikentävät työhyvinvointia hyvin runsaasti. Tiedetään, että työhyvinvoinnilla on suuri vaikutus työn tuottavuuteen sitä kautta, että se inhimillinen pääoma, mikä ei ole koneissa ja laitteissa vaan on meissä ihmisissä, on se, millä me innovaatioita ja uusia tuotteita luodaan. Nämä ovat kaikki nyt vastoin sitä, miten ihminen voi hyvin työssään, nämä heikentävät sitä tasapainoa. Minä pelkään, että sillä tavalla työn tuottavuus kärsii vielä enemmän niitten välillisten vaikutusten kautta kuin mitä edustaja Lyly otti esille prosentteina.

Eli kyllä me viedään työelämää tosi paljon väärään suuntaan. Sitten jos me vielä mietitään meitä Suomea: Ollaan pieni reunamarkkina Euroopassa. Meillä ei ole täällä liikaa vahvuuksia. Yksi vahvuus meillä on se osaaminen, mikä meillä on. Valitettavasti kyllä myöskin koulutuksesta on leikattu. Sellainen innovaatiopolitiikka pitäisi saada meille yhdeksi keskeiseksi, että me saadaan uusia korkean jalostusasteen vientituotteita, mutta se vaatii sitä, että meillä on hyvinvoivia työntekijöitä myös tulevaisuudessa, jotta he voivat luottaa siihen, että he sitoutuvat niihin yrityksiin pitkäksi aikaa.

Tämmöinen näkökanta vielä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Elomaa.

18.56 **Ritva Elomaa ps:** Arvoisa puhemies! Opposition edustajia on täällä kuusi, ja meitä hallituksen edustajia on tällä hetkellä kaksi. Minä pidän erittäin arvokkaana tätä meidän keskustelua. Kuuntelen ihan korvat höröllä tätä, ja otin itsekin puheenvuoron.

Me puhumme salissa nyt näistä määräaikaisista töistä, mitä hyvää ja mitä huonoa niissä on. Minun mielestäni kaikkea työtä pitää arvostaa, kaikki työ on arvokasta. Vakinainen työ, totta kai, luo turvaa ja siihen täytyy pyrkiä, mutta määräaikainen työ ja osa-aikatyö voivat olla osalle ihmisistä sopivakin työmuoto. [Sosiaalidemokraattien ryhmästä: Jos siitä saa päättää itse!] Tietenkään väärinkäytöksiä ja ketjuttamista ei tule hyväksyä, ja onkin hyvä nyt sitten seurata tilannetta, kuinka Suomessa tämä työkuva kehittyy. Tietysti täytyy tehdä parannuksia, jos tuntuu, että ketjuttamista tapahtuu ja se jatkuu jossain.

Alkuperäistä esitystä on korjattu, ja uskon, että ministeri otti huomioon kaikkien naisjärjestöjen jyrähtämisen. Myös perussuomalainen naisjärjestö oli mukana tässä kritiikissä.

Pöytäkirja PTK 50/2026 vp

Pienten yritysten mahdollisuus palkata työntekijöitä on taloudellisesti nyt tosi vaikea. Työ jatkuu varsinkin sen suhteen, että työntekijät ja yritykset puhaltaisivat yhteen hiileen. Minua on vuosikymmeniä mietityttänyt ja harmittanut se, että työntekijät ja yritykset laitetaan jotenkin vastakkain, kun meidän pitäisi yhdessä toimia ja ajatella Suomen ja meidän suomalaisten parasta. Itse olen ollut röntgenhoitajana määräaikaisissa töissä, ja hyvin pitkän aikaa olen työllistänyt itseäni ihan muissa hommissa. Molemmissa on omat hyvät puolensa ja omat hankaluutensa.

On hienoa, että me keskustelemme täällä, vaikka jääkiekkomatsi... En tiedä, onko se jo menossa. [Piritta Rantanen: Menossa!] — Oho, okei. Rantanen pitää sitten meidät ajan tasalla. [Naurua] — Mutta kuitenkin arvokasta keskustelua, kiitos siitä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Suhonen.

18.58 Timo Suhonen sd: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Elomaalta varsin viisaita sanoja, elikkä lähinnä se, kun totesitte hienosti, että pitäisi enemmän olla yhteistyötä ja enemmän sopimista ja enemmän sitä hyvää yhteistä tekemistä eikä vastakkainasettelua. Olen samaa mieltä. Kunpa tämä näkyisi siellä hallituksen esityksissä ja päätöksissä liittyen työelämäkysymyksiin, joita tällä kaudella on tullut noin kolmisenkymmentä, ja kaikki ovat sen kaltaisia, että työntekijöitten työsuhdeturvaa on heikennetty.

No, nyt tässä esityksessä, missä on puhetta ollut määräaikaisten perusteettomien työsuhteiden tekemisestä, on myös tämä esitys tästä takaisinottovelvoitteen poistamisesta 50 henkeä työllistäviltä yrityksiltä. Täällähän todetaan meidän vastalauseessa erittäin hienosti tämä asian pihvi näin: ”Valiokunnan asiantuntijalausuntojen mukaan takaisinottovelvoitteen poistaminen heikentää työntekijöitten työsuhdeturvaa. Kuitenkaan työnantajien työllistämismahdollisuudet eivät muutu merkittävästi, koska tuotannollisen ja taloudellisen irtisanomisperusteen sääntelykokonaisuuden, johon myös takaisinottovelvollisuus liittyy, mukaan tuotannollista ja taloudellista irtisanomisperustetta ei ole silloin, jos ’työnantaja on joko ennen irtisanomista tai sen jälkeen ottanut uuden työntekijän samankaltaisiin tehtäviin, vaikka hänen toimintaedellytyksensä eivät ole vastaavana aikana muuttuneet’. Lisäksi asiantuntijalausunnoissa tuotiin esiin, että takaisinottovelvoitteen poistaminen ei välttämättä helpottaisi työllistämistä. Työnantaja saattaa joutua odottelemaan entiseen tapaan neljä kuukautta irtisanottujen työntekijöiden työsuhteitten päättymisen jälkeen ennen kuin uskaltaa rekrytoida uutta työvoimaa. Siksi hallituksen olisikin esityksensä perusteluissa pitänyt tuoda esiin työnantajille informaatiota siitä, että työntekijän rekrytointi pian irtisanomisen jälkeen voi johtaa siihen, että irtisanominen on ollut lainvastainen. Näin ollen tämä muutos johtaa epäselviin tilanteisiin työpaikoilla ja on sitä myöten omiaan lisäämään mahdollisia tuomioistuinkäsittelyjä riitatilanteitten sattuessa.”

Arvoisa rouva puhemies! On kyllä todettava tässä se asia, että itse olin luottamusmiehenä tehtaalla Varkaudessa 13 vuotta ja sen 13 vuoden jakson aikana tapahtui paljon tähänkin asiakohtaan liittyviä tulkintoja, epäselvyyksiä. Jopa oikeusasteessa käytiin punnitsemassa, onko työnantaja toiminut oikein, onko takaisinottovelvollisuutta noudatettu vai ei. Elikkä haluan kuvata sen, että sen asian epäselvyys ja semmoinen mahdollisuus siihen, että sitä oikeustuomioistuimessa on jouduttu selvittämään, on ollut tätä ennen jo merkittävää. Ja nyt sitten kun tämä vielä tuodaan takaisinottovelvoitteen osalta näin muutettuna, että alle 50 työntekijän firmoissa sitä ei tarvitse noudattaa

Pöytäkirja PTK 50/2026 vp

ollenkaan, niin kyllä minä olen sitä mieltä, että tällä voi olla merkittäviä riskejä, kuten tuossa kuvasin meidän vastalauseessakin, siihen, että käräjillä nähdään tai työtuomioistuimessa nähdään siltä osin selvittämässä sitten, onko ollut peruste oikea vai ei ja mitä kaikkea on tapahtunut sen asian ympärillä. Joten tältä osin tämäkään kohta ja tämä lakiesitys takaisinottovelvoitteen osalta ei ole kyllä järkevä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Rantanen, Piritta.

19.01 **Piritta Rantanen sd:** Arvoisa puhemies! Haluan vielä sanoa, vaikka edustaja Lundén kerkesi jo poistumaan, että hänellä oli erittäin hyvä puheenvuoro myös siitä, että vastuulliset yrittäjät toimivat oikein. Näinhän se onkin. Sehän on siis aivan loistavaa, että meillä on niitä vastuullisia yrittäjiä, jotka kantavat vastuunsa niin työntekijöistä kuin monesta muustakin asiasta. Mutta nythän onkin kyse tässä opposition kritiikissä siitä, että kaikki yrittäjät eivät toimi samalla tavalla.

Niin kuin tässä edustaja Elomaa edellä totesi, olen tismalleen samaa mieltä siitä, että kaikki työ on arvokasta. Näin sydämessäni erityisesti myös tunnen, ja nimenomaan meidän kaikkien pitäisi siihen pyrkiä. Mutta vielä tähän, että kaikkien pitäisi puhaltaa yhteen hiileen ja olla tasa-arvoisia: Juuri näin. Sen vuoksihan me täällä oppositiossa olemme niin erityisen äkäisiä, kun kaikki ne esitykset, mitä työ- ja tasa-arvovaliokunnassa on ollut, ovat olleet työnantajille edullisia ja työntekijöille epäedullisia, ja se tasapaino puuttuu. Emme me täällä räkäyisi viikosta toiseen, jos nämä asiat olisivat balanssissa. Se meidän suurin kritiikkimme perustuu juuri siihen, että nyt on tehty erittäin paljon vain työnantaja hyödyttäviä esityksiä ja unohdettu ne työntekijät.

Tässä on vaarana, että meille muodostuu sellainen kierre, että jos seuraava hallitus osuu olemaan vaikka sitten työntekijämyönteinen, niin sitten tehdään vain niitä työntekijäpuolen esityksiä, ja se ei ole kenenkään etu. Paljon parempi olisi, että niitä tehtäisiin tasapainoisesti puhaltamalla yhteen hiileen.

En malta olla vielä nostamatta esiin sellaista seikkaa, että meidän asiantuntijakuulemisissa todettiin, että yrittäjät eivät usko, että perusteettomia määräaikaisia työsuhteita tehdään perustellun syyn sijaan. Nyt on kuitenkin Akava Works tehnyt tutkimuksen, jossa he ovat haastatelleet yrittäjiä ja niitä työnantajia, jotka arvioivat tämän lakimuutoksen vaikutuksia heidän työsuhdekäytäntöihinsä, ja 54 prosenttia näistä yrittäjistä on arvioinut, että he tulevat korvaamaan aiempia vakituisia työsuhteita perusteettomilla määräaikaisilla työsuhteilla. Siis 54 prosenttia niistä yrittäjistä, jotka aikovat ottaa tämän käyttöön, aikoo korvata näitä vakituisia työsuhteita tällä. Sekin on se peruste sille, miksi me täällä asiasta haluamme puhua ja miksi me toivomme, että nämä edustaja Elomaan kaltaiset puheenvuorot sieltä hallituksen rivistä nousisivat enemmän, jos tätä asiaa voitaisiin vielä korjata.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Malm.

19.04 **Niina Malm sd:** Kiitos, rouva puhemies! Kiitos edustaja Elomaalle tasapainoisesta puheenvuorosta.

Täytyy kuitenkin tähän todeta se, että kun tässä puheenvuorossanne totesitte, että täytyy seurata tilannetta, niin kyllä, tilannetta täytyy seurata, mutta ongelmahan on nyt siinä, että kuka sitä tilannetta seuraa. Kun tämä hallitus on tehnyt nämä hallinnon säästönsä, niin se

Pöytäkirja PTK 50/2026 vp

tarkoittaa samaan aikaan sitä, että sieltä työsuojeluviranomaisilta on leikattu ja he ovat siinä tilanteessa, että heidän täytyy kohta ruveta valitsemaan, mihin he sen resurssin käyttävät, sen työajan. Seuraavatko he paikallisia sopimuksia, seuraavatko he näitä määräaikaistapauksia, puuttuvatko he ehkä työperäisen hyväksikäytön ongelmiin? No, tällä hetkellä tilanne on se, että tähän viimeisimpään mainittuun heillä ei ole mahdollisuutta eikä resursseja, vaan ammattiyhdistysliike tekee sitä tällä hetkellä pääsääntöisesti. Nyt kun tämä hallinnon leikkausten vimma on hallituksella aina se paikka, josta kaikki valtion säästöt otetaan, niin tähän tulee tulevaisuudessa tarkoitamaan myös sitä, että ei näitä tosiaan tosiasiallisesti kukaan pysty seuraamaan eikä valvomaan, koska lupa- ja valvontaviranomaisella ei ole resursseja valvoa näitä kaikkia tehtäviä, joita nyt lisätään sinne hallituksen toimesta samaan aikaan kun rahoitusta vähennetään.

Se on minusta todella surullista, koska kuitenkin tässä on se taustavire, että yritettäisiin edes tehdä jotain hyvää, että yritettäisiin edes seurata, mutta se vain ei ole tosiasiaa mahdollista näiden hallinnon säästöleikkausten takia, ja tällä tavalla ne säästöt sitten realisoituvat oikeaan elämään. ”Työsuojeluviranomaisen näkökulmasta mahdollisuus tehdä määräaikainen työsopimus ilman laissa edellytettyä perusteltua syytä muuttaa työntekijän oikeudellista asemaa tavalla, jonka voidaan arvioida lisäävän syrjinnän riskiä käytännön työelämässä. Työsuojeluvälvonnassa esiin tulleiden havaintojen perusteella työntekijän terveydentilaan, työkykyyn tai työpaikan epäkohtiin puuttumiseen liittyvät tilanteet voivat hyvinkin muuttua tosielämässä juuri sellaisiksi määräaikaistapauksien päättämistilanteissa kuin koeaikapurku, yhtenä ongelmana. Kun työsuhde voi päättyä määräaikaistapauksien päättymisen perusteella ilman työnantajan velvollisuutta osoittaa irtisanomisperusteen lainmukaisuutta, tällaiset seikat voivat tosiasiallisesti jäädä oikeudellisen arvioinnin ja valvonnan ulkopuolelle.” Tämäkin on sieltä asiantuntijalausunnoista.

Eli kun hallitus tekee säästöjään ja näitä työelämän heikennyksiä, niin näistä ei tule mitään muuta kuin tarta pä tarta negatiivisessa merkityksessä, kerta toisensa jälkeen. Kerta toisensa jälkeen työntekijä on aina enemmän ja enemmän altavasteisessa asemassa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lyly.

19.07 **Lauri Lyly sd:** Arvoisa rouva puhemies! Vuosikymmeniä olen ollut työmarkkinoilla tekemässä näitä työehtoja, ja kyllä täytyy sanoa, että sattuu sydämeen, kun täällä näitä esityksiä tulee koko ajan siihen suuntaan, että työntekijöitten asemaa huononnetaan ja ei käydä edustaja Elomaan tapaista vuoropuhelua siitä, että katsottaisiin balanssiin näitä asioita. Aina on työmarkkinoilta haettu ratkaisuja, kipeitäkin ratkaisuja, jotta on pystytty tekemään niitä, ja kullekin alalle aina on oikeita työehtoja. Nyt täällä yritetään tehdä lakisääteisesti ylhäältä ja yksipuolisesti.

Arvoisa rouva puhemies! Tämä lakiesitys lisää määräaikaistapauksia, vaikka niitä pitäisi vähentää, ja se koskee sellaisiakin työnantajia eli julkista sektoria, jolla jo 25 prosenttia on määräaikaistapauksia, lisätään koko ajan, ja se koskee erityisesti naisia ja nuoria ja lisää raskaus- ja perhevapaasyrjintää. Sitten tämä murtaa sitä lähtökohtaa, että toistaiseksi voimassa oleva työsopimus on lähtökohta, ja murtaa sitä peruskirjaa, kun lisätään määräaikaistapauksia, joilla vielä syrjäytetään toistaiseksi voimassa olevia työsuhteita. Sitten tämä tuo lisää epävarmuutta työelämään ja arkielämään. Tästä tulee

Pöytäkirja PTK 50/2026 vp

pidennetty koeaika, vaikka muuta pitäisi olla, ja se lisää nyt todellakin epävarmuutta työmarkkinoille, jota tällä hetkellä sinne ei kaivata.

Me tarvittaisiin ennustettavuutta, ja tällä tavalla pitäisi viedä lakia eteenpäin. Sen vuoksi tulemme tätä lakiesitystä esittämään hylkäykseen seuraavassa käsittelyssä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Suhonen.

19.09 Timo Suhonen sd: Arvoisa rouva puhemies! Onhan tämä koko paketti, lakiesitys, mihin sisältyy kolme eri kohtaa, varsinainen kukkanen, voisi sanoa jopa, että voikukkanen. Olen pitänyt puheenvuoroja perusteettomista määräaikaisuuksista ja takaisinottovelvoitteen poistamisesta alle 50 hengen työpaikoilla. Sitten täällä on tämä lomautusilmoitusajojen lyhentäminen.

Esityksen mukaan lomautusilmoitusajat lyhennetään 14 päivästä seitsemään päivään. Lisäksi esitetään, että jos työehtosopimuksessa on sovittu seitsemää päivää pidemmästä lomautusilmoitusajasta, voidaan paikallisella sopimuksella sopia työpaikkakohtaisesti lyhyemmästä lomautusilmoitusajasta. Sopijaosapuoleksi tällaiselle paikalliselle sopimukselle esitetään luottamusmiestä tai — jos luottamusmiestä ei ole valittu — luottamusvaltuutettua tai yhteistoimintaedustajaa. Työntekijän näkökulmasta seitsemän päivän lomautusilmoitusajaksi on todella lyhyt. Näin lyhyessä ajassa työntekijän on erittäin haastavaa reagoida lomautuksen aiheuttamaan palkanmenetykseen. Muun muassa lainoihin neuvoteltavat maksuvapaat, päivähoitopaikan keskeyttäminen määräajaksi, erinäisten tilausten peruuttaminen ja muut työntekijän tarvitsemat säästötoimet voivat olla jopa mahdottomia toteuttaa seitsemän päivän lomautusilmoitusajan kuluessa. Tällöin työntekijän taloudelliset menetykset tulevat kasvamaan lomautusten aikaistuuksessa. Kielteiset seuraukset heijastuvat jo valmiiksi heikossa taloudellisessa asemassa tai tilanteessa oleviin työntekijöihin, erityisesti kun huomioidaan, että myös sosiaaliturvaa on yleisesti kiristetty.

Joten, arvoisa rouva puhemies, kyllä täytyy lopuksi todeta — aiemmissakin puheenvuoroissa olen sen esiin tuonut — että kyllähän tämä hallitus on merkittävästi heikentänyt, monella eri tavalla, työntekijöitten mahdollisuuksia ja turvaa työelämässä. Kuten olen todennut, kyllä tämä työelämän keikahduspiste on ylitetty mitä suurimmissa määrin, valitettavasti. Tämäkin lakiesitys, mitä nyt tässä käsitellään, tulisi ehdottomasti hylätä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Viitala.

19.11 Juha Viitala sd: Arvoisa puhemies! Kyllä tässä työsuhdeturvan mureneminen ja epävarmuuden kasvu ovat nyt vaan valitettavasti käsillä. Jos tässä ihan nämä ydinasiat vielä kertaan ja itse asiassa peilaan ne työsuojeluviranomaisten toimintaan ja siihen, että on uusi Lupa- ja valvontavirasto perustettu, niin sitä kautta minulla on huoli siitä, miten työsuojeluviranomaisten resurssit tulevat riittämään, kun valiokuntakäsittelyn jälkeenkin tämän esityksen perusongelma säilyy kuitenkin muuttumattomana. Tämä esitys lisää määräaikaisia työsuhteita ja erityisesti perusteettomia määräaikaisuuksia, ja vaikka tähän esitykseen on tehty muutoksia, mitä tässä keskustelussa on tuotu esiin, niin tämä kokonaisvaikutus ei kuitenkaan muutu: työnantaja voi edelleen tehdä vuoden mittaisen määräaikaisen työsopimuksen ilman perustetta ja sen jälkeen jatkaa työsuhdetta

Pöytäkirja PTK 50/2026 vp

perustellulla määräaikaaisuudella. Tämä avaa käytännössä sen väylän, jossa määräaikaaisuutta voidaan käyttää pysyvän työvoiman tarpeen hoitamiseen, ja se on omiaan lisäämään sitä epävarmuutta. Kun me mietitään taas niitä nuoria, jotka työelämään siirtyvät ja joilla pitäisi sitä tulevaisuudenuskoa löytyä, niin tämä ei sitä ole kyllä ainakaan vahvistamaan.

Samalla työnantajan velvollisuus arvioida työvoiman pysyvyyttä siirtyy käytännössä sivuun ensimmäisen sopimusvaiheen osalta. Tämä on työoikeudellinen muutos, joka murtaa nykyisen järjestelmän keskeisen periaatteen eli sen, että määräaikaisuus on poikkeus ja pysyvä työ pääsääntö. Kyllä tämä sen väylän taas avaa, että määräaikaisuuksista tulee enemmän sääntö kuin poikkeus. Se on selvää, että se kehitys ei ole linjassa EU:n määräaikaisdirektiivin kanssa, jonka lähtökohta on päinvastainen, että määräaikaaisia työsuhteita tulisi vähentää eikä lisätä. Suunta on tässäkin jälleen täysin väärä. Seurauksena on se kehitys, että pysyvien työsuhteiden sijaan yleistyy epätyypillinen ja epävarmempi työsuhdemuoto eli määräaikaisuus. Hallitus kuitenkin aina perustelee työelämäheikennyksiään työllisyyttä kasvattavilla vaikutuksilla, mutta ainoa, mikä tällä kasvaa, on se työelämän epävarmuus.

Kyllä, kuten tässäkin salissa on monesti todettu, hallituksen omassa esityksessä todetaan, että esitys voi lisätä raskaus- ja perhevapaasyrjintää. Tämä on mielestäni äärimmäisen vahva lause, kun se täällä on todettu, ja se ei ole mikään sivuseikka, vaan se on ihan suora tunnistettu riski, mikä nyt sitten mahdollistetaan työmarkkinoille. Kyllä meidän on ihan syytä olla aidosti huolissaan tämän lain vaikutuksista. — Kiitos.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 199/2025 vp sisältyvien 1.—3. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

13. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi poronhoitolain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 161/2025 vp
Valiokunnan mietintö MmVM 8/2026 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 13. asia. Käsittelyn pohjana on maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö MmVM 8/2026 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. — Tämän meille esittelee valiokunnan puheenjohtaja Elomaa. Olkaa hyvä.

Keskustelu

19.15 **Ritva Elomaa ps** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Esittelen maa- ja metsätalousvaliokunnan mietinnön poronhoitolain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi. Valiokunta puoltaa lakiehdotusten hyväksymistä pääosin hallituksen esityksen mukaisina sekä eräin tarkennuksin. Esityksen tavoitteena on vahvistaa poronhoidon

Pöytäkirja PTK 50/2026 vp

ekologista, taloudellista ja sosiaalista kestävyyttä tilanteessa, jossa poronhoitoon kohdistuu yhä enemmän paineita ilmastonmuutoksen, muun maankäytön ja laidunten heikentyneen kunnan vuoksi.

Valiokunta pitää tärkeänä, että porolaidunten kantokyky turvataan pitkäjänteisesti samalla, kun poronhoidon harjoittamisen edellytykset säilyvät tuleville sukupolville. Keskeinen uudistus on velvoite laatia paliskunnille porolaidunten hoito- ja käyttösuunnitelmat. Tarkoituksena on löytää aluekohtaisesti kestävä käytännöt laidunten käyttöön sekä vahvistaa luonnon monimuotoisuuden huomioon ottamista. Valiokunta ehdottaa siirtymäajan pidentämistä siten, että ensimmäiset suunnitelmat tulee laatia kahden vuoden kuluessa lain voimaantulosta.

Esityksessä täsmennetään myös poromäärien hallintaa koskevaa sääntelyä. Tavoitteena on ehkäistä sallittujen enimmäismäärien ylityksiä, lisätä päätöksenteon ennakoitavuutta ja vahvistaa osakkaiden yhdenvertaista kohtelua. Valiokunta pitää tärkeänä, että paliskuntien toiminnassa noudatetaan hyvän hallinnon periaatteita, lisätään läpinäkyvyyttä ja turvataan tehokkaat oikeussuojakeinot.

Valiokunta on mietinnössään ottanut huomioon myös perustuslakivaliokunnan lausunnon. Lain tarkoitussäännöstä täsmennetään niin, että siinä turvataan saamelaisille alkuperäiskansana oikeus oman kielensä ja kulttuurinsa ylläpitämiseen ja kehittämiseen. Lisäksi valiokunta ehdottaa säännöksiä virkavastuusta ja hallinnon yleislakien soveltamisesta paliskuntien julkisia hallintotehtäviä hoidettaessa.

Arvoisa puhemies! Maa- ja metsätalousvaliokunta ehdottaa, että eduskunta hyväksyy hallituksen esitykseen sisältyvät 2. ja 3. lakiehdotuksen muuttamattomina sekä 1. ja 4. lakiehdotuksen valiokunnan ehdottamin muutoksin. Valiokunta ei ollut yksimielinen, vaan vasemmistoliitto ja vihreät jättivät yhteisen vastalauseen. — Kiitos.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 161/2025 vp sisältyvien 1.—4. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

14. Hallituksen esitys eduskunnalle patenttilaiksi

Hallituksen esitys HE 204/2025 vp

Valiokunnan mietintö TaVM 12/2026 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 14. asia. Käsittelyn pohjana on talousvaliokunnan mietintö TaVM 12/2026 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä. — Yleiskeskustelua. Edustaja Hänninen, olkaas hyvä.

Keskustelu

19.18 **Juha Hänninen kok:** Arvoisa puhemies, hyvä kollega ja juuri poistuva yleisö siellä ja väki nettien ääressä! Patenttilain uudistaminen on tärkeä osa Suomen tulevaisuutta ja

Pöytäkirja PTK 50/2026 vp

turvallisuutta. Suomi menestyy vain, jos osaamme suojata uutta tietoa, uusia ratkaisuja ja rohkeita keksintöjä. Innovaatiot ovat tämän ajan voimavara ja osa kansallista kokonaisturvallisuuttamme. Ne vahvistavat kilpailukykyä, tukevat talouden kasvua ja rakentavat Suomen turvallisuutta, sillä teknologinen etumatka on osa kansallista vaurastumista. Voimassa oleva patenttilaki on yli 50 vuoden takaa. Se ei enää vastaa tämän päivän toimintaympäristöä. Käsitteet, menettelyt ja rakenteet ovat osin vanhentuneita. Siksi laki on tarpeen päivittää. Nyt käsittelyssä oleva esitys selkeyttää lakia ja tuo sen linjaan nykyajan eurooppalaisen patenttisääntelyn kanssa. Samalla parannamme yritysten mahdollisuuksia suojata keksintöjään tehokkaasti ja ennakoitavasti, toisin sanoen varmistamme yrityksille keinot osallistua turvallisemman Suomen rakentamiseen uusien innovaatioiden avulla.

Arvoisa puhemies! Suomen talous nojaa yhä vahvemmin tutkimukseen ja kehitykseen. Kun yritykset investoivat uuteen, ne tarvitsevat varmuuden siitä, että heidän työnsä tulokset ovat turvassa. Patenttisuojaa antaa keksijälle oikeuden hyödyntää omaa työpanostaan ja mahdollisuuden rakentaa sen varaan uutta liiketoimintaa. Selkeä ja ajantasainen patenttilaki vahvistaa luottamusta, joka ohjaa investointeja Suomeen.

Erinomaista on, että tämä esitys yksinkertaistaa hakuprosesseja ja keventää tarpeetonta hallinnollista taakkaa. Se tukee yrityksiä, joilla ei välttämättä ole laajoja resursseja tai erikoistunutta patenttiosaamista. Näin myös pienemmät toimijat voivat osallistua kehitykseen ja hakea suojaa keksinnöilleen. Tämä lisää tasa-arvoa innovaatioiden kentällä ja vahvistaa koko talouden dynamiikkaa. — Kiitoksia, arvoisa puhemies.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 204/2025 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

15. Hallituksen esitys eduskunnalle eurooppalaista sähköisten todisteiden esittämismääräystä ja säilyttämismääräystä koskevaksi lainsäädännöksi

Hallituksen esitys HE 175/2025 vp

Valiokunnan mietintö LaVM 10/2026 vp

Toinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 15. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Keskustelua. Edustaja Hänninen.

Keskustelu

19.21 **Juha Hänninen kok:** Arvoisa puhemies! Elämme ajassa, jossa rikollisuus ei enää pysähdy rajalle eikä rajoitu fyysiseen ympäristöömme. Vakavat rikokset suunnitellaan, toteutetaan ja peitetään yhä useammin digitaalisessa ympäristössä. Todisteet eivät ole mapissa hyllyllä vaan pilvipalveluissa, viestisovelluksissa ja ulkomaisten palveluntarjoajien järjestelmässä.

Pöytäkirja PTK 50/2026 vp

Tässä esityksessä ei säädetä uudesta rikosnimikkeestä tai laajenneta viranomaisten valtuuksia summittaisesti. Nyt rakennamme selkeän, oikeudellisesti säännellyn ja EU-tasolla yhdenmukaistetun järjestelmän sähköisten todisteiden hankkimiseksi rikosoikeudellisessa menettelyssä. — Kiitoksia, arvoisa puhemies.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 175/2025 vp sisältyvät 1.—3. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

16. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi avioliittolain 86 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 76/2026 vp
Valiokunnan mietintö LaVM 11/2026 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 76/2026 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

17. Hallituksen esitys eduskunnalle kyberkestävyysasetuksen toimeenpanoa koskevaksi lainsäädännöksi

Hallituksen esitys HE 179/2025 vp
Valiokunnan mietintö LiVM 6/2026 vp

Toinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 17. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Keskustelua. Edustaja Hänninen.

Keskustelu

19.23 **Juha Hänninen kok:** Arvoisa puhemies! Kyberturvallisuus ei ole enää erillinen tekninen kysymys. Se on keskeinen osa Suomen kokonaisturvallisuutta. Yhteiskuntamme toiminta, viranomaispalvelut, yritysten liiketoiminta ja kansalaisten arki nojaavat digitaalisiin järjestelmiin, laitteisiin ja ohjelmistoihin. Niiden turvallisuus on suoraan yhteydessä huoltovarmuuteen, talouteen ja kansalliseen turvallisuuteen. Tällä esityksellä Suomi toimeenpanee EU:n kyberkestävyysäädöstä ja täydentää kyberturvallisuusasetusta kansallisella lainsäädännöllään. Keskeinen muutos on se, että internetiin kytkeytyville laitteille ja ohjelmistoille asetetaan yhtenäiset vähimmäisvaatimukset kyberturvallisuudesta koko EU:n alueella. Samalla tuotteiden valmistajien vastuuta vahvistetaan, sillä jatkossa markkinoille ei pääse tuotteita, joiden tietoturvasta ei ole huolehdittu asianmukaisesti. — Kiitoksia, arvoisa puhemies.

Pöytäkirja PTK 50/2026 vp

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 179/2025 vp sisältyvät 1.—5. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

18. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain muuttamisesta ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 183/2025 vp
Valiokunnan mietintö VaVM 8/2026 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 183/2025 vp sisältyvät 1.—5. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

19. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi tuloverolain 124 ja 124 b §:n sekä verontilityslain 12 ja 12 f §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 59/2026 vp
Valiokunnan mietintö VaVM 9/2026 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 59/2026 vp sisältyvät 1. ja 2. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

20. Valtioneuvoston selonteko: Pitkän aikavälin ilmastosuunnitelma

Valtioneuvoston selonteko VNS 11/2025 vp
Valiokunnan mietintö TaVM 11/2026 vp

Mietinnön pöydällepano

Asia poistettiin päiväjärjestyksestä.

21. Valtiontalouden tarkastusviraston vuosikertomus eduskunnalle 2025

Kertomus K 18/2025 vp
Valiokunnan mietintö TrVM 4/2026 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 19.5.2026 pidettävään täysistuntoon.

22. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Venäjän kanssa tuloveroja koskevan kaksinkertaisen verotuksen välttämiseksi tehdyn sopimuksen ja sopimuksen

Pöytäkirja PTK 50/2026 vp

muuttamisesta tehdyn pöytäkirjan lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta annetun lain soveltamisen keskeyttämisestä

Hallituksen esitys HE 60/2026 vp
Valiokunnan mietintö VaVM 10/2026 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 19.5.2026 pidettävään täysistuntoon.

23. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi asunto-osakeyhtiölain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 34/2026 vp
Valiokunnan mietintö YmVM 7/2026 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 19.5.2026 pidettävään täysistuntoon.

24. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on tiistaina 19.5.2026 klo 14.00.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Oikein hyvää helatorstaita kaikille, ja levätkää välillä! Kiitos, näkemiin!

Täysistunto lopetettiin klo 19.26.